

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — izhaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cekovni račun
Ljubljana številka
10.050 in 10.349 za
inserate.

Uprava:
Kopitarjeva ulica
številka 6.

Nazadujemo!

G. ban dr. M. Natlačen je v po-
nedeljek, 12. marca podal pred ban-
skim svetom tudi poročilo o gibanju
prebivalstva v Sloveniji. To poročilo
je za Slovence porazno. Ako pojde
slovenski narod po tej poti, potem je
njegova bojazen pred silo tujih na-
rodov odveč, ker se bo poln materi-
alizma sam iztrebil in bo lepo slo-
vensko zemljo, ki je bila dana v last
našim očetom, prepustil sposobnejšim
in vrednejšim sosedom, ki imajo več
volje in več poguma do življenja.
Nad vse pomembne referat g. bana
prinašamo dobesedno:

»Vse do nedavnega časa smo imeli Slo-
venci zadovoljivo rodost in naravni prirastek,
ki sta nam poleg naše žilavosti omogočila, da
smo skozi vse težke čase vzdržali na naši zemlji.
Se v našo narodno državo smo prinesli raz-
veseljivo rodost in naravni prirastek (okrog
30% letno), čeravno že manjše kakor pri naših
bratih Srbih in Hrvatih (okrog 37% letno).
Kljub počasnemu padanju je znašala povprečna
rodost v Sloveniji v letih 1922—1932 še 28.4%
nasproti 34.5% v ostali državi. Od leta 1933
dalje pa se je dotodanje počasno padanje rod-
nosti zelo pospešilo in od tedaj drči naša rod-
nost z veliko naglico navzdol. Leta 1932 je
znašala naša rodost še 27.1%, leta 1933 25.2%,
leta 1934 24.1%, leta 1935 23.2%, leta 1936
23.2%, leta 1937 22.1%, leta 1938 21.7%, in leta
1939 okrog 21.5%. Tako je komaj v 7 letih naša
rodost padla za skoraj 6%; kjer so prej imeli
še preko 27 rojstev na 1000 prebivalcev na
leto, jih imamo sedaj komaj 21.

Zadnja gospodarska kriza je zasekala tudi
naši življenjski sili hud udarec. Da so se roj-
stva zmanjšala v času težke gospodarske sti-
ske, je umljivo; bolj zaskrbljujoče je, da rod-
nost pada tudi v zadnjih letih, ko doživljamo
v gospodarski nedvomno konjunkturo in rast,
ko se je zaposlenost in možnost zaslužka na-
šega človeka popravila.

Res je, da se je v zadnjih letih znižala
tudi naša smrtnost, toda to znižanje je mnogo
manjše od padca rodosti. V letih 1922—1932 je
znašala naša smrtnost 17.4%, v letih 1933—1938
pa 14.7% in torej se daleč ni mogla nado-
mestiti izgube, povzročene po izpadku rojstev.

Posledica tega je, da se je naš naravni
porastek zadnja leta zmanjšal. Povprečno je
znašal naš naravni prirastek v letih 1922—1932
še 10.9% letno, leta 1937 pa samo še 7.3%, in
leta 1938 še 7.5%. Med tem, ko je bilo v letih
1922—1932 povprečno letno še 12.160 oseb na-
ravnega prirastka, ga je bilo leta 1937 samo
še 8.741 in leta 1938 še 9.144, kljub temu, da
se je med tem časom prebivalstvo Slovenije
pomnožilo in bi se bila morala povečati tudi
absolutna številka naravnega prirastka.

Pa tudi te neugodne številke še ne dajejo
prave slike nerazveseljivega dejanskega stanja.
Dejstvo je, da je sedaj slovensko prebivalstvo
tako sestavljeno, da so letniki srednje starosti
sorazmerno številčno zelo močni in da je torej
med našim prebivalstvom oni del prebivalstva,
ki prihaja za roditev nove generacije v poštev,
zelo močno zastopan. Ta velika množica za ro-
ditev sposobnega prebivalstva pa prispeva, ka-
kor smo videli, čim dalje manj rojstev. Če torej
primerjamo število rojstev ne s celokupnim
številom prebivalstva, temveč s številom pre-
bivalstva v starosti, sposobni za roditev, naj-
demo, da je gori izkazana številka našega na-
ravnega prirastka celo previsoka. Po računu
tako imenovanih očičenih slovenski rodosti se
naša življenjska sila v vsej Sloveniji pomno-
žuje ob naši sedanjih nizki rojstnosti komaj
morda za 2% letno. Tako je bilo n. pr. po
ljudskem štetju iz l. 1931 v Ljubljani 25 let
starih žensk 725 in 30 let starih žensk 573, med
tem ko je znašalo povprečno število ženskih
novorojenk iz istega prebivalstva v letih 1933
do 1935 samo 328. Če upoštevamo odpadke za-
radi smrtnosti dotle, ko bodo te novorojenke
dosegle 25, oziroma 30 let, vidimo, da se pre-
bivalstvo mesta Ljubljane v svoji življenjski
sili ne nadomešča več niti za polovico, kaj šele,
da bi se množilo. Če bi torej Ljubljana bila
odrezana od zaledja in glede obnavljanja pre-
bivalstva navezana sama nase, bi ob sedanjih
nizki rodnosti prihodnja generacija ljubljans-
kega prebivalstva ne štela več niti polovica
številke sedanje generacije. Za Maribor je slika
še neugodnejša, ker so tam demografske raz-
mere neugodnejše. Pripominjam, da je rodost
v naših razmeroma majhnih mestih v splošnem
nižja, kakor v mnogih velenostih, saj je zna-
šala n. pr. leta 1938 rodost v veliki Ljubljani
kljub priključitvi populacijsko močnejših oko-
liških občin samo 12.8%, med tem ko je znašala
rodost istega leta n. pr. v nemških velenostih
17 odstotkov.

Kakor je razvideti, so posebno prizadeta
po padanju rojstev naša mesta, med podežel-
skimi okraji pa predvsem Murska Sobota, Lo-
gатеc, Radovljica, Laško, Ljubljana okolica in
Celje okolica. Socialna bolezen padanja rojstev
je močno zajela naše meščanstvo, globoko je
se vgnezdila med delavstvom in sega v mnogih
krajih tudi že po kmetu, ki je do zadnjega
ostal skoraj nedotaknjen od nje.

Slovenski naravni prirastek je bil pred 10
letih s prirastkom v ostali državi v razmerju
nekako 1:14, leta 1937 pa samo še v razmerju
1:20. Če upoštevamo še precejšnje odseljeva-
nje iz Slovenije, ni čuda, da naš številčni delež
v državi čim dalje bolj pada. Ob zedinjenju
je imela Slovenija skoraj 9% prebivalstva
Jugoslavije, danes ga ima komaj še 7.7%. V
dobrih 20 letih smo Slovenci izgubili mnogo
od svojega številčnega pomena v državi. Od
nekako 1/11 smo padli na 1/13 jugoslovanskega
prebivalstva.

Iz vsega, kar sem navedel, sledi, da imamo
opraviti z vprašanjem, ki po svoji važnosti za-
sejuje mnogo druga vprašanja. Je to socialna
bolezen, ki gloda na deblu našega narodnega
telesa in ki se je že globoko zajedla v nje-
gove korenine. Toda — ne zakrivajmo si oči
pred resnico, čeprav je neprijetna — to je

Mannerheimova črta je še vedno nezlomljena

Največja bitka v sedanji vojni - Sovjeti dosedaj niso dosegli še nobenega odločilnega uspeha

Helsinki, 15. febr. AA. Stefani: Posebni dopis-
nik agencije Stefani na Finskem poudarja, da so
kljub uspehu, ki so ga dosegli Sovjeti za ceno stra-
hovitih človeških žrtev na prvi črti Mannerheimove
linije na odseku pri Summi, Finci umaknili svoje čete
na drugo črto in nudijo sovražniku nezlomljiv odpor.
Sovjeti več kot 80 ur neprestano napadajo z ogrom-
nimi množicami čet in s poplavo rušilnega orožja.
Na vseh drugih odsekih Karelijske ožine Sovjeti
prav tako napadajo. Navzlec njihovi silni premoči pa
so bili vsi napadi odbiti s strahovitimi žrtvami za so-
vržnika.

Tisoči in tisoči mrtvih, številni uničeni tanki na
širokih poljanah in zameteni od enega nudijske
ki dokazuje, koliko je Sovjete veljala ofenziva. Na
odseku pri Summi, kjer so sovjetske čete dobile ukaz,
da se morajo za vsako ceno prabiti skozi finske
utrdbe, je zemlja pokrita s trupli sovjetskih vojakov
in ranjencev, čez katero se valj brezobzirno množica
sovjetskih tankov, ki napadajo finske črte. Vedenje
Fincev je na vseh odsekih naravnost herojsko, pa
tudi v notranosti države so mirni in z velikim za-
upanjem gledajo v bodočnost in zmago.

Helsinki, 15. febr. AA. Havas. Finsko vrhovno
poveljstvo priznava, da so sovjetske čete zavzele
nekaj postojank na karelijski fronti, vendar mi-
sli, da to prodiranje Sovjetov ne bo imelo po-
membnejših posledic. Izguba postojank, ki so jih
zavzele sovjetske čete, ne vzbudijo, posebno ne,
kar se tiče odpornosti Mannerheimove črte, ki je
slej ko prej nedotaknjena. Nedvomno je, da so
70 tonski tanki, ki so jih uporabljale sovjetske
čete, napravili v začetku psihološki učinek s svojo
velikansko jakleno gmoto. Toda Finci so se jim
kmalu privadili. Finski vojaki so kaj hitro ugo-
tovili, da ti velikanski tanki niso kos finskih
protitankovskim topovom. Na karelijski fronti
melejo Sovjeti čedalje več novih čet v boj, neupo-
števaje izgube. Finci se trdovratno upirajo. Nji-
hovi sovražniki napadajo preko zaledenega Lu-
doškega jezera in v Finskem zalivu, toda obrežne
baterije te napade z lahkoto odbijajo.

Poročilo sovjetskega poveljstva

Moskva, 15. febr. (Stefani.) Poročilo ljenin-
grajskega vrhovnega štaba pravi: *Včeraj so sovjet-
ske čete zasedle na Karelijski ožini 16 finskih
utrdb, od katerih je 8 okrepjenih z betonskimi
stolpi.*

Kajani, 15. febr. AA. Reuter. Po poročilih, s ka-
terimi razpolagajo v Kajaniju, skuša v srednji Finski
še ena sovjetska divizija prodreti skozi Finsko, in si-
cer na njenem najožjem delu. Vendar se zdi, da je ta
divizija v nevarnosti, da doživi poraz v odseku

Kuhma, okoli 100 km južno od Suomisalmija. Povelj-
nik finskih čet je izjavil dopisniku Reuterja: Pri
Kuhmi imamo proti sebi več kakor eno divizijo. Boj
se je začel že prvi dan vojne. Vzdržali smo nekaj
tednov ruske napade, toda naše čete so zelo malošte-
vilne in smo se morali umakniti. Sovjeti so se usta-
vili pri jezeru in se zdaj utrjujejo, mi smo pa takoj
začeli pošiljati oglednico za oglednico, da pretrgamo
njihove zveze. Čeprav so Sovjeti pred kratkim dobili
ojačenja, je cela sovjetska divizija odrezana. Kljub
vsemu položaj še ni dozorel. Sedanji boji trajajo že
dva tedna in ne vidim še konca bojev. Toda Sovjeti
bodo nazadnje odrezani, če ne dobe velikih ojačenj.

Francija zahteva takošnjo pomoč Finski skozi Svedsko in Norveško

Pariz, 15. febr. AA. Havas. Krvavi pekel na
karelijskem bojišču je še dalje središče zanimanja
vsega francoskega tiska. »Petit Parisien« pravi, da
se vodi borba ogorčeno in z velikanskimi krvavimi
izgubami na obeh straneh. Toda izgube so med
Sovjeti mnogo večje, kakor med Finci, ki branijo
samo Mannerheimovo črto.

Pravijo, da je sodelovalo sedaj na karelijs-
kem bojišču skupno 14 divizij. General Stern,
pod čigar poveljstvom se nahaja 350 do 380
tisoč mož, je poslal v boj 250 tisoč vojakov,
to je maksimalno število moštva, ki ga je mo-
glo uporabiti v tem odseku in v takšnih
vremenskih razmerah. Sovjeti se na vsak na-
čin s skrajnimi silami bore. Borba traja že
polnih 6 dni, toda pri tem ni mogel sovražnik
izdati niti najmanjšega poročila o svoji zmagi.

Sovjeti so izgubili, ne da bi količkanj dosegli, ti-
soče in tisoče mož. List poudarja, da je to naj-
večja in najbolj krvava borba od vseh tistih, kar
jih je bilo od začetka sedanje vojne.

»Ordre« zahteva pomoč za Finsko in pravi, da
so pred kratkim krožile vesti o posredovanju za
mir, da bi države, ki so hotele nuditi Finski po-
moč, odnehale od tega. Sedaj se pa sliki glasovi
o nekih novih takih poizkusih. Vendar bo Finska
dobivala čedalje večjo pomoč, da bo mogla odbiti
sovjetske napade. Svoji so tej britanski pobudi
prispevali največji pomen. Zdi se, da se s tem
ustvarja novo poglavje v finski vojni. Nepotrebno
je poudarjati, da so kanadski vojaki popolnoma
opremljeni in pripravljeni za vojno v severnih
krajih, ker zanje ne predstavlja mrz 40 stopinj
nobene zapreke.

Diplomatski urednik »Populaire« meni, da bo
Mannerheimova linija še dolgo nudila odpor
pod pogojem, da prispeje sveže čete, ki bodo
zaprle prostor, na katerem je začel krvaviti
živ organizem finske obrambne črte. Če So-
vjeti izgube 100.000 mož, je to relativno ma-
lenkosti izguba proti efektu, a katerimi
oni razpolagajo, medtem ko je 100.000 Fincev
skoraj polovica vse njihove vojske. Finski je
torej potrebna pomoč od zunaj. List pravi, da
predstavljajo skandinavski države ključ se-
danjega položaja. Skandinavci so najbolj zain-
teresirani na obrambi in neodvisnosti Finske.

Sovjeti pošiljajo v boj ogromne mase

Bojazen, da ne bi bili Finci pohojeni

Helsinki, 15. febr. t. (Reuter.) Naskoki sovjets-
ke armade trajajo na celi fronti dalje. Rusi so v
današnjih bojih pustili na bojišču nad 4000 mrtvih.
V »Finskem zalivu« so močno pritiskali, da bi pro-
drli preko ledu, kar se jim pa ni posrečilo. Tudi so
bili povsod odbiti.

Tudi pri Muolajarvi so se Rusi na silo zaga-
njali, da bi napredovali po zamrznjenem jezeru.
V tem področju so izgubili 1000 mož, uničili smo
jim 13 tankov. Pri Taipale Rusi neprestano ponav-
ljajo svoje napade, Finci pa vse napade z uspehom
odbijajo. Pri Taipale je padlo danes nad 2500 Ru-
sov.

V okolici Summe so Finci odbili vse napade
sovjetske vojske. Severovzhodno Ladoškega jezera
so sovjetske čete na večih točkah napadle, pa so
bili tudi tu vsi napadi odbiti. Finci so uničili, de-
lomna pa vjeli okoli 100 vozil, ki so bila naložena
z živili in drugimi potrebščinami. Finsko letalstvo
je z uspehom napadlo sovjetska koncentracijska
področja in skladišča živil. Sestrelili so 16 sovjets-
kih letal, en bombnik pa je bil prisiljen, da se je
spustil na finsko ozemlje.

Finski glavni stan, 15. febr. Maršal Vorošilov
hoče za vsako ceno priti do odločitve na finskih
bojiščih. Letalski posnetki, ki so jih prinesli Finci,
govorijo o ogromnih pošiljkah novega vojnega ma-
terijala in ljudstva za rdečo armado. Maršal Vo-
rošilov bo lahko še mnogo dni izdržal sedanji tem-
po in za Fince se pojavlja vprašanje izčrpanosti.
Kremelj se namreč boji, da ne nastopi jug, ko bi
sovjetsko vrhovno poveljstvo ne moglo več tako
uspešno uporabiti mehaniziranih enot. S temi eno-
tami namreč sedaj Sovjeti lahko operirajo tudi
čez zamrznjene reke in jezera, kar jim olajšuje na-
pade.

Curih, 15. febr. b. Stockholmski poročevalce
»Neue Zürcher Zeitung« poročajo, da bitka pri Sum-
mi traja že 14 dni. Sovjetski vojaki napadajo vez-
trupa mrljevev in po zemljišču, ki je napojeno s
krvjo njihovih tovarišev. Finci se branijo z noži
in ročnimi granatami proti sovjetskim tankom, ki
jih je zelo mnogo. Sovjeti so zavzeli že več utrdb
na področju Summe in teh njihovih uspehov ni za
podcenjevali. Do glavne obrambne črte pa Sovjeti
sploh še niso prodrli.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemun, 15. februarja. AA. Vremenska napoved
za 16. februar: Pretežno oblačno in megleno. Neko-
liko vedro bo tu pa tam, zlasti na Primorju in zahod-
nih krajih. Snežilo bo sredi države in na jugu.

Bolgarija je dobila novo vlado

Predsednik je Bogdan Filov, minister zunanjih zadev N. Ivan Popov - Vzroki so izključno notranjopolitični

Sofija, 15. febr. m. Predsednik vlade in zunanji
minister dr. Georgije Kioseivanov je kralju
Borisu III. podal odstop celotne vlade. Kralj Boris
je odstop sprejel in je takoj pričel posvetovanja z
uglednimi bolgarskimi politiki. Po zaslišanju teh po-
litičkov je kralj Boris zaupal sestavo nove vlade pro-
fesorju Bogdanu Filovu, ki je izrazita politična
osebnost ter je prvič stopil v bolgarsko vlado kot
naučni minister. Dobro poučeni krogi trdijo, da bo
poblaščenec krone v najkrajšem času sestavil novo
vlado in da bo v tej vladi zavzel položaj zuna-
njega ministra sedanji bolgarski poslanik na jugoslo-
vanskem dvoru dr. Ivan Popov, notranje minist-
stvo pa sedanji prometni minister Gabrovski.

Odstop Kioseivanove vlade bolgarskih politi-
čnih krogov ni presenetil, ker je že dalj časa pred vo-
litičami, posebno pa še po zadnjih državnozbornih
volitvah prišlo v sami vladi med posameznimi mi-
nistri do hudih nesoglasij. Skoraj vsi ministri v Kiose-
ivanovi vladi so bili nezadovoljni s sedanjo notranjo
politiko Bolgarijo, katere nosilec je bil dr. Kiose-
ivanov sam. Kriza bolgarske vlade se je po zatri-
vanju dobro poučenih krogov zavlačevala samo iz
zunanje političnih ozirav, ker niso hoteli tej, čisto
notranji krizi, dati pomena, ki bi slabo odmeval v
tujini.

Politični krogi v Sofiji poudarjajo, da je se-
danja kriza bolgarske vlade izbruhnila izključno
iz notranjopolitičnih razlogov. Že vnaprej od-
klanjajo glasove, ki bi se mogli v tujini pojaviti
v zvezi s to krizo in ki bi se drugače lotnčili
Novica, da bo zunanje ministrstvo zasedel seda-
nji bolgarski poslanik v Belgradu dr. Popov, jas-
no potrjuje,

d a se bo prijateljska politika med
Bolgarijo in Jugoslavijo nadalje-
vala in še poglobila,

ker je sedanji poslanik dr. Popov znan kot borec za
še tesnejše sodelovanje med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Sofija, 15. febr. b. Mandatar krone prof. Bogdan
Filov je po avdijenci pri kralju Borisu takoj imel

več razgovorov z vodilnimi bolgarskimi politiki in
je mandat krone prevzel sam predsedstvo vlade.
Zunanje ministrstvo je prevzel dosedanji bolgarski
poslanik v Belgradu dr. Ivan Popov, notranje mi-
nistrstvo pa sedanji promet. minister Gabrovski.
Za novega prometnega ministra in ministra za pošte
in bojazav bo postavljen dr. Ivan Goranov. Ostale
resore zadržijo bivši ministri v vladi Kioseivanova.
Kioseivanovu v novi vladi ni poverjen noben resor.

Prijateljstvo z Jugoslavijo se ba še poglobilo

Belgrad, 15. februarja. m. Prve novice o do-
stopu bolgarske vlade so prispele v Belgrad opol-
dne in so se z vso naglico razširile po mestu ter
zbudile veliko zanimanje navzlece temu, da je bilo
znano, da so v zadnjem času obstojali večji ne-
sporazumi med posameznimi ministri. Dejstvo, da
v novi bolgarski vladi zavzema mesto zunanjega
ministra dosedanji bolgarski poslanik na našem
dvoru dr. Ivan Popov, jasno govori za to, da se
dosedanje emernice bolgarske zunanje politike do
Jugoslavije ne bodo spremenile in da se bodo
pristrani odnosi med obema državama, ki so pri-
šli še do posebnega izraza zadnjo nedeljo v Bel-
gradu ob ustanovitvi jugoslovansko-bolgarske tr-
govinske zbornice, še bolj okrepili, za kar se je z
vso vneto zavzemal dosedanji bolgarski poslanik
na našem dvoru dr. Ivan Popov.

Bolgarski zunanji minister dr. Ivan Popov je
popoldne ob treh odpotoval v Belgrad, kjer bo
izročil posle bolgarskega poslaštva najstarejšemu
uradniku. V Belgradu bo dr. Popov zaprosil tudi
za poslovilno audienco pri Nj. kr. Vis. knezu na-
mestniku Pavlu. Novi predsednik bolgarske vlade
prof. Bogdan Filov je v bolgarski politični javnosti
znana osebnost, še bolj pa je znan v kulturnih
krogih. Bil je dolgo časa profesor za umetnostno
zgodovino in starinoslovje. Dalje časa je bil pred-
sednik akademije znanosti, pred tem pa še ravnatelj
arheološkega muzeja.

Vsa naša oblastva, pa tudi vsa naša javnost
bodo morala na ta problem začeti gledati z
drugimi očmi. Časi, ko je bila rodost in s tem
pripravljenost dajati novo življenje in
skrbeti za pravaščaj, samo stvar posameznika,
so za nas Slovence minili. Kakor hitro nam
bodo razmere dopuščale, bomo tudi mi morali
slediti zgledu socialno naprednih držav, ki so
se, kakor Nemčija, Italija in lani tudi Fran-
cija, lotile reševanja tega vprašanja. Novi dan
pravi, da je treba stroške za vzgojo mlade
generacije razdeliti na ves narod in ne pustiti,
da je vse breme otrok izključno samo na star-
ših. Rešitev je v smotnem in sistematskem
podpiranju družin z otroki. Družine z otroki
naj imajo povsod prednost, naj najdejo povsod
podporo.

tudi moralna bolezen, ki spodjeda zdra-
ve korenino našega naroda. Tako zvana bela
kuga se je bohotno razpasla tudi po naših
mestih in marsikje sili uspešno tudi že na de-
želo. In še na nekaj naj s tem v zvezi opo-
zorim! Vzvišen je zdravniški poklic in — pra-
vilno pojmovan — ogromne in neprecenljive
vrednosti za zdravje in rast naroda. Toda gorje
tistim zdravnikom, ki svoje medicinsko znanje
zlorabljajo in zaradi umazanih judeževih gro-
šev naraščajo naroda more! Oni niso svojemu
narodu zdravniki; morilec so in najostrejši
škodljivci svojega naroda! Trde so te moje be-
sedje; zavedam se tega, toda izgovoril sem jih
z željo, da bi jih slišali vsi oni, ki so jim
namenjene, da bi jim tudi segle do srca in jih
odvrnile od greha in zločina.

Politični zapiski

Zalitev Hrvatov

»Hrvatski Dnevnik« od 15. t. m. na uvodnem mestu prinaša članek, ki mu je bilo povod pisanje nekoga srbskega malega lista, ki pa je tisto pisanje posnela »Politika«. Članek »Hrvatskega Dnevnika« ostro ugovarja trditvam tega lista ter pravi v uvodu: »Grda, zelo grda beseda je padla z neke srbske strani. Tednik »Narodni pokret«, ki se imenuje »neodvisno glasilo šumadijske demokracije«, je prinesel članek, »Politika« pa ga je ponatisnila, kjer med drugim tudi tole trdi: »Izravnali težki mednarodni položaj je HSS z oktroiranjem izsilila (ishodila) banovino Hrvatsko z nepravičnim velikim ozemljem in s prevelikimi kompetencami ob popolni izključitvi srbskega naroda ter teritorialno na njegovo škodo.« Kolikor bodeš, toliko neresnice in izvajanj! Mi smo že doslej v raznih listih marsikaj brali, vendar pa še nikjer v enem samem stavku nismo našli nagromadenih toliko neresnic, ki jih je narekovalo peklensko sovraštvo. Odgovornost, ki smo jo Hrvati prevzeli za usodo države s tem, da so naši zastopniki stopili v skupno vlado, nam je narekovala, da smo hladnokrvno sprejemali vsakršne ugovore, ker smo vedeli, da mora opoziti je zato, ker je opozicija, vedno nečemu ugovarjati. Toda napadi so zdaj zavzeli že tak obseg, da ne moremo niti mi več molčati, ker so nam vedno bili in nam vedno bodo na prvem mestu interesi ter pravice naše domovine ter našega naroda.« Nato se list peča z zgodovino Jugoslavije ter stališčem Hrvatov do nje ter naglašja, da se Hrvati bore le za svoje pravice ter se bodo borili.

»Enakopravnost, pogoj urejenega političnega življenja«

Pod tem naslovom prinaša dr. Ilijev list »Narodni« uvodni članek, kjer se to vprašanje obširno obravnava. Nato pa navaja dva pogoja ter med drugim pravi: »Najprej morajo Srbi na Hrvatskem biti enakopravni s Hrvati ter med njimi ne sme biti nobene razlike... Poleg tega je treba uresničiti enakopravnost tudi na drugi podlagi: Ko so Hrvati v tem času razdobju državnega preurejanja dobili svojo banovino, morajo svojo banovino dobiti tudi Srbi. Torej je započeto državno preureditev treba dokončati. Prav vse politične organizacije so se izrekle za to ter se zdaj nihče ne more izgovarjati, češ da ne ve, kako o tem mislijo Srbi. Če je že bilo treba, da so se zbrali Hrvati, da so dosegli svojo banovino, naj bi nas vsaj skušnjava poučila, naj ne čakamo takega zbiranja Srbov, da bi se ustanovila srbska banovina.«

»Protisrbski blok«

Pod tem naslovom prinaša »Srbski glas« članek, kjer se peča z očitkom, ki ga je hrvatski senator Vuković v Subotici izdal narodnim manjšinam Vojvodine, naj pristopijo k HSS. Članek ostro ugovarja zoper tako politiko ter pri tem navaja besede dr. Bičanića, ki jih je bil napisal na 8. strani svoje knjige »Ekonomska podloga hrvatskega pitanja«. V tem stavku dr. Bičanić naglašja, da so Hrvati vsem drugim narodom Jugoslavije podlagla za njihov boj. Nato pa list pravi: »V luči tega programatičnega stališča je treba gledati tudi glavni članek »Hrvatskega dnevnika« od 3. t. m. V tem članku je ogorčen napad na Slovence, češ ker so se solidarizirali s Srbi v zahtevi, naj se pred volitvami preuredi državna skupnost z ustanovitvijo srbske in slovenske enote. Slovenskim politikom očita, da s takimi zahtevami prestopajo pravice in interese hrvatskega naroda ter skušajo Hrvatov škodovati... Torej Slovence-Jugoslovane ureditev srbsko-hrvatskih odnosov ni ne briga, če so Slovenci solidarni s Srbi. Zato pa bi po hrvatskih mislih za reševanje srbsko-hrvatskih sporov bile docela poklicane in pristojne neslovenske narodne manjšine v tej državi, seveda, če so na strani Hrvatov... Ta akcija z dvojnimi nameni, da bi razbila in moralno politično osamila Srbe, pomeni nenavadno nevarno igranje, nevarno tudi za Hrvate same. Treba je preprečiti prizadevanje, da bi se zasejal razdor v vrstah srbskega naroda, nato zoper njega naščuvala narodne manjšine, ter da bi se nazadnje od njega ločili istokrvni bratje Slovenci in muslimani... Vsekakor pa to manevriranje z manjšinami pomeni taktiko, ki jo je v interesu države treba preprečiti. Če se bo ta akcija nadaljevala, bodo Srbi prosti vseh ozirov, ki jih zdaj zadržujejo in takrat bodo sedanji hulaški morali globoko obžalovati svoje nevarno in nesposobno ravnanje.«

Milan Grol odgovarja

Včeraj smo kratko prinesli napad »Hrvatskega dnevnika« na demokratskega prvaka Milana Grola zaradi njegovih izjav o Bosni in Vojvodini. V »Politiki« od 15. t. m. odgovarja g. Grol v daljšem članku ter na koncu pravi: »Kakor v Vojvodini tako tudi po drugih krajih malenkostno prepiranje o posameznih okrajih ne sme nikomur zamagljati oči, da ne bi videl velike narodne in državne črte, kako naj se Srbi in Hrvati ter Slovenci obdržijo na tem položaju, ki je od vseh strani ogrožen. Vrnimo se torej malce nazaj na tisto veliko perspektivo, da bomo gledali celoto, kakor bi bilo treba začeti že 26. avgusta... Način, kako govori hrvatski časopisje zadnje dni o teh vprašanjih, zlasti pa o Bosni in Vojvodini, naj bi pokazal, kako močno vse to Hrvate briga. Pozabljajo pa, da je na drugi strani še mnogo več takih, ki jih ta vprašanja še bolj brigajo. Treba je namreč pomisliti, naj bi bil pogovor o teh zadevah še tako težaven, da ga je mogoče uspešno dokončati le v poštenem dogovornem, ko so dosledna merila jasno postavljena, in sicer med ljudmi, katere vodijo zgolj ti javni interesi. Tukaj pa ne bo moglo prav nič rešiti soglasje tistih, ki se delajo, kakor da bi jih vse to prav malo brigalo, in pa tistih, ki na shodnih govorih le o znižani ceni soli, o odpisanih davkih ali pa o razdelitvi zemlje pri Pančevem.«

Dva nova nemška časopisa

Kakor poroča nemški list za Slovenijo »Deutsche Nachrichten«, je nemška narodna skupina v Jugoslaviji dobila dva nova časopisa, ki jima pripisuje veliko važnost. Prvi se imenuje »Die Landpost«, izdaja ga predsednik zveze nemških združenj dr. Josef Tischler. List je tednik, ki je namenjen nemškemu kmetu. Izdaja namesto nekdanjega »Landwirts«. Drugi časopis je namenjen nemški mladini, ki je organizirana v mladinskih odsekih nemškega Kulturbunda. Imenuje se »Schaffende Jugend« ter ga izdaja dr. Adam Maurus, lastnik znane nacionalsocialistične knjigarne v Novem Sadu. Ta časopis je začel izhajati šele 1. februarja t. l. ter ga ni mogoče dobiti v nobeni knjigarni na prodaj, ker ga pošiljajo le organiziranim članom.

JNS in velikosrbska fronta

Značilen članek njenega prvaka Jovana Banjanina

Belgrad, 15. febr. m. Pisanje hrvatskega in slovenskega časopisja, ki podpira sedanjo vlado in politiko narodnega sporazuma, po katerem so po dolgih in težkih letih Hrvati prišli do svojih pravic, je zaradi zadnjih poročil o želji JNS, da se bo v svoji akciji proti sedanjemu sporazumu priključila demokratom in glavnemu odboru, spet spravilo bivšega senatorja Jovana Banjanina iz ravnotežja in v njem spet razburilo starega Banjanina iz njegove »junaške« dobe, ko je bruhal v senatu ogenj in žveplo na Slovence in na tiste, ki se zbirajo okoli slovenskega narodnega voditelja dr. Korosca, in na Hrvate, ki se zbirajo okrog svojega voditelja dr. Mačka. Zato je Jovo Banjanin v današnji številki »Jugoslovanske Otadžbine«, to je glavno glasilo JNS, napisal uvodnik »Velikosrbska fronta«.

Uvodnik je sicer pod narekovanjem, toda z vsem svojim izvajanjem in njem gospod Banjanin samo potrjuje, kakor je omenjeni časopis čisto pravilno ugotovil, da bi bila podlaga za morebitno skupno sodelovanje JNS demokratov in glavnega odbora odklonilno stališče proti sedanjemu sporazumu in borba proti njemu. Ta borba se pa, kakor znano, izvaja na čisto velerbski podlagi, zato se je Jovo Banjanin spet razkorčil in povzpel nad vse druge ter v omenjenem uvodniku od zgoraj dol delil lekcije na levo in desno. Po vrsti prejema vse časopise, naklonjene narodnemu sporazumu, od »Slovenca«, »Hrvatskega dnevnika« pa do »Obzora« in »Jutarnjega lista«. Zaganja se v dr. Krnjevića, glavnega tajnika HSS in v zagrebsko gospodo. Pravi, »da je misel dekompozicije neke elemente docela prevzela in da vse to izjavi nemile pojave slepega šovinizma, ki lahko privede do najusodnejših sporov.« Po njegovem mnenju »preti nevarnost, da neodgovorna agitacija ne bi zavzela večjih obsegov in ustvarila terena za cilje različnih spekulacij in nezaželenega vpliva od zunaj.« Jovo Banjanin se vprašuje, »ali tedaj stranke, ki same nosijo odgovornost za narodno in državno politiko, nimajo tudi pravice in dolžnosti, da bi se z vsemi silami zavzele za to, da se ustavi usodni razvoj dogodkov.«

S tem je Jovo Banjanin dosti jasno povedal, kakšen bi bil sporazum s Hrvati, če bi imela JNS še tisto oblast, kakor jo je imela svoje čase, in kako misli o sedanjem sporazumu poleg Jovana Banjanina vsi vodilni funkcionarji JNS, dr. Kramer, dr. Andjelinić in drugi.

V svojem uvodniku je Jovo Banjanin v besnem zanosu napravil prvaku demokratske stranke Milanu Grolu tudi malo nerodnost, da je demantiral njegovo izjavo z dne 11. februarja. Milan Grol je namreč takoj potem, ko so ga obiskali dr. Kramer, Banjanin in dr. Andjelinić in mu ponudili sodelovanje med JNS, demokrati in glavnim odborom, izjavil med drugim: Sedaj lahko rečemo samo toliko, da dejstvo, da je JNS sprejela sporazum za leto 1937 za temeljno ureditev razmer v državi, in drugo dejstvo, da je to temeljno državno in nacionalno vprašanje danes izredne važnosti, odklanja v veliki meri druga politična merila v vprašanju odnosa skupin. Jovo Banjanin pa v svojem uvodniku poudarja: »Radikalna in demokratska stranka sta delovali leta in leta v tesni zvezi s HSS in sta z njo podpisali tudi sporazum dne 8. oktobra 1937. JNS pa ni nikdar niti sprejela niti podpisala sporazuma od 8. okt. 1937.« S to ugotovitvijo je Jovo Banjanin samo dokazal, da bo treba še precej utirati in gladiti pot, preden bo prišlo do skupnega nastopanja JNS, demokratov in glavnega odbora.

Pogajanja za finančno samostojnost Hrvatske

Zagreb, 15. februarja. b. Glavno glasilo HSS »Seljački dom« poroča: Predsednik dr. Maček in dr. Subašić sta imela v Belgradu zelo važna posvetovalna s ministri predstojnikom Cvetkovićem in s posameznimi ministri. V sporazumu z dne 26. avgusta je ostalo še mnogo neresnih stvari. Tu gre predvsem za vprašanje uredbe o prenosu notranjih poslov na banovino Hrvatsko. Načrt uredbe je ban dr. Subašić že zdavnaj izdelal in ga izročil belgradski vladi, a se bo razprava o njej končala šele sedaj. Prav tako se pogajajo glede finančnih vprašanj banovine Hrvatske. Pričeti s 1. aprilom 1940 bo banovina Hrvatska vodila svojo samostojno finančno gospodarstvo. Preračun dohodkov je v Zagrebu že temeljito izdelan. Sedaj gre za razdelitev državnih dohodkov med Belgradom in banovino Hrvatsko. Za kritje svojih izdatkov ne bo banovina Hrvatska predpisala nobenih novih banovinskih bremen. Svoje

izdatke bo krčila iz dohodkov, ki se sedaj stekajo še v belgradsko blagajno.

Belgrad, 15. febr. m. Ban banovine Hrvatske dr. Subašić je ostal tudi še danes v Belgradu ter je imel daljši razgovor z notranjim ministrom Mihalčićem in ministrom dr. Konstantinovićem. Sestanek je trajal nad tri ure. Razpravljali so o prenosu še ostalih kompetenc na banovino Hrvatsko. Istočasno sta ban dr. Subašić in finančni minister dr. Šutej razpravljala o finančni samostojnosti banovine Hrvatske. Notranji ministri Mihalčić, ministri dr. Konstantinovića in bana dr. Subašića je nato sprejel tudi ministrski predsednik Cvetković ter imel z njimi daljšo sejo.

Belgrad, 15. februarja. m. Podpredsednik vlade dr. Maček je bil včeraj popoldne sprejet v avdienco pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in je potem s podbanom dr. Krbečkom odpotoval v Zagreb, odkoder se vrne prihodnji teden.

10-letnica sanatorija zagrebskega »Merkurja«

Zagreb, 15. febr. b. Danes so zelo škrotno praznovali desetletnico obstoja »Merkurjevega« sanatorija. Še pred vojno se je to društvo hotelo postaviti na lastne noge. Sanatorij je bil ustanovljen šele leta 1929. oz. 1930. Do tedaj je bilo v sanatoriju vloženih 25 milijonov din, ki so jih zbrali večinoma le mali ljudje. V sanatoriju so v desetih letih zdravili nad 18.000 članov. Najprej je bilo v sanatoriju le 36 postelj. L. 1934. se je število postelj zvišalo na 90, leta 1938. pa na 180.

Današnja slovesnost je pričel predsednik društva »Merkur« Pavković, ki je orisal vse napore društva od ustanovitve pa do danes. Ravnatelj sanatorija dr. Samardžija je govoril o medicini s socialnega gledišča. Navzoči so bili tudi ostali zastopniki društva.

Podjetje »ŠIPAD« daje uslužbencem pragmatiko

Belgrad, 15. februarja. AA. Minister za gozdove in rudnike dr. Kulenović je sprejel danes dopoldne upravni odbor industrijskega podjetja Šipad, kateremu predseduje pomočnik ministra za gozdove in rudnike dr. Zarko Miletić. Minister se je pri tej priliki zanimal za stanje in poslovanje podjetja.

Danes je bila seja upravnega odbora gozdno-industrijskega podjetja Šipad pod predsedstvom dr. Zarka Miletića. Razpravljali so o načrtu pragmatike za uslužbence in o pravilih za pokojninski sklad uslužbencev podjetja. Delo upravnega odbora bo trajalo več dni. Z uveljavljenjem pragmatike in pravil o pokojninskem skladu bodo na eni strani zadostili potrebi podjetja in uslužbencev, tako da bodo odnošaji uslužbencev in podjetja postavljeni na zdravo podlago. Poleg tega so na dnevnem redu tudi druga tekoča vprašanja.

Drobni politični dogodki

Belgrad, 15. februarja. m. Član radikalnega glavnega odbora Brislak Miletić je snočil odpotoval v Niš ter je danes obiskal Aca Stanojevića. Poroča mu je o političnem položaju in o raznih vprašanjih, s katerimi se bavi glavni odbor v zvezi z združljivjo radikalov.

Novi Sad, 15. februarja. m. V Novem Sadu je bil snoči ustanovni sestanek srbskega kulturnega kluba. Na sestanku je bil izvoljen poseben odbor, ki bo pripravil vse za čimprejšnjo ustanovitve srbskega kulturnega kluba.

Prizadevanja SDS na Hrvatskem

Na Hrvatskem je v cirili začel izhajati list »Srpska štampac«, ki pravi, da je neodvisno politično, kulturno in gospodarsko glasilo Srbov v banovini Hrvatski. V svoji 4. številki ta list, dasi pravi, da je neodvisen, na vsej prvi strani naglašja, da je edina stranka, ki se je smeje in morajo Srbi na Hrvatskem okleniti, SDS. V tem smislu kliče ta list Srbe na Hrvatskem na zbiranje v SDS. Zdi se pa, da ima to prizadevanje velike težave, ker je drugi list, ki je tudi začel izhajati za Srbe na Hrvatskem, »Srpska Rijeka«, mnogo bolj udaren.

Osebnosti

Belgrad, 15. februarja. m. S kraljevim ukazom je upokojen dr. Janko Lokar, ravnatelj klasične gimnazije.

Rektor ljubljanske univerze v avdienci

Belgrad, 15. februarja. m. V Belgradu se mudi rektor ljubljanske univerze g. prelat dr. Matija Slavič. V zadevi ljubljanske univerze je posredoval v različnih ministrstvih in pri državni hipotekarni banki. Dr. Slavič je bil včeraj sprejet v avdienco pri Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu.

Madžari v Jugoslaviji se združujejo

Belgrad, 15. februarja. m. Nocojšnja »Pravda« objavlja krajše poročilo o konferenci madžarskega odbora v Senti ter pravi, da je dr. Leo Deak govoril o politični situaciji in ostalih, ki naj ga zavzame madžarska manjšina. Po poročilih »Pravda« se je dr. Deak zavzemal za združitev vseh jugoslovanskih Madžarov.

Konec 50 dinarskih kovancev

Belgrad, 15. februarja. AA. Po sklepu finančnega ministra, ki je bil objavljen v Službenih novinah 9. avgusta 1939, se pričeni od 16. avgusta 1939 v roku 6 mesecev, to je do 16. t. m., umakne iz prometa stari srebrni denar po 50 din. Po poteku tega roka, t. j. po 16. februarju, neha biti stari srebrni denar po 50 din zakonito plačilno sredstvo in ga bo mogoče v nadaljnjih 6 mesecih, t. j. do 16. avgusta, zamenjati brez vsakega odbitka za novo skovani denar samo pri blagajnah Narodne banke in pri državnih finančnih ustanovah.

Opozarjajo se vsi, ki imajo te novce, da jih pravočasno zamenjajo pri državnih finančnih ustanovah ali pri blagajnah Narodne banke in pri njenih podružnicah. Vse finančne ustanove so dolžne do vključno 16. avgusta letos zamenjati vse količine tega denarja z novim srebrnim novcem. Tako dobljeni stari srebrni denar po 50 din bodo državne finančne ustanove takoj dostavljale najbližji podružnici Narodne banke, ki jim bo v zameno takoj vrnila srebrni denar iste vrednosti. (Iz bančnega in valutnega oddelka finančnega ministrstva.)

Kolonizacija Medmurcev

Hrvatski listi poročajo iz Čakovca, da je tamkajšnja zadruga »Zemlja« sklicala sestanek, kjer so obravnavali, kako in kje bi kolonizirali Medmurce. Medmurje je, kakor vele hrvatski listi, preveč gosto naseljeno. Zato so se Medmurci že od nekdaj močno zanimali za kolonizacijo. Če bodo razmere ugodne, je za pomlad treba pričakovati, da se bo precej medmurskih družin preselilo v druge kraje.

Kaj pravi »Srpska Rijeka«

»Srpska Rijeka« v svoji 8. številki prinaša članek, kjer govori, da Srbi v banovini Hrvatski nikakor ne žele kake nadvlade. Med drugim naglašja: »Razmejitev narodnega ozemlja, ki hvala Bogu, ne more biti popolna, najbolj pobija trditve, češ da Srbi na Hrvatskem hočejo nadvladati. S tem v zvezi je bilo v svet vrženo geslo, da bi se Srbi iz banovine Hrvatske, kakor hitro bi jim to bilo mogoče, takoj pridružili srbski enoti. Toda Srbi v banovini Hrvatski, kakor tudi Hrvati bodo povezani po skupni upravi ter precejšnjo stopnjo zakonodaje, katera bo v posameznih zadevah čisto avtonomna. Sodiimo, da to Srbov prav nič ne ovira, da se ne bi v narodnem oziru čutili eno s srbsko enoto, kakor tudi ne bo motilo Hrvatov v srbskih krajih, da bi se isto ne čutili do Hrvatov v hrvatski enoti.« V uvodnem članku list govori, zakaj je bil deležen napadov od hrvatske strani ter na koncu pravi: »Nič nam ni naprijeto, če Hrvati iz vseh krajev države pozdravljajo dr. Mačka kot vodjo vseh Hrvatov. Mi Srbi nimamo vodje, zato pa nam nihče ne more odrekat pravice, da se ne bi zbirali okoli Belgrada ter da ne bi ob preurejanju države branili svojih srbskih interesov.«

je reis ul ulema že zanimal. Ta deputacija je izjavila reis ul ulemu, da v njem vidi ne le svojega vrhovnega verskega poglavarja, marveč tudi naslednika njegovega brata rajnega Mehmeda dr. Spaha. S tem je, kakor naglašja »Vreme«, reis ul ulemu bilo dano popolno zadoščenje.

Novosadski radikali zoper JNS

V Novem Sadu je 13. t. m. zvečer, kakor poroča »Vreme«, bila seja ožjega odbora radikalne stranke, kjer je poročal predsednik dr. Prodanović. V svojem poročilu je omenil akcijo JNS med Srbi na Hrvatskem ter dejal, da JNS hujša tamošnje Srbe zoper sporazum, kar pa bo morala potem plačati Vojvodina, ker bo tako ravnanje imelo odveč tudi v Vojvodini. Nato je dr. Prodanović spregovoril o ponudbi JNS glavnemu odboru radikalne stranke za skupni nastop. Prodanović sodi, da če bi glavni odbor tako ponudbo sprejel, da bi stopil na trblo desko.«

Zaupnica reis ul ulemu

Kakor poroča belgradsko »Vreme«, je dne 11. t. m. prišla k vrhovnemu verskemu poglavarju muslimanov reis ul ulemu g. Fehimu Spahu deputacija 30 najuglednejših muslimanskih mešanov iz Sarajeva. Ta deputacija je prišla zato, ker so se razširili glasovi, češ da reis ul ulema vodi politiko, ki nasprotuje stališču dr. Kulenovića, kar pa

Ribbentropov načrt je zmagal

Čim tesnejše sodelovanje s Sovjeti na vseh območjih

Berlin, 15. februarja. Razume se, da Nemci gledajo gospodarsko pogodbo z Rusijo v zelo ugodni luči. Če bi se doseglo to, kar je bilo postavljeno kot program, bi se morala nemško-sovjetska trgovina, ki je leta 1938. padla na 74,7 milijonov mark in se potem ni več veliko dvignila, sedaj v teku enega leta zvišati na 1169,4 milijone mark, to je, na višino, kolikor je znašala leta 1931., ko je dosegla rekord. Četudi upoštevamo težave pri prevozu, kakor tudi nemarnost ruske gospodarske organizacije, velja, da je zunanje-politična smer, ki se je začela lanske jeseni, ko je Ribbentrop potoval v Moskvo, doživela zmago.

Nemci in Sovjeti so se dolgo pogajali in strokovnjaki so potovali iz Berlina v Moskvo in narobe. Sovjetski komisar Tevosjan je lanske jeseni na čelu velikega spremstva strokovnjakov in nekake generala več tednov obiskoval nemške tovarne in se predvsem zanimal za orožje, ki ga Sovjeti utegnejo imeti premalo in gotovo ne prvovrstnega. Seveda bo dobavljanje nemškega orožja Sovjetom imelo tudi svoje politične posledice v smislu tistega najtesnejšega sodelovanja, ki ga zagovarja prav Ribbentrop.

Podrobnosti trgovinske pogodbe se seveda ne objavljajo, ker bi nasprotniku dajale vpogled v

njene vojne namere in načine. Pogodba temelji na načelu, da bo Nemčija dajala Rusiji industrijske proizvode v zameno za surovine in napoli proizvode. Nemčija potrebuje največ petroleja, železa, mangana, lesa, bombaža, lanu in kož. Nemčija pa upa, da bo s svojim izvozom strojev v Rusijo nadomestila dosežani angleški izvoz.

Nemčija, ki ima zaradi angleške blokade kakih 45% izgube na svojem uvozu, bi mogla sedaj veliko tega nadomestiti iz Sovjetske Rusije, kar ne bo mogoče, če Sovjeti ne izboljšajo tako svoje proizvodnje kakor svoje prometne zveze in načine. Pravijo, da bo ta stvar trajala najmanj dve leti. Ze samo prevoz tako imenovane soje iz Mandžurije, ki naj bi nadomestila pomanjkanje masti v Nemčiji, bi zaposlila sibirsko železnico vse leto. Težave pri izvajanju tako daljnosežne pogodbe bo torej zadela vsekakor na nemale težave.

Rim, 15. februarja. V italijanskih političnih krogih dvomijo, da bi gospodarsko sodelovanje med Berlinom in Moskvo v bližnji bodočnosti moglo prinesiti kakšen poseben uspeh. Nemčija bo imela od tega dobiček samo v primeru dolge vojne. Seveda je vse odvisno od tega, kako se bo za Sovjete končala vojna na Finskem.

Tramvajska nesreča v Belgradu — zaradi mraza

Belgrad, 15. febr. m. Kakor v drugih krajih države, je tudi v Belgradu zadnje dni zavladal oster mraz. Zaradi tega prihajajo vlaki z velikimi zamudami. Zaradi mraza je promet zelo otežkočen in bi se bila v Ulici Miloša Velikega skoraj zgodila nesreča, ki bi bila lahko zahtevala več žrtev.

Zaradi poledenelih tračnic je običaj sredi ulice pred ministrstvom za javna dela tramvaj št. 3 ter ni mogel speljati v Ulico kralja Milana, temveč se je začel pomikati nazaj proti vojni akademiji. S postaje izpred vojne akademije pa je vozil drug tramvajski voz. Voznik je sicer še pravočasno opazil, da od ministrstva za javna dela drvi proti njemu tramvaj, ki je vozil pred njim. Zato je začel tramvajski voz pomikati nazaj proti vojni aka-

demiji. Toda v naslednjem trenutku je prišlo do močnega sunka, pri katerem pa k sreči ni bilo večjih poškodb. Pri sunku so dobili deloma lažje, deloma hujše poškodbe samo trije ljudje, ki so bili takoj prepeljeni v bolnišnico.

Mraz v Zagrebu

Zagreb, 15. febr. b. Danes je zavladal v Zagrebu izredno hud mraz. Najvišje temperature so zabeležili v Maksimirju —0,32°C, in na zagrebskem letališču —0,31°C. Minimalna temperatura na Griču, tako imenovani sekundarni minimum — je znašala —21,5°C in so jo po letu 1962 danes prvič zabeležili. Leta 1929 je znašala ta temperatura v mesecu februarju —19,8°C.

Hud pritisk Sovjetov na baltiške države

V Rigi in Tallinu na vse pripravljeni

Riga, 15. febr. Govor predsednika Latvije Ulmanisa, ki je v parlamentu pozval narod, naj bo pripravljen za hude čase, so v inozemstvu splošno razumeli kot odgovor na pritisk, ki ga izvajajo Sovjeti na Latvijo, od katere zahtevajo novih odstopitev vojaškega značaja. V zvezi s tem so tudi tolačili sestaneke med generalom Berkisom, poveljnikom litovske vojske, in generalom Laidonerjem, generalom latvijske vojske. V Latviji so razpisali notranje posojilo 300 tisoč funtov šterlingov za narodno obrambo in imajo pripravljeno splošno mobilizacijo.

Iz Berlina pa poročajo, da v latvijskih uradnih krogih izjavljajo, da so vsi ti komentari neutemeljeni in da je razmerje med Latvijo in Sovjetsko Rusijo popolnoma prijateljsko.

Latvijski zunanji ministri Munters je v parlamentu v svojem poročilu dejal, da ni bil storjen do sedaj noben poskus, da bi se Latvija sovjetizirala.

Latvija ni protektorat kakšne države, ampak hoče ostati neodvisna in latvijski narod se bo tega držal, čeprav bi bil postavljen pred najtežje preizkušnje.

Ni mogoče prikriti, da je med Latvijo in Sovjeti nastala nova napetost. Vzrok temu bo dejstvo, da

Latvija zahteva od Sovjetov, da ji odplačajo vso škodo, ki je bila napravljena na latvijskem ozemlju zaradi vojne Sovjetov s Finsko. Sovjeti na to niso do zdaj ničesar odgovorili, ampak, če so pravilne vesti iz Londona, zahtevajo tako od Latvije kakor od Estonije, da jo aktivno podpreta v vojni proti Finski.

Zato imajo sedaj Latvi in Estonci v estonski prestolnici Tallinu neprestano posvetovanja. Baje bodo zastopniki obeh vlad odpotovali v Moskvo na zagovore o novem spornem vprašanju.

Tudi italijanski viri trdijo, da so Sovjeti postavili baltiškim državam nove zahteve.

Vojaška pogodba med Nemčijo in Sovjeti

London, 15. februarja. Tukajšnji krogi trdijo, da sta Nemčija in Sovjetska Unija sklenili obenem z gospodarsko pogodbo tudi vojaški sporazum. Ta sporazum določa popolno vojaško sodelovanje med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo; v veljavno pa bi stopila ta pogodba le v primeru

1. če bi se sedanja vojna razširila na sever, ako bi bile skandinavske države s poskusom podpreti Finsko potegnjene v vojno in bi morala Nemčija v takem primeru priti Sovjetom na pomoč, kar bi pomenilo, da bodo Nemci skušali napasti Švedsko. — 2. Drug primer nemško-sovjetskega sodelovanja pa bi bil, če

bi demokratske velesile začele kakšno akcijo na Bližnjem vzhodu.

Nemški veleposlanik v Moskvi grof Schulenburg, ki se je vrnil iz Berlina, kjer je dobil važna navodila, bo začel sedaj razgovore s sovjetsko vlado, kako naj bi se čim hitreje končala vojna na Finskem in kako naj bi se preprečile namere, ki jih imata Anglija in Francija na jugu, to je preko Turčije v smeri na Kavkaz in na Romunijo. Turški tisk sporoča, da nemški inženirji že utrjujejo sovjetsko mejo na jugu in na jugovzhodu in da je nemško-sovjetski sunek v prvi vrsti naperjen proti Turčiji.

Načrti vojskujočih se držav ob Dardanelah in Črnem morju

Oslo, 15. februarja. Tudi v norveškem časopisu se veliko piše o možnostih, ki je postala skoraj že gotovost, da se bo vojska v Evropi razširila tudi na prednjo Azijo in na evropski jugovzhod. Seveda oboja vojskujoča se tabora slikata položaj, zaradi katerega bi moglo do tega priti, vsak na svoj način. V Londonu in Parizu trdijo, da armada generala Weyganda stoji v Siriji samo na straži, da bi preprečila napad, ki ga nameravata Nemčija in Sovjetska Rusija na srednjeazijsko ozemlje, odkoder dobivata zapadni velesile petroleje. Ta armada pa seveda straži tudi vzhodno območje Balkana, če bi Sovjeti napadli Romunijo ter tako ogrozili njeno petrolejsko proizvodnjo, ki bi potem ne mogla več preskrbovati Anglije in Francije. Pa tudi s samega vojaškega stališča je razum-

ljivo, če bi prišlo do vojske na jugovzhodu, kjer je Nemčija do sedaj krita po nevtralnih državah, ki ležijo v območju vzhodnega Sredozemskega in Črnega morja.

Norveški list »Aftenposten« pa prinaša od svojega rimskega dopisnika informacije, ki so sicer v bistvu iste, prikazujejo pa stvar tako, kakor da take vojske ne bi bili krivi zavezniki, ampak Nemčija. Ta dopisnik pravi, da so mu v Rimu povedali, da je gen. Weygand že jeseni lanskega leta nasvetoval svoji vladi, da pripravi na bližnjem vzhodu vse, da bi Nemčijo lahko prišla z jugovzhoda. Če takrat da je razložil svoj program, da bi se prisilile vse balkanske in podonavske države v eno fronto proti Nemčiji, kar bi bilo seveda tem lažje, ker se Turčija od samega začetka nahaja na strani demokratskih velesil. Takrat pa tako v Parizu kot v Londonu o tem niso hoteli slišati. Včasih je bila Francija, včasih pa Anglija bolj odločno zoper tak načrt, ker sta obe državi upali, da bo mogoče vplivati na Sovjete, da bi se Nemčiji ne približali preveč, potem ko so itak na Poljskem prišli do svojega. Na posvetovanju obeh vlad v Londonu in Parizu sicer Weygandovega načrta niso zavrgli, so pa sklenili, da ga odložijo, dokler bi njegova izvedba res ne postala nujno potrebna.

Letos se je položaj v tem oziru spremenil. Sovjeti so prisiljeni, da se Nemčiji vedno bolj pridružujejo, in gospodarska pogodba med obema državama predstavlja nov plus v prid Nemčije. Če bi začela ta pogodba delovati v polnem obsegu, bi angleška blokada postala brez učinka. Zato je postalo potrebno, da demokratska zavezništva Nemčijo odrežeta tudi od virov surovin, zlasti pa nafte, ki se v velikih količinah nahaja v ogromni sovjetski državi.

Podobno piše Mogens v »Utemirskronike«. On pravi, da je z vojaškega stališča naravna želja nasprotnika, da Nemčijo prime od severa preko Finske ali baltiških držav ali pa z juga. Seveda pomeni to, da je treba napovedati vojsko Sovjetski Rusiji, češar sta se sedaj Anglija in Francija skrbno ogibali. Ali bo mogoče Nemce pritisniti s severa, to bomo kmalu videli. Kar pa se tiče vojske na jugu, je zaenkrat še velika ovira za tak načrt v sklepkih balkanske konference, ki je sklenila z vsemi silami protiviti se vsakemu poskusu, da bi se vojska raztegnila na jug.

Največja ovira pa niso toliko balkanske države kolikor Italija, ki po svojih časopisih še danes ne samo pazljivo spremlja načrte demokratskih velesil na jugu, ampak že sedaj piše, da Italija nikoli ne bo dovolila, da bi se položaj v Sredozemskem morju za Italijo še poslabšal, ker se Italija prav tako boji okrepitve Turčije in Anglije ter Francije na tem področju, kakor ne želi prodora Sovjetov skozi Romunijo na balkansko področje.

Pobegli komunistični poslanci

Pariz, 15. februarja. dl. Sodišče zasleduje četvet bivših komunističnih poslancev zaradi veleizdaje. Za zločine, ki so jih obdolžili, je določena smrtna kazen. Ti poslanci, ki so tudi vodilni v komunistični stranki, so sledeči: Catelas, Jacques Dulcos (bivši podpredsednik parlamenta), Dutilleul, Monmousseau, Perri, Ramette, Rival, Tillon in Thorez, glavni tajnik stranke. Domnevajo, da so povečini zbežali v Nemčijo.

Bruselj, 15. febr. AA. DNB. Glavna zveza sindikatov v Bruslju je na včerajšnji glavni skupščini sprejela predlog, da se komunisti izključijo iz delavskih organizacij v Belgiji. Predlog je bil sprejet s 425 proti 50 glasovom.

Na Južnem tečaju

Washington, 15. febr. AA. DNB. Admiral Byrd se je včeraj javil s svojega oporišča na Južnem tečaju in sporočil, da je magnetni tečaj izpremenil svojo lego. Magnetni južni tečaj se je spremenil v primeri z lego 1909 in se pomaknil proti zahodu ter se zdaj giblje v območju 10 milj. Dalje je Byrd sporočil, da je zahodno od Male Amerike našel dva ugasla ognjenika.

Obtožbe sovjetskih vojakov proti vodstvu rdeče armade

»Osservatore Romano« ima iz Stockholma naslednje poročilo:

»Izpovedi številnih ujetnikov vseh činov dokazujejo, pod kakšnimi strašnimi razmerami je rdeča diktatura poslala v boj zoper Fince sovjetske čete. Čeprav je število ujetnikov veliko, je vendar silno majhno v razmerju s tisoči in tisoči mrtvih in ranjenih in zlasti še v razmerju s tistimi, ki so se v brezkončnih finskih gozdovih izgubili in zaradi sovjetske nemarnosti umrli za lakoto in mrazom. Ko poslušate pripovedovanje ujetnikov, se ne morete otresti začudenja in ogorčenja. Sedaj postaja jasno, da je sovjetska propaganda vojakom slikala napad na Finsko v popolnoma napačni luči. Predvsem je trdila, da Finska ogroža Leningrad in da je Finska pričela s sovražnostmi in z napadom na Sovjetijo. Dalje so vojaki pripovedovali, da se ni treba ničesar bati, da gre le za navaden vojaški sprehod, kakor pred nekaj meseci na Poljsko. Pravili so jim, da so finski komunisti vrgli »kapitalistični režim« na Finskem, pogнали tuje kapitaliste iz dežele in da so oklicali finsko sovjetsko republiko, ki se z vsem navdušenjem želi združiti s Sovjetijo. Naloga rdeče armade je le, da nekoliko podpre bratsko finsko komunistično gibanje. Tudi to je mogoče spoznati iz izpovedi ujetnikov, da je sovjetska vlada že dolgo časa pripravljala napad na Finsko. Ukrenila je vsaj dve stvari, ki dokazujejo, da se je bojni pohod na Finsko pripravljala vsaj od septembra meseca dalje.

Toda vsakdo se vpraša, kako je bilo mogoče razglasiti rdečo vojsko za »zenico komunistične vladavine«; zahtevati dolga leta najhujše denarne in človeške žrtve od ruskega naroda za postavitev te armade; trositi pesek v oči vsej Evropi; hujskati mednarodno delavstvo in se sklicevati pri tem na nepopolno dovršenost rdeče armade, ki bo v socialni razredni borbi napravila zadnji sunek — in potem v danem slučaju pokazati tako popolno nesposobnost, nepripravljenost in pomanjkanje sploh vsake organizacije?

Na zapadu nič posebnega

Pariz, 15. febr. AA. Havas: Hladno vreme še vedno ovira operacije na bojišču. Tu pa tam je prišlo do topniškega streljanja in do nekaj poskusov napada zahodno od Saare. Napad neke sovražne patrole je bil odbit. Poletov ni bilo.

Berlin, 15. febr. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo sporoča: O priliki akcije ogledniških oddelkov v obmejni pokrajini južno od Saarbrückna je bilo vjetih več sovražnikov.

Izgube na morju

Berlin, 15. februarja. Vrhovno poveljstvo poroča: Včeraj je bilo nemško vojskovanje na morju uspešno, zlasti kar se tiče podmornic. V teku današnjega dne je bilo potopljena 58.000 ton brodovja.

London, 15. februarja. AA. Reuter: Obe nemški podmornici, ki sta sodelovali pri torpediranju britanskih ladij »Gretafield« in »British Triumph« in »Sultan Star«, sta uničeni. Kar se tiče potopitve ladje »Sultan Star«, je podmornica preživela svojo žrtev samo za pol ure.

Oslo, 15. februarja. t. Havas. Norveški parnik je izkrcal 30 ljudi posadke danskega parnika »Shastine Maersk«, katerega je potopila v Severnem morju nemška podmornica.

Pariz, 15. februarja. t. Havas. Danes je nemška podmornica torpedirala veliko angleško ladjo »Sultan Star«, ki ima 12.306 ton. Ladja se je kmalu nato potopila.

London, 15. februarja. b. Britanska admiraliteta poroča, da je njeno brodovje zopet potopilo dve nemški podmornici.

Chamberlain ob sprejemu »Exeterja«

London, 15. febr. AA. Reuter: Danes je britanski mornariški minister sprejel v Plymouthu bojno ladjo »Exeter«, ki se je udeležila znane bitke in zmage nad nemško križarko Admiral grof v. Spee. Pri vходу ladje v pristanišče je Churchill pozdravil častnike in mornarje in jim držal nagovor, v katerem je rekel med drugim tudi sledeče:

»Mi, potomci Drakeja in Ralleigha, se spet vojskujemo, toda ne pozabljamo naukov, ki so nam jih oni nekoč dali. Nekaj mesecev ali morebiti nekaj let dolge in težke borbe je pred nami, toda mi stopamo v bodočnost odločni.«

Belgija ne bo prebivalstva evakuirala

Bruselj, 15. febr. AA. Belgijska brzojavna agencija poroča: Minister za narodno zdravje je obrazložil v parlamentu problem evakuacije prebivalstva. Po njegovem ni računati z možnostjo evakuacije. Če bi prišlo do nagle invazije, bi bila evakuacija nemogoča. Razen prvih linij vlada ne misli na izpraznitev. Ceste in železniške proge bodo zaradi vojskih potreb preobremenjene. Zato bo moral vsak posameznik ostati tam, kjer ga dogodka zatečejo.

Irski teroristi ne mirujejo

London, 15. febr. AA. Havas. Snoci se je v neki trgovini sredi Birminghama pripetila eksplozija, ki nedvomno izvira od irskih teroristov. Ena oseba je nevarno ranjena in so jo morali takoj prepeljati v bolnišnico. Policija je uvedla preiskavo in ustavila takoj po dogodku vse avtomobile ter zaslišala mnogo šoferjev in pasantov. V Birminghamu je eksplozija še ena bomba. Razen tega so odkrili še tri neeksplozirane bombe.

London, 15. febr. AA. Havas. Preteklo noč je izbruhnil velik ogenj v tovarnah Hunslov v zahodnih predmestjih Londona. Ogenj je nastal v skladišču magnezija, ki se je takoj razširil. Plavkasti dim, ki se je dvigal izpod ruševin, je sijal v beli svetlobi in se je videlo, kakor da bi polna luna obsijala ves kraj. Iz bližnjih hiš so morali ljudje oditi. Prva eksplozija je bila tako huda, da se je vsa oprava v dveh vilah preuknila. Po zadnjih vesteh pa so ogenj omejili.

Poljski delavci v Nemčiji

Berlin, 15. febr. AA. DNB. Končano je preseganje poljskih kmetijskih delavcev v Nemčiji. Vsi poljski delavci so se javili prostovoljno in bodo zaposleni v raznih kmetijskih podjetjih.

Pričevanje dajejo vojaki vseh činov, ki so na svojih telesih občutili zanikrost sovjetskega gospodarjenja. Množice trupel, ki pokrivajo finske gozdove, potrjujejo te besede na tako tragičen način, da je težko dvomiti o njihovi verodostojnosti. Večina teh, ki so padli in umrli, ni ničesar razumela o tej vojni. Tudi sam Stalin si ne bo upal trditi, da te nove žrtve njegove diktature niso resnični ruski delavci in kmetje, katerim je Lenin obljubljal, da jim prinaša srečo in blagostanje. Ti vojaki zatrjujejo, da ruski narod ni hotel vojne in da je ne odobrava. Prav tako so silne obtožbe glede načina, kako se sedanja vojna vodi.

Za vojskovanje je pravil neki vojak, ki treba vsaj nekaj zaupanja med četami in častniki. Toda tega pri nas ni. Posled je sama špijanaza. Komisarji na debelo uživajo prednosti svojega položaja, medtem ko navadni vojaki umirajo od lakote in mraza. Vojska se ne more boriti, če je zaledje neorganizirano. Vojaki niso dovolj oblečeni za tako hud mraz in sneg. Oskrbovanje čet na bojiščih je pomanjkljivo in večkrat so vojaki po cele dneve brez hrane.

Kaj je mogoče sklepati iz tega? Finska vojska je odkrila takšne stvari o rdeči armadi, ki je »zenica Stalinovih oči«, za katero niso bile nobene žrtve dovolj velike, da je danes vsem jasno, da v njej vlada neverjeten nered, nediscipliniranost in korupcija, katero skušajo sovjetski generali sedaj na ta način pokriti, da nepristojno mečejo ogromne množine vojaštva pred finske strojnice. Množestveni napadi in tudi silne žrtve naj pokrijejo nered v rdeči armadi in nesposobnost njenih častnikov. Kakšne morajo biti šele razmere v ostali sovjetski upravi! Ako komunistična vlada v Rusiji predstavlja nevarnost za vse sosedes, je tudi prav tako nesreča za rusko ljudstvo samo. O tem ni mogoče več dvomiti. In če je bil še kdo na svetu, ki je zidal na sovjetski režim, je vojna na Finskem v jasni luči pokazala, kakšna slabost se skriva za pročeljem, ki je obilo s krvjo neštetih nedolžnih žrtev.

Hud mraz

Milan, 15. febr. AA. DNB. V severni in srednji Italiji je ponovno nastopil hud mraz, kakršnega že več desetletij ne pomnijo. V Trstu je bilo 9 stopenj pod ničlo, v raznih krajih na Krasu pa 16 do 18 pod ničlo. Reka Pad se je na več krajih razlila in preplavila veliko zemlje. Preplavljena je tudi železniška proga Codigoro—Ferrara.

Bruselj, 15. febr. AA. Zadnja dva dni je v Belgiji spet pritisnil strupen mraz. Temperatura je padla na 20 stop. pod ničlo. Vseposvodsneži. Železniški promet se že od decembra ne razvija redno, vendar ni nikjer popolnoma prekinjen, razen na prekopih.

New York, 15. febr. AA. Havas. V New Yorku in v severovzhodu so divjali nezasišani meteži. Do sedaj se ve, da sta bili zameteni dve osebi. Okrog 50 pa je ranjenih. Veter vleče z brzino 120 kilometrov na uro. Gmotna škoda je velika. Ves avtomobilski promet je ustavljen. Tudi letalski promet je ustavljen. Vlaki imajo velike zamude. Snegu je ponekod zamedlo po 7 m visoko. V državi Ohio so vsi rudniki zaprti, v Virginiji so pa zaprli šole. V samem New Yorku je zmrznilo več sto ljudi.

Aretacije na češkem

Praga, 15. febr. b. Poročajo, da je bilo v preteklem tednu aretiranih večje število uglednih oseb. Razen predsednika Češkoslovaškega sokola Truhlara so bili aretirani še šef češkega Rdečega križa general Hering, ravnatelj vojno geografskega inštituta dr. Čermak, ravnatelj neke češke tovarne za municije dr. Prda in razni drugi.

London, 15. febr. dl. »Daily Telegraph« prinaša poročilo svojega diplomatskega sodruka o razmerah na Češkem. Angleški častnik piše, da je bilo v zadnjem času prijetih veliko število nekdanjih častnikov češke vojske. Ob koncu januarja je bilo v Pragi prijetih 42 visokih častnikov, večinoma takih, ki so bili pri informativni službi. Med zaprtimi posebej omenja polkovnika Hrona, ki je bil češki vojni ataše v Berlinu in stolnika Reša, ki je bil pribočnik predsednika vlade generala Eliasa. Malo pred božičem je bilo v Pragi prijetih še okrog 600 ljudi, med njimi 320 višjih častnikov. List dalje poroča, da je dobil vojno geografski zavod v Pragi veliko naročilo od nemške vojske.

V merilu 1 : 75.000 mora izdelati 35 zemljevidov celokupne Madžarske in 64 zemljevidov po istem merilu za ozemlje Romunije. Vsako karto je treba izdelati v 35.000 primerkih. Delo mora biti končano že te dni.

Drobne novice

Bern, 14. febr. t. (Havas.) Madžarska delegacija bo odpotovala prihodnji teden v Moskvo, kjer bo vodila razgovore s sovjetsko vlado v pogledu podpisa nove trgovinske pogodbe med Rusijo in Madžarsko.

Rim, 15. febr. b. Iz Kaira poročajo, da je egiptski ministrski predsednik izjavil v nekem intervjuju, da Egipt ne namerava pošiljati svojih čet v Evropo, kakor je to trdil tuji tisk.

Rim, 15. febr. b. Italijanski listi poročajo, da je potajnik za zunanje zadeve izjavil v poslanski zbornici, da sta britanska in nemška vlada odločeni skleniti pogodbo za izmenjavo vojnih ujetnikov. Na temelju čl. 68 ženevske konvencije iz leta 1929 se bo izvršila izmenjava ujetnikov, vendar pa še ni mogoče povedati, kdaj se bo zamenjava pričela.

Vatikansko mesto, 15. febr. AA. Havas. Sveti oče je sprejel v posebno avdienco člana argentinskega vojnega poslanstva v Evropi, ki je bilo prej v Parizu, pa se od začetka vojne nahaja v Rimu. Člane misije je papež predstavil argentinski poslanik pri Sv. stolici. Papež je pozdravil člana v špansčini in poudaril željo, da bi Kristusov križ ponovno slavil zmagovalce nad evropskimi narodi.

Rim, 15. febr. AA. Stefani. V vseh mestih italijanskih pokrajin bodo krajevne oblasti 3. marca delile kolajne in častne diplome materam, ki imajo najmanj 7 živih otrok. Pri tej priliki bodo razdelili čez 100.000 kolajn, kakor tudi veliko denarnopomoč.

Bratislava, 15. febr. AA. DNB. Tiso je včeraj sprejel novega sovjetskega poslanika Puškina, ki mu je izročil svoje poverilnice. Tiso in poslanik sta v svojih govorih izrazila zadovoljstvo z obnovo diplomatskega razmerja med obema državama in izrazila željo po miroljubnem sodelovanju.

Ankara, 15. febr. AA. Stefani. Afganistanska vlada je poklicala svojega poslanika v Ankari, naj pride v Kabul na posvetovanje z ozirom na današnji položaj.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Rim, 15. febr. b. Položaj na Finskem je dal pobudo zapadnim velesilam, da brez omahovanja pošljejo Finski nujno pomoč. Velika Britanija se je na zadnji seji vrhovnega vojnega sveta v Parizu odločila, da pošlje večji kontingent prostovoljcev in pa 700 letal. Francija je prevzela obveznost, da pošlje prav tako nekaj sto letal, več tisoč strojin in veliko število topov raznih kalibrov s potrebnimi naboji. Prav tako je bilo sklenjeno, da v Španiji nabavi vojnega materiala za Finsko v vrednosti pol milijona funtov. Italijanski tisk poudarja, da je London in Pariz dobro zavedata, da predstavlja finsko-sovjetska vojna za zavezništvo neposredno nevarnost in da temu sporu posvečata večjo pozornost kakor y začetku.

Gospodarstvo

Naše delavsko zavarovanje

Iz podatkov Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani posnemamo, da je lani naraslo v primeri s prejšnjim letom povprečno število zavarovanega delavstva za 1227 na 99.995 in tako visokega letnega števila zavarovancev urad še ni imel. Pripomniti je, da bi bilo članstvo še za okoli 4000 delavcev večje, če ne bi urad leta 1935 izločil delavcev, zaposlenih na račun bednostnega sklada pri banovinski upravi, in gotovih skupin poljedelskih delavcev, ki so samo slučajno in postransko zaposleni pri delu, ki je zavezano zavarovanju.

Od leta 1938 na leto 1939 je najbolj naraslo članstvo v zadnjih štirih mezdinih razredih ter v prvem razredu, dočim je v ostalih razredih število zaposlenega delavstva padlo. Največ delavcev je uvrščenih v 9. mezdini razred, kar pomeni, da največ delavcev zasluži dnevno po 30 din. Iz statistike je sklepati, da so se lani delavske plače izboljšale vsaj po imenski vrednosti, t. j. brez ozira na kupno moč denarja. Izjemno je napredoval tudi I. mezdini razred. Temu bo vzrok ponovno naraščanje števila mladih delavcev, ker je vojna generacija 1914—1918 že zaključila svojo vajeniško dobo, so postali vajenci v glavnem pomočniki. Znano je namreč, da je med svetovno vojno število porodov zelo padlo, vendar so z letom 1919 začeli porodi zopet naraščati.

Dnevna zavarovana mezda je narasla od 24.80 din leta 1938 na 25.17 din. Najnižja mezda je bila leta 1935 z 22.40 din. Ni pa še lanske mezda dosegla višine mezd iz leta 1930, ki je znašala 26.45 din na dan.

Vsota vseh zavarovanih delavskih zaslužkov, oz. mezd je znašala lani okoli 788 milij. din, t. j. še vedno manj kot leta 1930, čeprav je število zavarovancev naraslo od 1930 na 1939 od 97.688

na 99.995. Leto računajo pri tem s 313 delovnimi dnevi, kakor se stvarno predpisujejo zavarovalni prispevki.

Od vsote zavarovanih zaslužkov se računajo vsi zavarovalni prispevki, in sicer za bolniško zavarovanje 7%, za invalidno zavarovanje 3%, za nezgodno zavarovanje povprečno 2%, za borze dela 1.4 in za delavsko zbornico 0.3%, skupno 13.7%. Od skupne zavarovane mezd je predpisal OUZD naslednje prispevke:

Za bolezen 54, za invalidnost 23, za nezgode 15, za borze dela 10 in za delavsko zbornico 2 mil. din, skupno 104 milij. din. Tako vidimo, da pobere sam Okrožni urad za vse vrste zavarovanja letno še nad 100 milij. dinarjev.

Socialna bremena so za zasebne nameštence in rudarje relativno še večja, ker imajo zasebni nameštenci in rudarji mnogo boljše pokojnine kot pa zavarovanci Okrožnega urada.

Skupna delavska mezda je narasla od 1938 na 1939 od 767 na 788 milij. din, najvišja je bila leta 1930 s 798 milij. din, najnižja pa leta 1933 s 550 milij. din.

Stalež bolnikov in porodnic se je lani zvišal od 2688 na 2900. Toda pri tem ni upoštevano ambulantno zdravljenje in tudi ne število obolelih družinskih članov. Tako velikega staleža bolnikov urad še nikoli ni imel.

Pravilno sliko o zdravstvenem stanju pa ne daje stalež bolnikov, ampak relativno število bolnikov ali odstotek bolnikov. Odstotek je od 1938 na 1939 narasel od 2.72 na 2.90. Najvišji je bil leta 1924 s 3.37, najnižji leta 1932 z 2.23%. Odstotek je lani narasel, iz česar smemo sklepati, da so se zdravstvene razmere nekoliko poslabšale, kar vpliva tudi na finančno ravnotežje poslovanja Okrožnega urada za zavarovanje delavcev.

Nostrifikacija inozemskih posojil v rokah naših državljanov

Za pripravo nostrifikacije zunanjih posojil je prišlo precej prijavi, vendar je gotovo še mnogo lastnikov, ki so prezrli notice, ali pa odlašajo, češ da jim bo ugodnost nostrifikacije itak prišla v prid. O tem je treba nekaj pojasniti. Razločevati imamo dve vrsti obveznic nenostificiranih posojil: ene kupljene za časa devizne prostosti (1930 in 1931), druge kupljene po tem času. Ker se ne more iti preko deviznih predpisov, bi bila, naravno, nostrifikacija brez ozira na čas nakupa, pogrešna. Kdor je kupil ta posojila pred letom 1930 in 1931, temu se mora odobriti nostrifikacija in se mu mora prav tako nadoknaditi škoda, ki jo je utrpel, ker se mu je po krivici in brez razloga odrekala nostrifikacija. Tem huje bije v obraz vsakemu pravemu čutno dejstvo, da se je z amandmanom v zadnjem finančnem zakonu onemogočilo lastnikom teh obveznic uveljavljanje pravnega postopka pred rednimi sodišči. Ta krivica mora biti predvsem popravljena in pravna pot omogočena, ali naj se pa z uredbo naravnost predpiše način overitve glede časa nakupa in nato izvede nostrifikacija in zabeležba v borznih spisih. Toliko glede obveznic prve kategorije.

Glede postopka za nostrifikacijo obveznic kupljenih po letu 1931, je nedvomno najvažnejše in prvo to, da se jih ne obravnava slabše kot inozemske. To vprašanje je komplicirano, vendar pa pridemo tudi do rešitve, če se postavimo na stališče, kaj je ugodnejše za državo? Prav tako moramo ugotoviti, v čem so se pregrešili ti kupci zunanjih posojil? Zadržne je hitro odgovorjeno. Gre za devizne prestopke, ki so že zastarani gotovo po večini, pa o njih ni več mogoče voditi postopkov. Torej to odpade, prav tako kot škoda, ki so jo utrpeli ti lastniki zunanjih posojil, ko so prejeli od leta 1932 naprej samo nekako polovico toliko obresti, kakor oni nostrificirani posojil. Kaj je torej boljše za državo? Da se s temi obveznicami ravna kot z lastnino inozemcev, ne gre, ker dogovor s Francijo označuje naravnost francoske lastnike naših posojil, za katere velja sklenjeni dogovor. Če torej izpadejo naši ljudje iz tega dogovora, jim preostane samo še, da prodajo svoje obveznice in že itak nizke tečaj še bolj potisnejo navzdol, ali pa da čakajo še naprej, kar pa pomeni konfiskacijo njihovega v teh papirjih naloženega imetja. Kje je korist države? Da dela iz teh ljudi propagatorje proti naložbam v državnih papirjih, da ruši v njih vero v sebe in da proti lastnim državljanom postopa slabše kot proti tujcem? Zakaj ne bi država zaključila enkrat z lastnimi ljudmi aranžman, kot ga je s tujci že večkrat? Potreba je, da se združi vse lastnike takih obveznic v posebno organizacijo in bo le-ta temeljem svojega pooblastila upravičena zaključiti aranžman,

ki bo dokončno spravil to neugodno vprašanje s sveta. Da se pripravijo tla za tako organizacijo, je treba zbrati prijave in statistično ugotoviti stanje naložb, nato pa sporazumno določiti smernice za aranžman. Da ne bo pomote, za katere papirje da gre, je treba, da se prijavi — kolikor se še niso — vsi lastniki (tudi pravne osebe) nenostificiranih obveznic posojil: obeh Blairov, Seligmana, mednarodnega stabilizacijskega in srpskih na zlate franke glasetih se predvojni (1895). Zaradi statistike zbiram prijave iz vse države brez obveze za vsakega in prosim za nujno prijavo, ki naj obsega: ime in naslov lastnika, nominalni znesek in vrsto posojila, čas nakupa. Po poteku 10 dni od dneva objave tega članka bom zaključil zbiranje in vsem, ki so se prijavi, naznanil uspeh in nadaljnja navodila, za javnost pa prav tako izdal poročilo. Prosim čimprej prijave in naslov: — Dr. Černe Ivan, gospodarski konzulent, Gajeva ulica 3, Ljubljana.

Adaptacija zgradbe »Radio-Thermac« v Laškem. Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu bo imel v prostorih Okrožnega urada v Ljubljani dne 27. februarja prvo ofertalno licitacijo za izdajo del za adaptacijo zgradbe »Radio-Thermac« v Laškem. Licitirana bodo vsa gradbena in obrtniška dela obenem.

Nova delniška družba. Trgovinsko ministrstvo je odobrilo osnove delniške družbe »Trgovska deln. družba v Pančevu«. Glavnica znaša 1 milij. dinarjev. Polovica se vplača ob vpisu, polovica pa čez leto dni.

Pravilnik za instalacije parne, vodne in zračne kurjave, kakor tudi za zračenje zgradb, katerih instalacije vrše instalaterji iz čl. 23, odst. 1, točka 81 in 82 obrtnega zakona, je predpisal gradbeni minister g. dr. Miha Krek in je sedaj pravilnik objavljen v »Službenih novinah«.

Pravilnik za postavljanje strelkovnih naprav na gradbene objekte je predpisal gradbeni minister g. dr. Miha Krek. Pravilnik je sedaj objavljen v »Službenih novinah« z dne 14. februarja 1940 in je s tem stopil v veljavo.

Obvezno pregledovanje vseh tipov plugov in drugega orodja. Kmetijski minister g. dr. Čubrilo- vič je odredil, da mora zavod za preiskovanje in kontrolo kmetijskih strojev in orodja obvezno preiskati v smislu čl. 5 uredbe o osnovanju zavoda vse tipe plugov domačega in tujega izdelka, stroje za tisečenje in sortiranje žita in sadjarsko vinogradniške brizgalne.

Suspendiranje nabavljanja potrdil zaradi izkoriščanja transfernih dovoljenj. Devizno ravnateljstvo je ukinilo predpis čl. 3 okrožnice z dne 11. julija 1939, po katerem so morali izvozniki za predmete, katerih izvoz se premira s transfernimi dinarji, najjavljati tudi potrdilo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine.

du, pa hlev za kravo in tri ovce. Spremljala ga je žena.

»Tu bi hotela počakati,« je rekla Marija.

»Tu, ali pa kjerkoli v kakšni vasi.«

Res, prostor je bil varen in hoditi brez konca se jima ni več ljubilo.

Stachowiaka je poklical v sobo Poznanjski.

»Za konje se pogajamo. Za voz.«

Res, gospodar je obljubil voz za zvečer.

»Popeljemo se v Żelechow in tam bomo videli, kaj naj ukrenemo. Do večera pa ostane tukaj.« je miril Poznanjskega.

Ko se je vrnil na dvorišče, Marije ni bilo več tam. Videl jo je na trati, daleč pred hišo, ko je sedela na večjem kamnu in gledala v gozd, poln sonca.

»Ali ti je prijetno tu?« je vprašal oddaleč.

»Dobro mi je,« je rekla Marija in vstala. Tedaj je samo še vzdihnila. »Bila bi srečna, ko bi že vendar ostala sama s teboj.«

Vsem je bilo žal, da so zapustili svoja mesta. Sedaj se je Stachowiaku zdelo varšavsko stanovanje najbolj miren kotiček na svetu. Gotovo bi tam ne preživljali vseh teh nevarnosti in strahu. In Marija! Zakaj se je oddaljila, da potuje z njim. Izgube se tu brez rešitve in upanja. V domišljiji se je takoj pojavila bojazen pred novo boleznijo. »Samo, da bi ne zbolela na vasi, da bi le našel ljudi, med katerimi bi jo mogel pustiti in se zanesti nanje.« je pomislil. »Tu bi se vsak hip mogel najti tudi zdravnik in oskrba. Morda bi se tukaj dobil kdo, ki bi se čutil obvezanega, poskrbeti za bolnika.«

Se mu je blisnila skozi glavo misel, da bi se vrnil v Varšavo. Pot je bila prosta. Proti Varšavi bi bilo laže dobiti voz.

»Moške vozijo v rudnike v notranjost Nemčije,« je razlagal mladi menih, ki je prišel iz zasedenih krajev. »Kolikor jih je sposobnih

Borze

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 2.708.895, na belgrajski pa 3.400.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 310.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaj:

London 1 funt	174.90—177.90
Pariz 100 frankov	98.65—100.95
New York 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov	995.00—1005.00
Amsterdam 100 goldinarjev	2351.00—2389.00
Bruselj 100 belg	746.50—758.50

Ljubljana — Svobodno tržišče:

London 1 funt	215.80—219.00
Pariz 100 frankov	121.92—124.22
New York 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov	1228.18—1238.18
Amsterdam 100 goldinarjev	2903.63—2941.63
Bruselj 100 belg	921.96—933.96

Ljubljana — Zasebni kliring:

Berlin 1 marka	14.70—14.90
--------------------------	-------------

Zagreb — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem	30.75 blago
----------------------------	-------------

Belgrad — Zasebni kliring:

Solun 100 drahem	30.40—31.10
----------------------------	-------------

Curij. Belgrad 10, Pariz 9.97, London 17.60, New York 446, Bruselj 75.30, Milan 22.52, Amsterdam 237, Berlin 178.75, Stockholm 106.20, Oslo 101.33, Kopenhagen 86.125, Sofija 5.50 ponudba, Budimpešta 79% ponudba, Atene 3.30 ponudba, Carigrad 3.55 ponudba, Bukarešta 3.35 ponudba, Helsingfors 7.50 ponudba, Buenos-Aires 104.25 ponudba.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 426—427.50

v Zagrebu 424—429

v Belgradu 428—428

Ljubljana. Državni papirji: 7% investic. posojilo 98—99, agrarji 51—53, vojna škoda promptna 426—427.50, beguške obveznice 77—79, dalm. agrarji 71—72, 8% Blerovo posojilo 97.50—99, 7% Blerovo posojilo 90—91, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—101, 7% stab. posojilo 96—98. — Delnice: Narodna banka 7.400—7.600, Trboveljska 240—245.

Zagreb. Državni papirji: 7% invest. posojilo 98 denar, agrarji 50 denar, vojna škoda promptna 424—429, beguške obveznice 77—78 (77.50), dalm. agrarji 70—72 (71.50), 4% severni agrarji 51—52, 6% šumske obveznice 67 denar, 8% Blerovo posojilo 98 denar, 7% Blerovo posojilo 89.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100.50 denar, 7% stab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.45 denar, Priv. agrarna banka 198—200 (201), Trboveljska 241—245, Gutmann 60 denar, Sladk. tov. Osijek 15 denar, Iais 30 blago.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 98.50—99.50, agrarji 53 denar, vojna škoda promptna 428—429 (428.50), beguške obveznice 76.75—72.5, dalm. agrarji 70.50—71.25 (70.75, 70.50), 4% severni agrarji 50.75—51.50 (50.75), 6% šumske obveznice 69—70, 8% Blerovo posojilo 97 denar, 7% Blerovo posojilo 89.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100.50 denar, 7% stab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7.600 denar, Priv. agrarna banka 196 denar (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica. bač. okol. N. Sad 199—201 srem. 196/99, bač. 197/99, ban. 200/02, bač. ladija Tisa 03/05. — Oves: bač. srem. slov. 151/53. — Rž: bač. 155/27%. — Ječmen: bač. srem. 172.50/75. — Koruza: bač. paritet. Indija 125/27. — Moka: bač. ban. 320.5/12.5, 282.50/92.50, 262.50/72.50, 242.50/25.50, 212.50/22.50, 137.50/140. — Fižol: — bač. beli brez vreče in srem. 390/400. — Otrubi: bač. 127.50/130, srem. 127.50/130, ban. 125/27.50. — Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskim pridelkom v Ptujju dne 11. februarja t. l.: Črna pšenična moka 7.75—3 din, bela pšenična moka 3.75—4 din, govedina 7—11 din, teletina 9—10 din, svinjina 5—12 din, svinjska mast 22 din, sveža slanina 14—15 din, prekajena slanina 22 din, fižol 6 din, krompir 1.25 do 1.50 din, seno 1—1.25 din, slama 0.35—0.45 din, ječmen 2 din za kg, Jajca 10 komadov 12.50 din in mleko 2 din za liter.

Cene kmetijskim pridelkom v Celju dne 11.

februarja t. l.: Črna pšenična moka 2.95—3.20 din, bela pšenična moka 3.50—3.75 din, govedina 9—12 din, teletina 10—16 din, svinjina 14 in 15 do 17 din, ovčje meso 10 din, svinjska mast 20 din, sveža slanina 17—18 din, prekajena slanina 20—26 din, fižol 6.50—8.50 din, suh grah 10 din, leča 12 din, krompir 1.75 din, sladko seno 1 din, pšenična slama 0.45 din in ječmen 2 din za kg. Mleko 2 din do 2.50 din in jajca 10 komadov 17.50 do 20 din.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

V Šmarju pri Jelsah, dne 10. februarja 1940: Voli I. vrste do 6.50, II. vrste do 6, III. vrste 4.50 dinarjev, telice I. vrste do 5.50, II. vrste do 4.50, III. vrste do 3.50, krave I. vrste do 5, II. vrste do 4, III. vrste do 3, teleta I. vrste do 6.50, II. vrste do 5.50, prašiči špeharji do 12, prašiči pršutarji do 10 za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 10, II. vrste 8, III. vrste 6, svinjina 14, slanina 18, svinjska mast 22, čisti med 18 din. — Pšenica 180 do 200, ječmen 180—200, rž 170—180, oves 150—190, koruza 170, fižol 700—900, krompir 150—200, lucerna 130—150, seno 50—90, slama 30, jabolka I. vrste 400—500, II. vrste 300, III. vrste 150—200, pšenična moka 320—340, koruzna moka 250, ajdova moka 400 din za 100 kg. — Bukova drva 100—125 za 1 m³, jajca 0.60—0.80 za komad, mleko 1.25—1.50 za liter, surovo maslo 40 din za kg. — Navadno meso vino pri vinogradnikih 3.50 za liter, finejši sortirano vino 5—7 din za liter.

Zagorje ob Savi, dne 9. februarja t. l. Cene: voli od 4.50 do 6.50 din, glavne krave 2.50 do 3 in glavne telice 3.50 do 4.50 din za kg žive teže. Krave za pleme po 2500 din in telice za pleme po 2000 din za glavo. Mladi pujski za pleme 200 din za par.

Kranj, dne 11. februarja t. l. Dogon: 36 volov, 18 krav, 1 bik, 43 svinj in 31 prašičev. Prodanih je bilo: 19 volov, 3 krave, 1 bik, 23 svinj in 16 prašičev. — Cene živini: Voli I. vrste 6.25, II. vrste 6, III. vrste 5, telice I. vrste 6.25, II. vrste 6, III. vrste 5, krave I. vrste 5.50, II. vrste 5, III. vrste 4, teleta I. vrste 8, II. vrste 7, prašiči špeharji 9.50—10.50, prašiči pršutarji 8.50—9.50 din za kg žive teže. Mladi pujski 7 do 8 tednov stari od 130 do 250 din za glavo. — Goveje meso I. vrste 14 din, II. vrste 12, III. vrste 10, svinjina 14—18, slanina suha 22—26, svinjska mast 22, čisti med 22—24, neoprana volna 24—26, oprana volna 34—36. — Pšenica 2.50, ječmen 2.25, rž 2.25, oves 2, koruza 1.75, fižol 6—7, krompir 1.50, lucerna za krmo 1.25, seno 1.25, slama 0.75, jabolka I. vrste 6, II. vrste 5, III. vrste 4, pšenična moka 3.50—4, koruzna moka 2.50, ržena moka 3.50, ajdova moka 3.50—6, koruzni zdrob 3 do 3.50 din za kg. — Drva 110—115 za 1 m³, jajca 1.50—2 za komad, mleko 2—2.50 za liter, surovo maslo 34—38 za kg.

Mariiborski sejem 13. febr.: Prignanih je bilo 6 bikov, 3 konji, 90 volov, 233 krav in 2 teleti. Cene so bile sledeče: debeli voli 5—6 din, pol-debeli 3.75—5, plemenski voli 5—6.50, bikji za klanje 3.50—4.50, glavne krave debele 4—4.50, plemenske krave 4—5, krave za klobasarje 2.25 do 3, molzne krave 3.50—5, breje krave 3.50—4.50, mlada živina 4—5.50, teleta 4.50—5.50 za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 218 glav. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 10—12 din, II. vrste 8—10, meso bikov, krav in telic 6—12, telečje I. vrste 10—12, II. vrste 6—8, svinjsko sveže meso 10 do 14 din za kg.



Francoska patrulja se vrača v strelski jarek.

Boguslav Kuczyński:

Beg iz Varšave

»Na ta način se človeku začne blesti,« je pomislil sam pri sebi.

Marija je bila končno srečna. Lahko je razložila svoj drobiž in zavojčke po klopi, lahko je vzela zdravila in pospravila po kovčkih. Oprala je brisačo, umila se in zopet kot ponavadi pripravila zajtrk. V to delo se je zaletela pred paniko in nesrečo življenja. In zdelo se ji je, da je varna.

Ljudje so bili gostoljubni. Starec, lastnik te kočje je bil resnično napol gluh. Ker pa je živel v spominih, se ni zanimal za to, kaj so govorili drugi. Na kmetiji je ostal s hčerko in majhnim sinčkom, kajti žena mu je pred kratkim umrla. Ni se mogel potolažiti po njej. Dobro je vodila gospodinjstvo. Vse je lepo držala v redu, dočim je hčerka opravljala kmečko delo. Druga, starejša hčerka se je pred letom poročila v drugo vas. Ta je neprestano hotela in se jezila, kajti vsega ni mogla sama opraviti.

Po zajtrku bi se rada vsaj malo oddahnila. Tedaj je pravila o svojem zaročencu in o poroki, do katere ni prišlo. Kajti zaročenec je bil poklican k vojakom. Bil je to jezen človek, ki je vsak čas lahko izbruhnil, toda čez trenutek spet vse pozabil.

Toda prosila sem mamo, nikar me ne dajajte temu človeku. Dobro mi je pri tebi.

Okoli sedmih so se pričeli zopet letalski napadi. Tedaj so se vsi skrili v sobo, se stisnili v kote ali pa sedeli na kovčegih pri zidu. Dan je bil zelo lep. Ko so minili napadi, se je Stachowiak umil pri vodnjaku, se obrl in osnažil ter ogledal vso kmetijo. Za hišo, na dvorišču je bil skedenj, malo dalje, že v goz-

du, pa hlev za kravo in tri ovce. Spremljala ga je žena.

»Tu bi hotela počakati,« je rekla Marija.

»Tu, ali pa kjerkoli v kakšni vasi.«

Res, prostor je bil varen in hoditi brez konca se jima ni več ljubilo.

Stachowiaka je poklical v sobo Poznanjski.

»Za konje se pogajamo. Za voz.«

Res, gospodar je obljubil voz za zvečer.

»Popeljemo se v Żelechow in tam bomo videli, kaj naj ukrenemo. Do večera pa ostane tukaj.« je miril Poznanjskega.

Ko se je vrnil na dvorišče, Marije ni bilo več tam. Videl jo je na trati, daleč pred hišo, ko je sedela na večjem kamnu in gledala v gozd, poln sonca.

»Ali ti je prijetno tu?« je vprašal oddaleč.

»Dobro mi je,« je rekla Marija in vstala. Tedaj je samo še vzdihnila. »Bila bi srečna, ko bi že vendar ostala sama s teboj.«

Vsem je bilo žal, da so zapustili svoja mesta. Sedaj se je Stachowiaku zdelo varšavsko stanovanje najbolj miren kotiček na svetu. Gotovo bi tam ne preživljali vseh teh nevarnosti in strahu. In Marija! Zakaj se je oddaljila, da potuje z njim. Izgube se tu brez rešitve in upanja. V domišljiji se je takoj pojavila bojazen pred novo boleznijo. »Samo, da bi ne zbolela na vasi, da bi le našel ljudi, med katerimi bi jo mogel pustiti in se zanesti nanje.« je pomislil. »Tu bi se vsak hip mogel najti tudi zdravnik in oskrba. Morda bi se tukaj dobil kdo, ki

Preračun tehničnega oddelka

Kakor so že poročali, je podal v sredo zvečer poročilo o poslovanju tehničnega oddelka njegov načelnik g. inž. Fran Rueh. Iz njegovega poročila navajamo še dodatno:

Banovinski sklad za javna dela se porablja predvsem za nadaljevanje onih cestnih del, ki so bila pričeta v dobi gospodarske depresije ter še danes niso zaključena. Glavne težave dovršitev teh del pa so v mnogostevilnosti in raztresenosti po vsej banovini.

Hidrotehnična dela

V pretekli prorač. dobi so se pričela večja sistematska regulacijska dela na plovih in splavnih rekah. Država je dala v ta namen znatna sredstva (6,3 milij. din). Skupno je bilo za hidro-tehnična dela na razpolago 11,16 milij. din.

Za melioracijska dela je bilo iz banovinskih sredstev na razpolago 3,9 milij. iz drž. sredstev pa 1,6 milij. dinarjev. Ekspoz. g. načelnika nato naštevajo podrobno vsa dela, ki so se nadaljevala ali pa pričela izvrševati.

Elektrifikacija lepo napreduje

Poslovno poročilo odseka za elektrifikacijo je podal inž. Rueh. Elektrifikacijska akcija dravske banovine je v preteklem letu doživela lepe uspehe, k čemu je pripomogel tudi prispevek banovine. Kljub temu, da so bila denarna sredstva pičila, so mogle Kranjske deželne elektrarne z najetimi posojili izvajati elektrifikacijska dela v znatno večjem obsegu kakor druga leta, kar se vidi tudi iz povečane porabe bakra. V preteklem letu so si banovinske elektrarne zgradile daljnovoda 65 KW Podlog Trbovlje, s katerim je bila trboveljska elektrarna priključena na omrežje KDE, končno utrjene mesto vodilnega podjetja v elektrifikaciji dravske banovine. Od drugih elektrifikacijskih del, je bilo največ izvršenih na Dolenjskem in med njimi je najvažnejša dograditev krožnega daljnovoda Trebnje-Brežice—Novo mesto, ki bo že v nekaj tednih v obratu. Precej gradbenj je bilo izvršenih tudi na Notranjskem ter na Gorenjskem in Štajerskem.

Posledice evropske vojne se kažejo tudi v elektrifikaciji dravske banovine. Vojna je povzročila znatno podražitev električnega materiala in vrhu tega dobave iz inozemstva neredno prihajajo.

Lansko leto je bilo v dravski banovini 835 električnih central, od teh 733 zasebnih, ki so proizvajale tok za lastno uporabo, 102 pa sta proizvajali električni tok za oddajo drugim odjemalcem. Od teh elektrarn je bilo 642 vodnih, 154 kaloričnih, 39 pa mešanih. Učinek pogonskih strojev v teh centralah je znašal leta 1938 175.644 KS. Učinek generatorjev pa 141.337 KW. Skupna dolžina daljnovodov je dosegla 1882 km, elektroodvodov nizke napetosti pa je bila 2277 km. Vse centrale so proizvedle v letu 1938. nekaj nad 306 milijonov KW ur. Letos pa je po približnih podatkih sodeč porasla proizvodnja na 345 milijonov KW ur. Proizvodnja električnega toka v lastnih centralah KDE je v lanskem letu kaj neznatno narasla, zaradi neugodnih vremenskih razmer. Zaradi tega se je zvišal tudi nakup električnega toka pri elektrarni v Velenju. Decembra lanskega leta so KDE dobivale električni tok tudi že od centrale TPD. KDE so torej v preteklem letu razpolagale z 31 milijoni KW ur, kar pomeni v primeri s preteklim letom porast za 17,8%.

Največji odjemalec KDE je mestna elektrarna v Ljubljani, ki je v preteklem letu praznila 6.700.000 KW ur.

Gradnja električnih naprav je bila v preteklem letu pri KDE v polnem razmahu. Na Gorenjskem je

Vodovodi

Za vodovodna dela je imela banovina na razpolago iz banovinskih sredstev 1,9 iz drž. proračuna 1,2, iz drž. 50 milij. posojila 5,9 in iz posojila za skupinske vodovode 3,7 milij. din. Ekspoz. nato podrobno naštevajo vsa številna dela, ki jih iz teh sredstev izvršuje banovina.

Za vzdrževanje posojil, ki so last banovine, oz. jih mora banovina vzdrževati, se trošijo letno znatne vsote. Zlasti mnogo zahtevalo preureditve v sami banski palači, ki jo je treba temeljito obnoviti in poravnati posamezne njene dele.

Obsežno je bilo tudi delo na elektrostrojnih posilih.

Banovina je poslala tudi obsežne predloge za izpremembo zakonov in uredb na gradbeno ministrstvo, da bodo z njimi slovenski interesi bolj pravilno vpoštevani. Zlasti je važen predlog glede razlastitve, ker dosedanja komplicirani postopek povzroča mnogo nepotrebnega poslovanja in zavlačevanja pri pridobivanju zasebnih zemljišč za cestne namene.

lagal, naj banovina skliče sestanek prizadetih, da se napravi načrt.

Član b. s. Prelog (Ptuj) je poudarjal potrebo raznih javnih del v ptujskem okraju in predlagal resolucijo, ki med drugim zahteva, naj banovina izda odredbe o spremembi plačil na kmečkih vozovih, naj se takoj pričeta regulirati Drava in Pesnica, ki s svojimi povodnjami povzročata mnogo škoda, naj se izdajo za kmečke domove osnovni tipi gradnje, naj se proračuni okraj. cestnik odborov sprejmejo, kakor so predloženi.

Član b. s. Sadravec (Ormož) je tudi našteval razna potrebna javna dela v svojem okolišju, zlasti pa je opozoril na most čez Dravo v Ormožu, ki je zelo slab in bi bilo nujno potrebno, da se začne graditi nov železni most, ki bo kos povečanemu prometu. — Opozoril je tudi na veliko škodo, ki jo napravijo na naših cestah in mostovih avtomobilisti iz sosedne banovine. Nadalje je predlagal, naj banovina razpiše veliko investicijsko posojilo za elektrifikacijo.

Član b. s. Lesar (Brežice) je s primeri iz svojega okraja utemeljeval drugačno taktiko pri graditvi cestnega omrežja po okrajih. Namesto da se gradi na več krajih več objektov, naj se rajši najprej zgradi en objekt povsem, potem pa naj pride na vrsto drugi, kar bo bolj smotno. Nadalje je opozoril na potrebo elektrifikacije Bizelskega, na pomanjkanje vodovodov v brežiškem okraju, prosil za osušitev močvirja pred brežiško bolnišnico in za popravitev mostu v Brežicah.

Član b. s. Skrabec (Kočevje) je za svoj okraj priporočal potrebna dela za omejitev povodnji, popravilo in moderniziranje nekaterih cest ter prosil, naj bi se izplačale od strani države delavstvu zaostale mezde pri javnih delih.

Član b. s. Kranjc (Logatec) je priporočal osuševanje zamočvirjenih dolin v logaškem okr.; apeliral, naj se začeta dela nadaljujejo in da naj se zlasti posveti vsa pozornost cesti Ljubljana—Planina, ki je vsa razorana od težkih tovornih avtomobilov.

Član b. s. Bačič (Murska Sobota) je pričel svoj govor z ugotovitvijo, da je Prekmurje nezakonsko deželo, kateremu bo še treba poiskati očeta. Prosil je, naj bi se v Prekmurju pospešila javna dela, da se tako omeji odtok sezonskih delavcev v tujino. Detaljno je priporočal med drugim regulacijo Mure in Lendave, gradnjo vodovodov in kajpada elektrifikacijo vsega Prekmurja. Prosil

je tudi, naj bi cesta na tromejniki postala spet banovinska.

Član b. s. Zorenč (Smarje pri Jelšah) je pred banjskim svetom na temperaten način razgrnil silko uboštva svojega okraja in s tega stališča tudi utemeljeval številne svoje prošnje in pripombe. Opozoril je na hrvaške avtomobiliste, ki ne ozirajo se na cestnopolicijske predpise, rušijo ceste in mostiče v okraju. Priporočal je regulacijo Solte, za kar so že odobreni krediti gradbenega ministrstva. Z regulacijo Solte bi se pridobilo precej nove plodne zemlje v Smarskem okraju, ki je prenaseljen. Nujno je prosil tudi za elektrifikacijo, ki bi gotovo privabila kaj industrije v šmarski okraj, ki je še vedno povsem kmetijski.

Član b. s. Marolt (Ljubljana-okolica) je nujno priporočal graditev državne ceste od italijanske meje do Ljubljane. Ker se pojavlja tudi na štajerski strani prizadevanje, da bi se gradila državna cesta od St. Ilje v notranjost Slovenije, priporočal, naj bi se cesta gradila hkrati od obeh strani. Opozorjal je še na nekatera javna dela v svojem okr., zlasti na izsušitev rakitiške planote.

Član b. s. Šelih (Slovenske Konjice) je govoril o potrebi nujnega popravila državne ceste, na kateri so takšne kotanje, kakor pasti za tanke.

Član b. s. Slavčič (mesto Ljutomer) je priporočal, naj se podpre vodna zadruga za regulacijo Ščavnice.

Član b. s. Štuhec (Ljutomer) je prosil, naj se pričeta dela v ljutomerskem okraju nadaljujejo, hkrati naj se začne še druga javna dela, ki naj zaposle revno prebivalstvo. Zlasti pa naj se čimprej elektrificira Mursko polje.

Član b. s. Šerbinek (Maribor desni breg) je utemeljeval cestne potrebe svojega okraja.

Član b. s. Kugovnik (Prevalje) je izrekel priznanje tehničnemu oddelku banovine za njegova dela in je poudarjal zlasti potrebo harmonije med politiko javnih del in socialno politiko. Stremeti je treba, da se z javnimi deli prične predvsem tam, kjer je mnogo nezaposlenega prebivalstva.

Član b. s. dr. Leskovar (Maribor-mesto) je govoril o potrebah bolnišnice v Mariboru. Dela na novo zgrajenem poslopij so zastala in tako stoji poslopje med bolnišničnimi objekti brez haska. Prosil je, da bi se to čimprej spravilo v tek.

S tem je bila debata k poslovnemu poročilu tehničnega oddelka končana in ob tri četrti na eno je g. ban zaključil zasedanje, ki se nadaljuje zvečer ob 6 s čitanjem poročila socialno-političnega oddelka.

Socialna politika in ljudsko zdravje

Skrb banovine za ljudsko zdravje

Popoldansko zasedanje banskega sveta se je začelo ob 18 in je bil na vrsti preračun oddelka za socialno politiko in ljudsko zdravje. Poročilo je podal načelnik tega oddelka g. Anton Kosi.

Socialna politika

Za splošno skrbstvo je imel oddelek na razpolago iz banovinskega preračuna 2.115.000 din, iz bednostnega sklada pa 2.350.000 din, skupno 4.465.000 din. Toda s temi vsotami ni bilo mogoče ugoditi vsem raznovrstnim potrebam. Določena sredstva, so bila pri skrajnem varčevanju že v mesecu decembru skoraj popolnoma izčrpana.

Za mladinsko skrbstvo ima banovina sama dva dečja zavoda v Ljubljani in v Mariboru. V oskrbi na stroške banovine je bilo skupno 422 otrok, bilo pa je tudi mnogo siromašnih rodbin, katere je podpirala banovina z mesečnimi podporami od 100 do 300 din. Da se kolikor mogoče mladina ohrani kmetkemu stanu, se pospešuje zlasti odgoja otrok pri dobrih in zanesljivih rednikih na deželi bodisi proti plačilu celotne ali delne oskrbnine, bodisi brezplačno. Mesečna oskrbnina znaša 185 do 250 din. Otroci so pod stalnim nadzorstvom banovine.

V dobi šolskih počitnic je bilo oddanih v počitniške ustanove 513 otrok. Banska uprava podpira tudi v znatni meri razna društva in karitativne in humanitarne ustanove, ki se bavijo z mladinskim skrbstvom. Mnogo prispeva banovina tudi za javne (okoli 480.000 din). V splošno pomoč je bilo izplačanih društvom in zasebnikom 2,8 milij. din.

Za neposredno podpiranje brezposelnih, ki nimajo pravice do rednih podpor je bilo nakazanih Borzi dela v Ljubljani podpora za 50.000 din. K omejitvi brezposelnosti je pripomogla tudi drž. dotacija poverjenstva za preskrbo pasivnih krajev 1,4 milij. din, ki je bila razdeljena in porabljena za javna dela.

Lani je število izseljencev v prekomorske dežele nazadovalo na 326 oseb. V kontinentalne dežele je odpotovalo na sezonsko delo 11.100 oseb, večinoma iz Prekmurja. Banovina stalno podpira organizacije, ki imajo skrb za izseljence na programu.

Škoda, povzročena po elementarnih neizodah, je znašala lani okoli 50 milij. din. Skupno pa je bilo danih prizadetim iz drž. in banovinskih sredstev okoli 1,4 milij. din podpora.

V smislu uredbe o pobujanju draginje in brezvestne špekulacije so bili ustanovljeni krajevni odbori za pobijanje draginje v mestih in sedežih okrajev in v industrijskih krajih, pa tudi v drugih važnejših naseljih.

Razprava o javnih delih in elektrifikaciji

Ljubljana, 15. februarja.

Danes dopoldne se je nadaljevalo zasedanje banskega sveta, in sicer se je začela razprava o poročilu tehničnega oddelka. K večerajšnjemu poročilu o podrobnih razpravah k prosvetnemu poročilu je treba dostaviti, da je b. sv. Sadravec (Ormož) izjavil, da bi želel, da naj se učiteljice, ki so poročene s premožnimi soprog, odpovedo službi, da bi tako napravile prosta službena mesta revnejšim proslkam.

Prvi je dobil besedo k poročilu tehničnega oddelka b. sv. Kuder (Celje), ki je priporočal regulacijo voda v svojem okraju. Preskrbi naj se tudi pitna voda za nekatere občine. Za njim je dobil besedo b. sv. Deželak (Laško), ki se je zahvalil g. banu in g. gradbenemu ministru za podpravljanje ceste Krška vas—Zidani most—Celje. Težak položaj cestarjev se naj zboljša, zvišajo pa naj se tudi izdatki za km ceste, in sicer od 4000 na 6000 dinarjev.

B. sv. Goligrane (Celje) govori o regulaciji Savinje. Popravi naj se čimprej celjski občinski most, ker čezeni vodi državna cesta, most pa ne prenese obtežitve čez 5000 kg. Nujno je potrebno zgraditi nov most v Celju. — B. sv. Jan (Radovljica) želi zgradbo nove postaje med Jesenicami in Dobravo. Popravi naj se tudi javniški most. B. sv. Umnik (Kranj) želi, da bi banska uprava prevzela nekaj cest v njegovem okraju. Okrajne ceste naj prevzame banovina. Zagovarja tudi predlog, da naj se podaljša vodovod do Seč. Prosi, da bi tudi Trboje dobile vodovod. Tudi Cerkljani žele vodovod. Razlaga tudi potrebe elektrifikacije v svojem okraju.

Za njim je povzel besedo b. sv. Remše (Gornji grad), ki obširneje razlaga potrebe svojega okraja. Prav toplo zagovarja potrebo regulacije Savinje. B. sv. Smolnik (Slov. Gradec) želi večjo zaposlitve pri javnih delih zaradi tega, ker industrija zaradi pomanjkanja surovin ne bo mogla več opravljati svojega posla v celnem obratu. Zato bi bilo potrebno zvišati postavke za javna dela. Zahvalil se je g. banu za to, da so cestarji dobili dežne plače. Prav tako se zahvaljuje za dosedanje podpore svojemu okraju, prav posebno pa se zahvaljuje prebivalci Starega trga zato, da so dobili elektriko. Prav nujen bi bil vodovod za mesto Slovenj Gradec.

B. sv. Novak Marko (Šoštanj) poudarja, da so pri nas banovinske ceste boljše kot državne. Nato je govoril b. sv. Nande Novak (Kamnik), ki je poudaril zahtevo, da naj se razlaščena ozemlja za javna dela čimprej plačajo kmetom. Prav tako predlaga, da naj se doseže, da bi se cena cementa maksimirala. Pri izvajanjih javnih del naj bodo zmerom navzoče strokovne moči. Prav tako želi, da bi se pri gradbenih načrtih in stavbah delalo na to, da se ohrani narodnostni značaj našega stavbarstva.

B. sv. Kac (Slovenska Bistrica) zagovarja nujne cestne potrebe v svojem okraju. Prav tako želi, da bi se dela za vodovod pospešila, ker so načrti že gotovi, pred kratkim pa so morali ti načrti še v Belgrad.

B. sv. g. dekan Bitnar (Črnomelj) se je zahvalil g. banu za izvedbo skupinskega vodovoda v

Beli Krajini. Pač pa želi, da naj se vodovod iz Radatovičev čimprej izpelje do Metlike in naprej, da ne bi bilo prepozno. Prosi za nadaljevanje cestnih del v svojem okraju, za pomožne cestarje pa želi večji zaslužek, ker so ti cestarji veliki reveži, tedaj, kadar ni dela. Prav tako se naj pospeši elektrifikacija Bele Krajine.

Za njim je dobil besedo b. sv. Tovšak (Slovenj Gradec), ki je želel pomoči sezonskim delavcem. Pobiranje banovinskih taks na kolesa naj se poenostavi. Zavzema se za pospeševanje elektrifikacije.

B. sv. Rataj (Novo mesto) se zahvaljuje banski upravi, da se je pričela urejati banovinska cesta v odseku Novo mesto—pokopališče. Nujno je potrebno, da se nadaljuje z gradnjo banovinske ceste Smarjeta—Kronovo. Že pri zadnjem zasedanju je omenil, kako potreben je most čez Krko pri St. Petru. Pospeši naj se gradnja vodovoda v Suhl Krajini, prav tako pa je potrebna elektrifikacija Žužemberka.

B. sv. Likar (Krško) se toplo zahvaljuje g. banu za vso skrb, ki jo posveča krškemu okraju. Krški okraj je že po naravi zelo oddaljen od prometnih žil in navezan zgolj na banovinske in pa občinske ceste. Navaja nujna cestna dela v vsaki občini v okraju, prav tako pa naj se začne graditi vodovod Mokronog—Krško, Kostanjevica, Sv. Križ, Vrhovo. Prosi za nujna dela regulacij raznih hudournikov in da se pristopi k osuševanju polja, da ne bo poplavl. Prosi, da se elektrificira Bučka—Raka—Studenice, Gazice—Vel. Mraševo—Skupice.

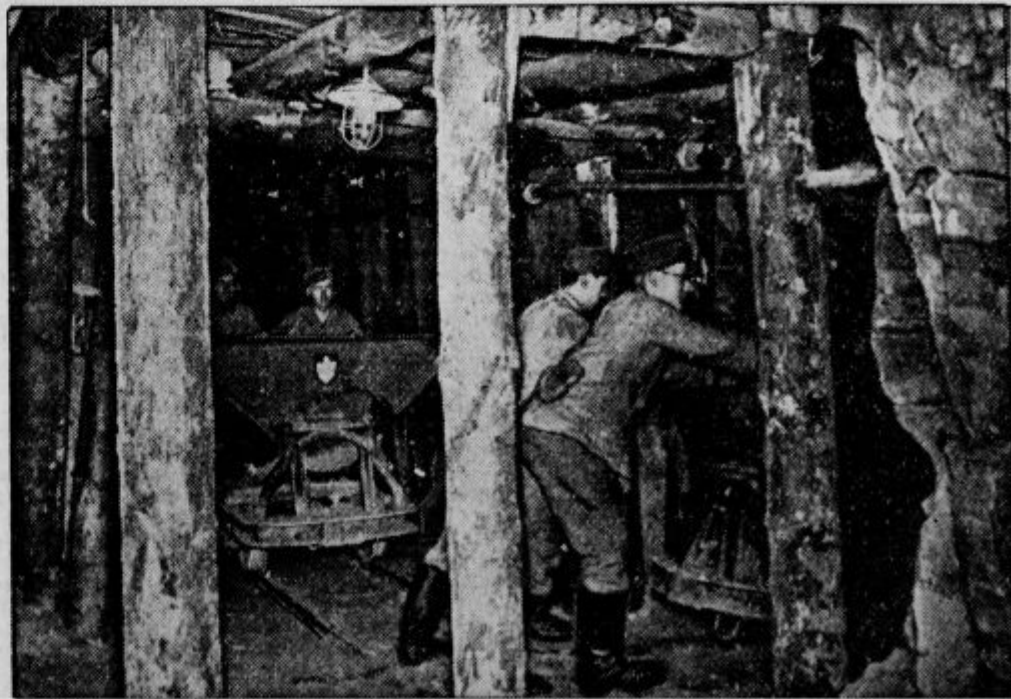
Nato je b. sv. Planina (Škofja Loka) poudaril, da je vesel, da se bo modernizirala cesta Škofja Loka—kolodvor. Dela za cesto Sorca—Bohinj se naj pospešijo. Znižajo naj se stroški za elektrifikacijo v Gorenji vasi.

B. sv. Križnik (Trbovlje) se zahvaljuje g. banu zato, da se usmerjajo javna dela tja, kjer je najmanj zaslužka. Želi pospešitve dela na cesti Zagorje—Trbovlje. Regulira naj se Trbovljščica.

B. sv. Arnež (Jesenice) poudarja, da rabijo dobre ceste posebno delavci, ki se vozijo na delo iz raznih krajev v Jesenice. Poudarja važnost, da je dobila Kamna Gorica kamnolom, ker se ji je tako odprl nov zaslužek. Cesta skozi Jesenice mora biti popravljena. — B. sv. Majeršič (Tržič) poudarja, da je zboljšanje cest nujno potrebno. Regulacija Bistrice je prav tako nujna.

B. sv. Rozman (Maribor) omenja, da je cesta Maribor—Slovenska Bistrica v strašnem stanju. Kolesarji se po njej skoraj ne morejo več voziti. Napravljen je načrt za nov most v Mariboru. Ta most naj se začne čimprej graditi; bati se je, da bo zaradi pomanjkanja surovin industrija morala začeti odpuščati delavstvo, ki naj nato pri tem velikem javnem delu dobi zaposlitve. Zgradi naj se vodnjak v delavski koloniji v Hočah.

Član b. s. Kolman (Maribor desni breg) je utemeljeval potrebo popravila drž. ceste Maribor—St. Ilj iz splošnega državnega interesa. Govoril je še tudi o raznih potrebnih tehničnih delih v svojem okraju ter je zlasti naglasil potrebo elektrifikacije Dravskega polja, zaradi česar je pred-



Pionirji na zahodni fronti utrjujejo podzemne hodnike

Premiera!

Angeli garjevih lic

Droline novice

Koledar

Petek, 16. februarja: Kvatre. Julijana, mučenica; Onezim. Prvi krajec ob 13.55. Herschel napoveduje dež in sneg.

Sobota, 17. februarja: Kvatre. Frančišek Kle; Gregor X.

Novi grobovi

† V Ljubljani je umrl gospod Svetozar Koser. Pogreb bo danes ob 4 popoldne izpred mrtvašnice Zavetišča sv. Jožeta na Vidovdanski cesti 9 pokopališče k Sv. Križu. — V soboto ob 2 popoldne bo izpred mrtvašnice sv. Jožeta na Vidovdanski cesti pogreb gospe Ide Škof roj. Wanek. Naj jima sveti večna luč! Zaljubljenim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomiran je bil 13. t. m. na filozofski fakulteti ljubljanske univerze iz filozofske-pedagoške skupine znani dšlavec v Kmečki zvezi in predsednik njene mladinske organizacije g. Puš Ludovik, referent za združništvo in kmetijske organizacije pri kraljeviški banški upravi v Ljubljani. G. Puša pozna že velik del slovenske javnosti kot iskrenega borca za kmečke pravice. Tudi svoje študije je izkoristil za filozofsko proučevanje kmečkih stanovskih problemov, za kar je žel priznanje svojih profesorjev. V času študij je izdal knjigo »Kmečki stan«, v kateri je opisal psihološke in sociološke korenine kmečkega stanovekega gibanja. G. Puša k diplomu iskreno čestitam in mu želimo še mnogo uspehov pri delu za dobrobit slovenskega kmečkega stanu.



Inž. Valentin Vončina, ki je bil imenovan za načelnika računsko-ekonomskega oddelka v gradbenem ministrstvu.

Velika skupščina krščanske šole

Člani, starši, vzgojitelji in prijatelji mladine, udeležite se zborovanja v nedeljo, 18. febr. ob pol 11 v beli dvorani hotela Union. — Odbor.

— Slomškova družba sporoča svojemu članstvu, da bo v nedeljo, dne 18. t. m. dopoldne ob pol 11 v beli dvorani hotela Union v Ljubljani velika skupščina osrednjega društva »Krščanska šola«. Ker so na dnevnem redu važni razgovori glede verske vzgoje naše mladine, vpludno vabimo, da se zborovanja udeležijo tudi članstvo Slomškove družbe. Za odbor Slomškove družbe J. S.

— Izreden mraz v Horjulu. Dne 15. februarja zjutraj ob 7 je bilo v Horjulu 28 stopinj mraza.

— Za podporni sklad lista »Orač« je daroval g. dr. Simončič 88 dinarjev.

— Protiletalska zaščita, predavanja v radiu. Opozarja se, da bodo ob naslednjih sobotah, in sicer prvič dne 17. t. m. v radiu predavanja iz raznih panog protiletalske zaščite. Prva tri predavanja imajo sledeče naslove: Organizacija protiletalske zaščite in obveznosti glede gradnje zaključit; Kako se vrše letalski napadi? Obramba in zaščitna sredstva protiletalske zaščite. Predavanja bodo vsakokrat med 18 in 19.

— Sprejem uslužbencev v službo, ko se vrnejo z orožnih vaj. Predsednik ministrskega sveta in minister notranjih del sta že lani naročila, naj podrejeno uradi intervenirajo za sprejem v službo vseh onih, ki se vrnejo z orožnih vaj, pri privatnih delodajalcih ali tudi pri avtonomnih ustanovah, če bi delodajalci ne marali sprejemati obveznikov po vrnitvi z vojaških vaj spet v službo najmanj z istimi pogoji, ki so jih imeli pred orožnimi vajami v službi in so zaradi orožnih vaj morali iz službe ter so tako izgubili službo ali zaposlitev. Državne in samoupravne ustanove morajo takoj na prošnjo spet spre-

Kaj pravite?

Ob sklepu pretega polletja so učenci ljudskih šol prinesli domov »knjižico za učence (ke) narodnih šol«, iz katere bi se naj starši poučili o doseganju uspehu svojih otrok. Ta knjižica ima na tretji strani nekako navodila za »jugoslovanskega učenca ljudske šole«. Med drugim stoji v tej knjižici tudi tole: Na svoje zdravje hočem paziti, z delom in s šolsko telovadbo pa si krepiam telo. »Kdor Sokol, ta dober Jugoslovčan, državljani, sin, rodilci, tovariši in brat.«

Kaj pravite, g. učenec, ali niso te »knjižice« že zelo zastarele? Ali je res potrebno učenec ljudskih šol še vedno dopovedovati, da razen Sokolov nihče ni dober Jugoslovčan, državljani itd.? No, potem je žal na deželi res malo dobrih Jugoslovčanov, ako še vedno velja to laži-pravilo! Vsekakor bi bilo dobro, če bi prosvetni oddetek kr. banke uprave sestavil za učenca ljudskih šol bolj sodobna navodila in te zastarele knjižice v vseh razredih vzeli iz prometa.

Monumentalno socijalno filmsko delo, ki bo vsakogar s svojo napeto in pretresljivo vsebino naravnost elektriziralo. Prelep prikaz o boju dobrega in zla. Film, ki končuje z usmrtiljivo na električnem stolu, pa v kljub krutemu realizmu predstavlja eno najlepših del umetniškega filma.

Režija: MIHAEL KERTZ (torec filmov »Robin Hood«, »In nastalo je novo carstvo«)

James Cagney, Pat O'Brien, Ann Sheridan in »Mada hollywoodska gorda«

KINO MATICA, tel. 21-24 Ob 16., 19. in 21. uri

jeti z istimi pogoji vse uslužbence, ki so službo izgubili zaradi odhoda na orožne vaje. Zato so bile obveščene tudi vse državne, samoupravne in avtonomne ustanove, naj pozivam na vaje ne izpraznujejo pri pozivu na vaje njih mest.

— Mesto venca na grob pokojnega nečaka Mirko Rusa, je daroval g. Rus Ivan, lesni veleindustrijalec v Loškem potoku, din 300.— za šolske revne otroke v Loškem potoku. V imenu revne mladine se upraviteljstvo šole v Loškem potoku najtopleje zahvaljuje.

Artin

sredstvo za prečiščevanje pri slabi prebavi
2 kom. Din 1,50, 12 kom. Din 8.— 60 kom. Din 27.—
Reg. S. br. 31888/38.

— Razbojniški napad na Dobrovi pri Raki. V občini Raka so v lomi in tatvine na dnevnem redu. Na delu je organizirana tolpa domačinov, kar najbolj priča zadnji razbojniški vrom. — V vasi Dobrovi pri Raki živi ugleden in varčen posestnik Radežič, ki je nedavno prodal hraste in prejel v nedeljo na račun 7000 din. Denar, poslan od kupca po pošti, je poštni sel izročil v trgovini Cerovšek v vasi Smednik, kjer ga je Radežič v nedeljo tudi prejel. Ko mu je trgovec izročil denar, je bilo v trgovini nekaj ljudi, ki so videli, koliko denarja je prejel Radežič. V ponedeljek ponoči okrog pol enajstih pa zbudi gospodinja pri Radežičevih ropot in klic, naj odpre, češ, da so gozdni delavci, ki vedo, da je gospodar prodal les in dobil denar. Ker gospodinja vsa v strahu ni hotela odpreti, je eden izmed zunaj stoječih trikrat ustrelil skozi okno. K sreči je gospodinja odskočila od okna, sicer bi jo zadel strel. Skozi zidobljeno šipo je ropar segel in odprl okno. Skočila sta v sobo dva zakrinkana moža. Eden je nastavljal puško gospodarju, ki je ležal v postelji v glavo in zavpil: »Življenje ali denar!« Drugi je razbijal in razmetaval po sobi. Gospodinja je zbežala pod streho, hčerki pa se je posrečilo pri zadnjih vratih zbežati iz hiše. Bosa in brez gornje obleke je v snegu in mrazu tekla do pet minut oddaljenega sosedu Bizjaka. Ko so pritekli sosedje, so roparji že zbežali proti Smedniku. — Drugemu posestniku je bil pred mesecem ukraden prašič. Tatovi so ga na mestu zaklali in odnesli. Krvava sled je vodila proti Gmajni. — Tretjemu posestniku, ki je bil poklican na orožne vaje in so ostale doma same ženske, so tatovi tudi hoteli odpeljati prašiča. Ustrelili so ga v glavo, strel pa je zbudil domače, ki so odposlali tatove. Seveda so morali prašiča takoj zaklati. Posestniku Pircu so tatovi odnesli konjsko opremo. Vsi ti vlomi in tatvine so se zgodili v teku enega meseca. Koliko je pa še drugih vlomov in tatvin. A vse ostane nepojasnjeno. Za zločince ni nikdar sledu. Želimo, da bi se orožnikom posrečilo pojasniti vsaj razbojniški napad pri Radežičevih; upamo, da to ne bo pretežko.

— Transmisijski jermen ga je zgrabil. Pod tem naslovom smo poročali o nesreči Zabravčevega delavca v Britofu pri Kranju, da ga je v tovarni zgrabil velik transmisijski jermen. O nesreči smo zvedeli točneje tole: Delavec Hudobivnik je bil zaposlen pri sekanju odpadkov na žagi. V petek popoldne je prišel pod žago, — kaj je hotel tam, se ne ve — po nesreči in neprevidezosti tako blizu malega jermena, ki žene brus, da ga je jermen prijel za nogo, ga potegnil do transmisije in mu zlomil nogo 10 cm nad členom. Ker notranjih poškodb ponesrečenec ni utrpel, bo iz bolnice oddan kmalu v domačo oskrbo.

Preračun okr. cestnega odbora v Ormožu

Okrajni cestni odbor Ormož je na svoji seji pod predsedstvom načelnika g. Stamberger Janke odobril preračun izdatkov in dohodkov za novo preračunsko leto 1940/1941. Preračun izkazuje 490.188 din izdatkov in prav toliko dohodkov. Za osebnostne in upravne izdatke je predvidenih 22.085 din, za vzdrževanje banovinskih in dovoznih cest 276.500 din. Potrebnost cestnega okraja in izredni izdatki izkazujejo 191.603 din, od česar odpade 46.800 din za plače pomožnih cestarjev na subvencioniranih cestah, za stroške za seje in za bolezensko zavarovanje pomožnega osebja 6000 din, za nabavo in popravilo inventarja 21.000 din, za stroške za vzdrževanje subvencioniranih cest

V Bosni 2 metra visok sneg

V vrbaski banovini že dva dni močno sneži. V Banjaluki imajo 1 meter snega, po hribih pa celo 2 metra. Mnogo vasi je popolnoma odrezanih od sveta, ker so ceste neprehodne. Tudi glavne ceste so večinoma natrpane s snegom. Tako je promet med Banjaluko in Jajcem ukinjen. Železniški promet na progi Bosanski Novi—Bihač je bil dalj časa ukinjen, šele v sredo zvečer so vlaki spet začeli voziti, ko je velika množica delavcev očistila progo.

Pod veliko težo snega se rušilo slabo zgrajene kmečke hiše. — V Banjaluki se je podrl hangar Aerokluba. Obe jadralni letali, ki sta bili v hangarju, sta razbita. Hangar so pred letom dni postavili in je veljal okrog 200.000 din.

Lačni volkovi so vedno bolj drzni. Prihajajo že kar v vasi in iščejo, kje bi lahko vdrl v hleve in poklali živino, posebno ovce. Bilo je več primerov, ko so volkovi skušali vdreti celo v hišo. Okrog Banjaluke lovec pridno preganjajo volkove in so jih že precej postrelili.

Silna burja v Dalmaciji. Iz Splita poročajo, da vlaki vozijo samo do Knina. V Liki divja silna burja, ki je dosegla že hitrost 130 km na uro. Tudi v Dalmaciji povzroča burja velike nevšečnosti in močno ovira pomorski in avtobusni promet. Temperatura od Knina pa do hrvatske meje znaša

65.000 din, prispevek h gradnji občinskih cest Svetinje—Jeruzalem in Središče—Salovci—Kričevina in za zgradbo mostu v Tibolcih preko Pesnice 34.000 din. Za kritje izdatkov bo prispevala banovina 296.585 din, železniška uprava 1000 din in drugi razni dohodki znašajo 6500 din. Primanjklaj v znesku 186.103 din se bo kril z 20% okrajno cestno doklado na neposredne dokladam podvržene državne davke.

Cestnemu odboru v Ormožu je dodeljeno v oskrbo 66 km banovinskih, 1 km dovoznih in 34 km subvencioniranih cest in so izdatki, ki so predvideni za vzdrževanje istih v proračunskem letu 1940/41 tako minimalni in nujni, da bi bilo vsakršno znižanje proračuna od strani banke uprave kot nadzorne oblasti le v veliko škodo cestnemu okraju.

Po državi

* Določena teža kruha v Zagrebu. Na pritožbo pekarskih mojstrov v Zagrebu je banska oblast banovine Hrvatske določila, da se za vse vrste kruha, ki je komad po 4 din, zniža teža za 6 dg pri komadu. Enotna cena za vse vrste kruha mora znašati 4 din za komad Najnižja teža komadov pa mora biti pri posameznih vrstah kruha: za kruh iz bele moke 0,95 kg, za kruh iz polbele moke 1,02 kg, za kruh iz črne moke 1,14 kg.

* Cene živilom v Zagrebu se vedno bolj višajo. Na zagrebškem trgu se opažajo vedno višje cene živilskim potrebščinam. Cene nekaterim potrebščinam so poskočile za sto odstotkov. Jajca se prodajajo po 2,50 din komad, kruhu so, kakor poročamo na drugem mestu znižali težo, tako, da je življenje vsak dan dražje. Silno se je podražila razne vrste zelenjave. Zato ni čudno, da delavci in nameštenci zahtevajo povišanje plač.

* Inozemski kapital v Jugoslaviji. V Belgradu je izšla strokovna knjiga, iz katere navajamo številke o tujem kapitalu v naši državi. Knjiga navaja 1522 različnih delniških družb, ki razpolagajo z glavnico 7.441.068.255 dinarjev. Na letnih skupščinah leta 1937 je bilo prijavljenih za 4,6 milijarde ali 62,27% skupne glavnice. Če vzamemo vsoto 4,6 milijarde kot stodo odstotno, dobimo naslednjo sliko sodelovanja posameznih faktorjev pri financiranju našega gospodarstva: državni kapital 448,5 milijona ali 9,67%, denarni zavodi 452,5 milijona ali 9,76%, inozemski kapital 2.787 mil. dinarjev ali 51,52%, delniške družbe 116,7 milijona ali 2,51%, ostali delničarji 1.229 mil. dinarjev ali 26,34%. Inozemski kapital je najbolj zastopan v industriji (80,5%). Stvarno znaša inozemski kapital v naši državi 5.426.559.919 dinarjev. Največ je francoskega kapitala (25%), nato pride Anglija (17%), Združene države (14%), Nemčija s protektoratom (11%), Italija (9%), Belgija (7%), Švica (5%), Monako (5%), slede še Nizozemska, Švedska, Madjarska, Luksemburg in Romunija.

* Vrane povzročajo kmetom ogromno škodo. V okolici Zemuna, posebno po gozdovih, so se pojavile jate vrane. Vsa polja so na posameznih mestih kar pokrita z velikim številom teh škodljivih ptic. V vasi Ašanji so vrane naredile kmetom škodo, ki gre v stotisoče. Kmetje se na vse mogoče načine trudijo, da bi zatrli vrane, vendar se jim to ne posreči. Sedaj so se obrnili za pomoč na oblast.

* Velika tatvina v Osijeku. V delavnico avtomehnika Otona Müllerja v Osijeku je bilo vlomljeno. Vlomilci so razbili blagajno in odnesli iz nje 31.400 dinarjev.

* Čigan izžval uboj. V Sidu so imeli semenj, na katerega je prišel tudi čigan Živan Panič s Tomažem in Andrejem Pažitnaj iz Male Vašice. Na semenju so se pošteno napili in se pijani vrnili v Malo Vašico. Ko so prišli do hiše Živana Vidojeviča, je čigan Panič začel metati kamenje v okna. Iz hiše je prihitel z dvocevko v roki Vidojevičev zet Mile Krtnič in ustrelil. Smrtno zadet je padel Tomaž Pažitnaj. Panič je priskočil in se začel ruvati s Krtničem ter mu hotel vzeti puško. V tem je prihitel Krtničev tast Vidojevič in udaril s sekuro Paniča dvakrat po glavi in ga smrtno nevarno ranil. Kakor pripovedujejo priče, je bil prvi povzročitelj uboja čigan Panič, ki so ga prepeljali v bolnišnico, kjer niha med življenjem in smrtjo.

* Usodna zamenjava. Pred okrožnim sodiščem v Skoplju se je te dni zagovarjal lekarnar Milutin Minič. V septembru preteklega leta je začutil delavec Josif Josifovič hude bolečine v želodcu. Prosil je svojega prijatelja Petra Janežiča, naj mu prinese za dinar grenke soli. Janežič je šel v Miničev lekarno, kjer pa je pomotoma dobil ščavnjo sol. Ko je Josifovič zavžil to sol, so se kmalu pojavili znaki zastrupljenja in čez par dni je umrl v bolnišnici, kamor so ga prepeljali. Pri raztelesenju so ugotovili, da je podlegel zastrupljenju z oksalno kislino. Lekarnar je skušal zvaliti krivdo

Ljubljana, 16. februarja

Gledališče

Drama: Petek, 16. febr.: ob 15 »Hudičev učenec«. Ljudska predstava po izredno znižanih cenah od 16 din navzdol. — Sobota, 17. febr.: »Profesor Klepec«. Red A. — Nedelja, 18. febr.: ob 15 »Snežulica«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20 »Neopravičena ura«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Petek, 16. febr.: »Loka«. Plesni večer Pie in Pina Mlakarja. Izven. — Sobota, 17. febr.: »Trubadur«. Premierski abonma. Gostovanje baritonista Borisa Popova. — Nedelja, 18. febr.: ob 15 »Lumpacijs Vagabundus«. Izven. Ob 20 »Rusalka«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Rokodelski oder

Zaradi velike pohvale, s katero je bila sprejeta predstava igre »Prva legija« v januarju in zaradi neprestanega povpraševanja, kdaj pride igra zopet na oder, sporočamo, da bo Rokodelski oder vpriporil priljubljeno igro v nedeljo, 18. t. m. ob petih popoldne. Vstopnice se bodo dobivale v predprodaji v nedeljo od 10—12 popoldne in od 4—5 popoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12. Kdor še ni videl igre, naj v nedeljo gotovo pride v Rokodelski dom.

Radio Ljubljana

Petek, 16. februarja: 7 Jutrnji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Šolska ura: Slov. narodne pesmi (g. Stanko Prek) — 12 Naše pesmi in napravi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 18 Zenska ura: Okrasni vtroji (ga. inž. arh. Graselli Katarina) 18.20 Zbor mandolin (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: O narodnih plesih (prof. Ljubica Janković) Zagreb — 19.46 Objave — 19.50 Izseljenška poročila — 20 Koncert. Sedeluje g. Boris Popov, prof. P. Sičević in Rad. orkester — 21.30 B. Smetana: Iz mojega življenja (plošče) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Harmoniko igra g. Jenko Vilibald.

Drugi programi

Petek, 16. februarja: Belgrad-Zagreb: 20.30 Ork. konc. — Bratislava: 20.30 konc. — Sofija: 19.45 Wagnerjeva opera »Tristan in Izolda« — Angleske postaje: 21.30 Ork. konc. — Beromünster: 20.45 Cerkvena gl. — Budimpešta: 19.30 Opera — Bukarešta: 19.35 Opera — Stockholm-Hörby: 21 Brahmsova II. simfonija — Trst-Milan: 21.10 Simf. konc. — Rim-Bari: 21.30 Lahka gl. — 22.30 Zbor

Predelitve in zabave

Mlakarjevo »Magdino žrtev«, igro z dijaškega življenja, bodo srednješolske ponovile v nedeljo, 18. februarja ob 8. zvečer v frančiškanski dvorani. Vstopnice se dobe v predprodaji pri Štiligoju, Frančiškanska ulica 1, in v nedeljo od 10. do 12 pri blagajni. Zvečer se odpre blagajna ob 6.

Kitarist Stanko Prek bo izvajal v ponedeljek, dne 19. t. m. na svojem koncertu v mali Filharmonični dvorani naslednje Paganinijeve skladbe: Allegretto, Suita, Sonatina, Vivace, Perigoldino, Sonate, Allegretto, Scherzando, Akordno studio in Osem Menuetov. Na njegov večer opozarjamo. — Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice. Začetek ob 20.

Naše dijaštvo

SKAD »Danica« ima drevi ob 8 redni članeki sestanek. Govoril bo dr. inž. Ribarič Ivo o temi: »I. G. — A.G. — organizacija svetovnega velepodjetja«.

Poizvedovanja

Najden je bil ključ na hodniku pred Jugoslovansko knjigarno. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjtin trg 5; mr. Kuralt, Gospodstvska c. 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

na Janežiča. Dejal je, da je v trenutku, ko je stopil Janežič v lekarno, bil v lekarni neki kmet, ki je zahteval ščavnjo sol. Janežič je nato rekel: »Daite meni iste soli za dinar.« Janežič je pa odločno izjavil, da je izrecno zahteval grenko sol. O ščavnji soli še nikoli ni slišal. Sodišče je obsodilo lekarnarja na dva meseca zapor in na 1800 dinarjev globe. Josifovič staršem mora plačati 8000 din.

Anekdota

Kralj Henrik VIII., ki je svojo drugo ženo Ano Boleyn dal usmrtili, je kmalu po krvavi smrti nesrečne žene prosil za roko lepo milanško princezino. Videl je namreč njeno sliko in se je zaljubil vanjo. Odposlanstvo, ki ga je kralj poslal v Milan, je bilo slovesno sprejeto in ponudbo mogočnega kralja so sporočili princezinji in slovesni seji mestnega sveta. Princezinja ni dolgo premišljevala, marveč je odposlanstvu odgovorila z naslednjimi besedami: »Zelo se čutim počaščeno s ponudbo slavnega kralja, kljub temu pa sem prisiljena, da to ponudbo odklonim, ker me telesna hiba sili, da zavrnem okrog Henrika VIII.: Jaz imam žal samo eno glavo! Sporočite Njegovemu Veličanstvu, da bi njegovo ponudbo z veseljem sprejela, če bi imela — dve glavi.«



Med ponarejevalci denarja: »Prvi milijon bomo darovali siromakom, da bomo svoje podjetje začeli z dobrim delom.«

LJUBLJANA

15. februar doslej najbolj mrzel dan v letošnji zimi

V letošnjem letu smo imeli mraza že kar dovolj in zato smo se včeraj zjutraj prebudili kaj presenečeni, ko smo zapazili, kako je mraz navno pritisnil s skoraj prav takšno silo kakor leta 1929. Posebno rudo se je poznal skok, ki je nastal kar čez noč, saj se je mraz tako rekoč podvojil. Do ušes zaviti in s rdečimi nosovi so hiteli ljudje v ranem jutru na svoj posel. Zivliski trg pa je v pravem pomenu besede zamrznil, saj ni bilo skoraj nikogar, ki bi v tem mrazu hotel prodajati, kaj šele kupovati.

Le malo je manjkalo, pa bi sedanji mraz posekal rekord, ki smo ga v zimi dosegli lani na kraju decembra, ko smo ga namerili v Ljubljani — 26°C pod ničlo. V vremenski hišici v Zvezdi je najnižja temperatura zarana dosegla — 23,5°C. Na letališču so ga merili kar — 28°C in tudi v mestnih okrajih, ki leže izven središča mesta, je bilo nekoliko bolj mraz kakor v središču. Pa mraz ni zajel le Ljubljane, ampak vso Slovenijo, saj se Maribor ni odrezal nič slabše kakor letališče v Ljubljani in tudi v Celju je toplomer pokazal — 24°C. Mraz, ki je pritisnil, je posebno hudo prizadel živali in je dežele prihajajo sporočila, da se sicer najbolj plašne poljske in gozdne živali zatekajo v bližino vasi. Isto velja za ptice pevke. Najhuje je zanje to, da je zemlja povsod pokrita

na debelo z močno in trdno sneženo odejo, na katero je zapadel spet sveži sneg.

Mraz je povzročil tudi precejšnje motnje v železniškem prometu, vendar ne tako hudih, kakor bi jih mogli pričakovati. Zanimivo je namreč, da je imel dopoldanski brzovlak, ki prihaja v Ljubljano iz Beograda ob pol 10, v sredo polne štiri ure zamude, dočim je imel v četrti le dve uri zamude. Tudi Simplon Orient-ekspres je imel nad tri ure zamude. Krajevni vlaki pa se zadovolje z zamudami do pol ure. Da ni hujših zamud, se imamo zahvaliti dejstvu, da v južnih predelih države mraz ni tako hudo pritisnil. V ljubljanskem cestnem prometu pa je mraz ustavil tudi ljubljanski tramvaj, ki ob četrtna osem zjutraj ni mogel speljati po podvozu na Šmartinski cesti proti Sv. Križu. Na železniškem nadvozu stoji namreč čisto lokomotive, ki spuščajo vodo. Ta se oteka na cesto in na tramvajске tirnice v podvozu. Pri hudem mrazu pa je voda snodi sproti zmrzovala na tramvajskih tirnicah in prvi tramvaj čez led ni mogel speljati, dokler delavci niso očistili tirnic.

Verjetno je, da se bo v kratkem spet obrnilo in da je ta zadnji mraz tudi zadnji pozdrav letošnje trde zime, ki bo morala kmalu popustiti.

1 Postna pridiga v stolnici. Drevi ob tri četrti na 7 budo v stolnici sv. Nikolaja litanijske, ob 7 sv. križevi pot s petjem, ob pol 8 pa bo druga postna pridiga prevz. g. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana. Verniki pridite v obilnem številu.

1 Ženski samostani na Slovenskem je naslov predavanja, ki bo drevi ob 8 v franc. dvorani. Predava ga. dr. Melita Pivec, ki je zbrala zgodovinske podatke o starih ženskih samostanih, ki so bili nekoč na naših tleh in so s svojim delom posegli v široke plasti našega naroda. Predavanje je opremljeno s ekliptičnimi slikami in bo zaradi tega zelo zanimivo za naše cenj. ženstvo. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Šfiličij za franc. cerkvijo.

1 Vincencijeva in Elizabetna konferenca za Bežigradom je imela svoj občni zbor. Iz poročil odbora, ki mu predseduje g. inšpektor Mavrič Jože, je razvidno ogromno delo, ki je bilo izvršeno v prid revnih in zapuščenih. Niso jim prinašali samo kruha, ampak so skrbeli tudi v obilni meri za njih žalostna in potrta srca. Tem tihim delavcem in delavkam na karitativnem polju gre vsa zahvala. — Ob tej priliki je spregovoril nekaj bodril besed pisatelj g. F. S. Finžgar. Bežigrad, ki so se v velikem številu zbrali, so ga verno poslušali. Marsikdo je uvidel ob tem govoru velik pomen dela za tiste, ki so pomoči potrebni ter odšel domov, s sklepom, bolj zvesto izpolniti dolžnost krščanske ljubezni do bližnjega.

— Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve časi naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. rež. S br. 30474/35.

1 Slomškova družba vabi svoje ljubljanske članice, da se udeležijo prosvetnega večera, ki bo drevi ob 8 v franciškanski dvorani. Nastopi ga. dr. Melita Stele-Pivec z velezanimivim predavanjem »Ženski samostani na Slovenskem«.

1 Krščansko žensko društvo opozarja članice na XV. prosvetni večer, ki bo danes, 16. februarja ob 8 v franciškanski dvorani. Predava ga. dr. Melita Stele-Pivec. Tema: Ženski samostani na Slovenskem. Vljudo vabljen!

1 Zveza dekliških krožkov opozarja članice iz Ljubljane na današnje zanimivo predavanje dr. Melite Pivec na XV. prosvetnem večeru v franciškanski dvorani in jih vabi k čim večji udeležbi.

1 Ruska Matica. V 60. letih 19. stoletja so bile v Rusiji izvršene reforme (odprava tlačanstva, uvedba krajevnih samouprav, predvsem sodstva itd.), ki so do temelja izpremenile njen notranji ustroj. Ob priliki 75. obletnice reforme sodstva v Rusiji priredi Ruska Matica v ponedeljek, dne 19. t. m., ob 20, v prostorih Francoskega instituta spominski večer z naslednjim sporedom: 1. Univ. prof. Evgen Spektor-ekii: Uvodna beseda; 2. Univ. prof. Aleksander Maklecev: Slavnoetna govor. Vetop prost.

1 Petdesetletnica življenja praznuje danes znani pekovski mojster g. Vidmar Karel na Cesti 29. oktobra v Ljubljani. Ugledni jubilar je rodom iz okolice Mirne na Dolenjskem in je že v Ljubljani, odkar se je izučil. Svojo obrt izvršuje samostojno že 21 let. G. Vidmar se zelo mnogo udeležuje v obrtniških organizacijah ter je dolgoletni predsednik Združenja pekov in predsednik Pekovskega društva, poleg tega pa zavzema tudi vidna in važna mesta v ostalih obrtniških organizacijah ter ustanovah, kjer se njegovo udejstvovanje dobro pozna. K življenjskemu jubileju naše najlepše čestitke z željo, da bi jubilar še mnogo let uspešno deloval v stroki in javnosti ob strani ge. Soproje

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri in kot dopolnilo „Krvna osveta“. Pustolovni film ameriških gangsterjev

KLIC S SEVERA

KINO SLOGA, telefon 27-30

po znamenit romanu J. Oliver Curwooda

Danes zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri

S'ljajna burka René Clairova umetnina

Strah na gradu

SALVE SMEHA!
KINO UNION, tel. 22-21

trgovina s manufakturnim blagom Pred škofijo 13. je podarila raznega manufakturnega blaga v vrednosti 400 din. g. Gustav Eger, Metelkova ul. 15, je pa nakazal 500 din. Mestno županstvo izreka najtoplejšo zahvalo vsem dobrotnikom tudi v imenu podpiranik.

1 Nepošten prodajalec preprog. Na prošnjo ljubljanske policije je bil prepeljan iz Zagreba Bosanec M. S., prodajalec preprog, ki je lani v oktobru premeteno ukanil nekatere kupce na jesenicah in v Ljubljani. Prodajal je nepravne perzijske preproge, navidez podobne pravim dragocenim preprogam, in z njimi spravil več denarce iz žepov kupcev, ki so mu zaupali. Tako je na jesenicah obesil neki gospej »perzijsko« preprogo, vredno 3000 din. Dobil je zanj 4000 din in 100 holandskih goldinarjev (280 din). Tudi v Ljubljani je prodal nekemu trgovcu štiri preproge za lepe denarje, tako da so bile preproge dvakrat preplačane. Kupci so šele kasneje zvedeli za prevaro in nihče ni več mislil, da bo policija nepoštenega prodajalca še dobila v roke. Prav verjetno je, da je ukanil še druge kupce, ki doslej svoje nesreče še niso prijavili.

»Angeli garjevih lic« v Kino Matici

Ni dolgo tega, ko je ljubljanski dnevnik prinašal kot podlistek roman »Angeli garjevih lic«. Prav gotovo je vsebina tega romana ugajala vsem, ki so čitali to izredno lepo in pretresljivo socialno delo današnje dobe. S filmom »Angeli garjevih lic« je režiser Kertez dosegel višek svojega dela, k čemu mu je v prvi vrsti pripomogla bogata vsebina in snov. Film je tako kakor roman, poln napetih, neverjetnih prizorov, pomešanih z genljivimi idilami in vzgledi moštosti.

Tudi naš kraljevi dvor se je zanimal za ta izredni film in je po ogledu istega prejela tvrdka Warner Bros iz dvone pisarne posebno zahvalo za to delo, z opazko, da lepšega socialnega filma še niso gledali.

Film priporočamo prav vsem slojem, osobito tudi našim ženskam-materam, katere so najmerodajnejši faktor pri vzgoji naše mlade generacije. Zasedba vlog je v najboljših rokah, tako: James Cagney, ki direktno elektrizira človeka, Pat O'Brien, lepa Ann Sheridan in »mlada hollywoodska garda«. Torej pomnite: Premijera filma »Angeli garjevih lic« je danes v kino Matici.

MARIBOR

1. aprila bo mariborska pošta motorizirana

Končno je uspelo po dolgoletnih prizadevanjih, da bo dobil tudi Maribor modernjši prevoz pošte s pomočjo avtomobilov. Motorizacija mariborske pošte se bo izvršila 1. aprila. Z omenjenim dnevom bodo izginila z mariborskih ulic predpotopna poštna vozila za pobiranje pisemske pošte iz nabiralnikov ter za prevoz paketov, ki nam niso bila v nobeno čast, namesto njih pa bodo stopili v službo brzi avtomobili. Zaenkrat dobi Maribor 3 avtomobile, če se bo pokazala potreba, pa še četrtega. 2 avtomobila — sicer že rabljena, vendar v dobrem stanju, prideta iz Ljubljane, kjer ju ima poštna direkcija že pripravljena, tretji — popolnoma nov pa pride iz Beograda. Za garažo teh vozil se bo preuredila baraka poleg starega poslopja kolodvorske pošte. Najmanjši avto bo služil za pobiranje pošte iz nabiralnikov, večji paketni voz bo služil za dostavo paketov strankam, največji tovorni pa bo vršil prevoz vreč in paketov med vsemi tremi mariborskimi poštnimi uradi in med kolodvorom. Motorizacija poštnega prevoza bo prinesla v primeri s sedanjim stanjem velike prednosti. Prvič bo pridobili mesto samo s tem, da bodo izginile z ulic stari vozovi s konjsko vprego, kar je važno že zaradi obmejnega položaja Maribora. Potem pa se bo tudi pospešilo in poenostavilo poslovanje vseh mariborskih pošt. Pobiranje pisem iz nabiralnikov bo mogoče izvajati večkrat in hitreje, kakor dosedaj, poleg tega pa bo mogoče namestiti tudi večje število teh nabiralnikov. V Mariboru smo jih namreč dosedaj imeli dosti premalo število ter so cele ulice brez nabiralnika. Pošta je prejemale zaradi tega številne pritožbe, katerim pa ni mogla ugoditi, ker bi se zaradi povečanja števila nabiralnikov pobiranje pošte še bolj zakasnilo. Ekspeditivnejša bo postala dostava poštnih paketov strankam v mestu, z motoriziranim prevozom vreč in paketov med železniško postajo in mariborskimi poštami pa se bo predvsem pospešilo in poenostavilo poštno delo, kar bo do zlasti prijetno občutili uradniki in pismo-

noše. Vsa mariborska pošta prihaja v Maribor z jutranjimi vlaki okrog 6. ure. V izredno kratkem času do pol 8. ure mora biti ta pošta sortirana in razdeljena na posamezne dostavne okoliše. To delo je zahtevalo dosedaj skrajne napore od zaposlenega osebja. — Motorizacija mariborske pošte se je zavlačevala predvsem iz denarnih ozirov. Če pa pogledamo stroške, ki bodo v zvezi z modernizacijo prevoza, pa vidimo, da ne bodo nič večji, kakor dosedaj, ko se je uporabljala poštna vprega. Svoječasno se je plačevalo v Mariboru za prevoz pošte 160,00 din letno, potem pa so interesi sami z močno konkurenco pri licitacijski oddaji poštnih voženj potisnili ta znesek navzdol na 50,000 Din. Pri tej vsoti so spoznali prevozniki, da delajo z izgubo ter so bili na prihodnjih licitacijah umerjenejši. Sedanjemu zakupniku je plačala poštna uprava 85,000 din letno za vprego. Vzdrževanje motoriziranega voznega parka, plača soferjev ter nabava goriva pa je preračunana na 120,000 din letno — torej manj, kakor je stal včasih konjski prevoz. Stare vozove za prevažanje pošte bo prevzelo poštno ravnatelstvo v Ljubljani ter jih uporabilo v manjših mestih in prajih.

— Pri zaprtju motnili v prehavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josefe« grenčice.

m Najhuji mraz v letošnji zimi in tudi najhuji mraz, kar ga Mariborčani poznajo, smo imeli v noči na četrtek. Na meteorološki postaji na Tezmem je bilo namreč 28,3 stopinje pod ničlo mraza. V mestu, kjer je temperatura ponavadi nekoliko znosnejša kakor na odprtem terenu, je bilo 28 stopinj pod ničlo. Že v sredo zvečer, ko se je zjasnilo ter so sijale na nebu zvezde, je kazalo, da bo pritisnil strašen mraz. Zvečer ob 20 je bilo že 20 stopinj pod ničlo. Včeraj je bil mraz ves dan neznosen, četudi je sijalo sonce, ki pa ni imelo nobene moči. Zanimivo je to, da je zavladal tak mraz pri zelo nizkem pritisku barometra, ki kaže jedva 733 mm, dočim je po navadi hud mraz le pri visokem zračnem pritisku. Zaradi hudega mraza niso mogli včeraj zjutraj primerno ogreti šolskih prostorov, pa so poslali mnogi zavodi šolarje in dijakke domov.

m Odhod požrtvovalnega narodnega delavca. Danes se je iz Maribora odselil notarski pripravnik g. Anton Jakopič, ki je imenovan za notarja v Metliki. G. Jakopič se je za časa svojega službovanja v Mariboru uveljavil kot požrtvovalen delavec in odbornik pri Slovenski Straži v Mariboru. Prihujbenemu in aglnemu društvu delavcu želimo na njegovem mestu mnogo uspehov.

m Lepa darila. V trgovini Šraj v palači Hranilnice Dravske banovine so razstavljena darila za zmagovalce pri smuških tekmah za državno prvenstvo v šteteti. Lep in dragocen srebrn pokal je daroval mestni župan dr. Alojzij Juvan, darila pa so poklonili tudi mariborski Putnik, Zimskošportna zveza v Ljubljani, Zimskošportna podzveza in Mariboru in prireditelj tekem SSK Maribor. Tekme bodo v nedeljo v Mariboru.

m Akademska kongregacija ima danes ob 8 v jezuitski kapeli sestanek.

m Namesto venca za pokojnega ravnatelja Piška je poklonila podružnica Zadrugne gospodarske banke v Mariboru Vincencijevi konferenci pri Materi Milosti 200 din. V imenu revežev se konferenca za lep dar zahvaljuje.

m Smrt kosi žene. Včeraj je bilo v Mariboru večje število smrtnih slučajev, toda smrt je kosila samo med ženskimi svetom. V Gospodarski 13 je umrla vdova po avstrijskem podmaršalu Ana Lat-terer, stara 78 let, v bolnišnici je ugrabila smrt mila-

do življenje 19 letne delavke Marija Kranjc, v Kneza Kocija ulici 17 je umrla 77 letna zasebnica Ana Lederer, na Pobrežju, Zrkovska 12, je umrla 68 letna Deteček, v Slovenski ulici 40, 86 letna Avbič Tere- zija, v Razvanju pa 70 letna vdova po mizarju Marija Breznik. Naj počivajo v miru!

m Članom fantovskega oddelka III. Danes ob pol šestih zvečer bo v Gledališki ulici članski se- stanek, obveze za vse redne in podporne člane. Vsi naj prinesejo s seboj članske legitimacije.

m Podzveza katoliških nameščenik vabi vse katoliške nameščenike na redni sestanek, ki bo v torek, dne 20. februarja ob 19 v Domu na Slom- škovem trgu 12.

m Tretje predavanje Materinskega tedna bo v ponedeljek, 19. februarja ob osmih v prostorih Ljudske univerze. Predaval bo dr. Pihlar o na- logah Unije za zaščito otrok.

m Nove žrtve poledice. V mariborsko bolniš- nico so prišli včeraj mnogi poškodovanci, ki so postali žrtve poledice. 31 letna posestniška hčerka Ana Lubi iz St. Ilja si je zlomila roko, 51 letni Franc Šep iz Tinja in 41 letni posestnik Karel Škrget iz Brezja sta si zlomila vsak levo nogo, prav tako si je zlomil nogo tudi 50 letni posestnik Jože Turčin iz Dupleka.

m Ker ga je »začarala«, jo je hotel ubiti. V hišo viničarja Arbačarja v Makolah je s silo udrl neki Rudolf Renar iz Jelovca ter napadel viničarjevo ženo Antonijo s kolom, nato pa jo je začel daviti, češ da ga je začarala, da vse noči ne more spati. Šelc ko je prišel ženi na pomoč njen soprog, se je nasilnež odstranil. Sedaj ga iščejo orožniki, pred katerimi pa je pobegnil ter se kriva.

m Bosanski prodajalci preprog izkoriščajo ljudi. V Mariboru se je ustavila skupina 12 prodajalcev bosanskih preprog, ki že nekaj tednov obiskujejo stanovanje za stanovanjem, delajo po svoje trgovske izlete tudi na deželo. Ti bosanski prodajalci prodajajo perzijske preproge naše domače izdelave. Pravijo, da so prinesli te preproge iz Bosne ter jih hočejo prodati pod ceno, samo da bi jih spravili v denar. Vsi imajo silno namazane jezike ter znajo z veliko pripravečnostjo obdelovati svoje žrtve. Konec je skoraj vedno ta, da napravijo kupčijo, ki se ravna po lahkoversnih kupca. Enemu prodajo preprogo za 6500 din, drugemu povsem isto za 15,000 din. Ljudje so prepričani, da so napravili dobro kup- čijo in da so naložili denar v predmet trajne vred- nosti. V resnici pa kupijo krošnjari vse te preproge pri neki mariborski trdnici ter plačajo za nje okrog 4500 din. Za ta denar bi dobil preprogo tudi vsak kupec, ki bi se potrudil sam v trgovino, na svojem stanovanju pa plača zanj Bosancu ankrat in včasih še dvakrat toliko. Takšno izkoriščanje, ki ni samo v škodo kupec, temveč je na škodo tudi mariborski legalni trgovini, bi bilo treba preprečiti ter tako krošnjarije iz naših krajev izgnati.

Gledališče

Petek, 16. februarja: Zaprtó.
Sobota, 17. februarja ob 20: »Cigan baron.«
Red B.
Nedelja, 18. februarja, ob 15: »Zaroka na Ja- dranu.« Znižane cene. — Ob 20: »Konto X.« Znižane cene.

Žrebanje 500 nagrad za naročnike Bogoljuba

V sredo, dne 14. t. m. je bilo v upravi »Bo- goljuba« pred komisijo naročnikov žrebanje za naročnike »Bogoljuba«. — Srečo je delila mala Marija Trtnikova iz Ljubljane. — Naklonjena usoda je zbrala v svoj krog naročnike iz raz- nih krajev Slovenije — ni pozabila Ljubljane — ne škofjeloških hribov — ne Prekmurja — ne Štajerske itd., še celo več, izbrala je svoje varovance na Goriškem in Trstu — poletela čez morje in celine tja v Ameriko in tudi na Kitajsko.

Ves seznam naročnikov bo prinesel »Bo- goljub«, ki bo izšel te dni. — Tu pa objavljamo izid žrebanja le za 20 glavnih nagrad, ki so bile žrebane med vse naročnike. Ostale na- grade so bile razdeljene na 40 skupin po 12 nagrad in so bile žrebane med 40 skupin na- ročnikov.

Izid žrebanja glavnih nagrad je sledeč:

1. nagrada šivalni stroj: Naročnik 4. Kosmač Julija, Mrzli vrh 4, Ziri.
2. Radijski aparat: Papež Ignac, Višnje 37, Zagradec.
3. Dvokolo »Wolsit«: Obolnar Brigita, Dolnja vas 12, Vel. Loka.
4. Dvokolo »Wolsit«: Sestra Pulherija Gore- nec, hiralnica, Ptuj.
5. Dvokolo: Erlic Nežka, Zirovski vrh, Ziri.
6. Dvokolo: Jagodic Rotija pri Jagodici Ana, Podgora 16, Dol pri Ljubljani.
- 7.—20. Blago za eno žensko obleko in molitve- nik »Filoteja« so dobili sledeči:
Zupanc Marija, Cesta na Golnik 2, Kranj.
Zupanc Urška, Senovo 16, Rajhenburg.
Solske sestre, Marijin dom, Naklo.
Ambrožič Ana, Zirovnica 27.
Župni urad Cerklje pri Kranju 232.
Rožič Alojzija pri Mar. družbi pri Uršulinkah, Ljubljana.
Presnik Jožefa, Zdole.
Nakrst Franca, Planjava 20, Lukovica.
Mlakar Janko, Tržaška 24, Ljubljana.
Hrovat Elka, Gosposvetska 19, Jesenice—Gor.
Zmrzlikar Peter, Hrašče, Kranj.
Pevce Marija, Ponikva ob juž. žel.
Klemen Rozalija, Sidole 6, Smartno p. Tuhinju.
Pižmoh Marija, Trstenik, St. Rupert.

Ptuj

Prosvetno društvo v Ptuj priredi v ponedel- jek 19. t. m. ob 20 v društveni dvorani minorit- skega samostana zanimivo predavanje: »700 let- nica minoritskega samostana v Ptuj«. Predaval bo minoritski gvardijan g. p. Mirko Godina.

Ljudska univerza. Drevi ob 8 bo v Ljudski univerzi v dvorani »Mladike« predavanje »V de- želi belega slona v Zadnji Indiji«. Predaval bo g. ing. Ferdo Lupša.

Ptjnski F0 in DK gostujeta v nedeljo 18. t. m. na Vurbergu z igro »V temoti«.

Kravezna organizacija JRZ Rogoznica je imela preteklo nedeljo svoj redni občni zbor, ki je bil zelo dobro obiskan. Poročal je tudi tajnik JRZ g. Marko Kranjc.



Nemški oklopniki na pohodu

KULTURNI OBZORNIK

Kuczynskega »Beg iz Varšave« v romunskem prevodu



Bogusław Kuczynski,
pisatelj našega podlistka Beg iz Varšave.

Kuczynskega reportaža »Bega iz Varšave«, ki izhaja v našem podlistku, prevedena naravnost iz

† Slikarica Henrika Šantel



Danes v četrtek, 15. t. m., je umrla v Ljubljani pri svoji sestri slikarici Avgusti Šantel, znana slovenska slikarica in ena najboljših sedanjih naših slikaric sploh, gđ. Henrika Šantel iz znane umetniške rodbine Šantlov. Poleg nje slikata tudi njena sestra Avgusta in njen brat Saša Šantel, profesor slikanja na Obrtni šoli. Slikarica pa je bila tudi

njihova mati Avgusta, ki je delala v Gorici, kakor tudi oče, ki pa ni bil tako znan. Mati Avgusta pa je bila vnukinja slavnega goriskega slikarja Tomina. Tako je torej že v tradiciji družine slikarski talent prevladoval. Ker pa je bila Henrika že od rojstva precej naglušna, se je slikarstva poprijela še s toliko večjim veseljem ter se mu vsa posvetila do zadnjega diha. Bila je samo umetnica, ki je živela svojim barvam. Rodila se je l. 1874 in se je šolala slikarstva najprej v Monakovem pri prof. Fehru, ki je bil tedaj znani vodja »damske akademije«, privatne slikarske šole, kakor so bile tedaj v navadi in kakršnih eno je vodil profesor Ažbe. Učila se je tudi pri slavnem karikaturnistu Wagenbarthu ter na Dunaju pri prof. Michelaku, prijatelju našega Jurija Šubica. Pokojna slikarica Henrika Šantel je veliko delala na najrazličnejših področjih, v boljših časih najrajši figuralne kompozicije, tudi cerkvene podobe (Križev pot in sv. Lucija za cerkev sv. Lucije na Tolminkem, če se ne motim), sicer pa portrete, akvarele (v njih najrajši interieure) ter tihotitja, ki jih je zadnji čas slikala zaradi pomanjkanja modelov, pa je dosegla z njimi prav na zadnji razstavi slovenskih slikaric velik uspeh. Saj je kritika njena tihotitja ocenila za najboljši deli na razstavi (primerjaj oceno v Domu in svetu, 1939, št. 10, kjer je priobčena tudi reprodukcija »Tihotitja«). Razstavljala je na vseh večjih slovenskih razstavah ter bil prav letos praznovala 40 letni jubilej prve svoje razstave v Ljubljani, v Mestnem domu. V Belgradu je bila na znani L. slovenski razstavi pred vojno celo odlikovana. Razstavljala je tudi na potovalni razstavi po Nemčiji ter v razstavi ženske male antante v Romuniji, Češkoslovaški in Jugoslaviji (Belgrad, Zagreb, Ljubljana). Zelo rada je tudi kopirala velike svetovne mojstre po galerijah v Monakovem, Dunaju in Benetkah. Škoda, da je veliko njenih slik bilo uničenih za časa bega iz Gorice. Pokojna slikarica Henrika Šantel je bila članica umetniškega kluba »Lade«, ki je tako v enem letu izgubil dva člana: Fr. Koširja in H. Šantel. Naj počiva v miru — ožaloščenim sorodnikom pa naše sožalje!

Dom in svet, letnik 52, št. 2

Izšla je druga številka Doma in sveta na 64 straneh in točno v času, kakor je bila napovedana. Vidi se, da je tako Dom in svet spet dohitel svoj termin in začel redno mesečno prihajati k svojim naročnikom, kar je gotovo veliko vredno.

Uvodno pesem je napisal Severin Šali: Večerna pesem, v kateri poje hvalnice Bogu za povezanost z davnimi rodovi na tej zemlji, za te lepe dole in pobočja, za lepoto prejšnjih let, obenem pa toži žalost kakor Jeremija, ko se v strahu sprašuje za bodočnost:

Ali res ognjišča bomo pogasili,
mučeni ob časa znamenj in tesnobe?
Ali res planjave bodo nam pokrili
križi, posejani na tihotne grobe?

Vso lepo pesem, melanholičen spomin na lepoto davnih rodov, ki so mistično povezani s sedanjim nesrečnim rodom, pa strne v prošnjo Bogu: Ne izpusti zemlje naše iz naročja!

Poleg te uvodne pesmi ima Severin Šali še ciklus Tihih pesmi, v katerih se je uveljavila njegova mehka erotika, tako v pesmi Metulji kakor Tebi. V Japonskem motivu pa je preprežen japonski erotični motiv in mu dal svoje svojstveno razpoloženje. S svojimi pesmimi spada Severin Šali med najpomembnejše mlajše slovenske pesnike. Jalen Janež je drugo poglavje svoje celoletne povesti »Ograd« postavil v begunjsko kaznilnico, kjer nekdanja gospa goriskega advokata po nedolžnem delu pokoro za svojega moža in plete srazskošno balo za svojo nekdanjo sošolko v loškem samostanu. V spominjanju lepših časov se odkriva

rokopisa, je te dni izšla v romunskem prevodu kot knjiga. Tako je v »Slovencu« ta reportaža iz jesenskih dni začela izhajati preje kot se je pokazala na knjižnem trgu v izvirniku v poljščini, toda kot knjiga je izšla najprej v romunščini, kjer se pisatelj nahaja sedaj. Nas zanima uvod, ki ga je napisal prevajalec Livin Rebreanu in kjer karakterizira to svojevrstno pripovedovanje z naslednjimi besedami:

»Ni to vojni roman, kakršnih je bilo na tisoče knjig, ki so slikale trpljenje in junastvo mednarodnih borb pred četrtsotletjem. Saj vendar nobena sodobna vojna ni podobna drugi. V tej knjigi ni spopadov armad, niti besnih naskokov in tudi ne vsaj velikega grmenja topov. Tu je drugačna vojna kar čez noč preplavila celo deželo, podobna ogromnemu ciklonu, ki jo je razrival do zadnje vasi in povsod širil okrog sebe strašno razdejaje in strah, pred katerim nemi volja, samozavest in up in ki spreminja mesta in vasi v velike čete beguncev brez cilja. Poljski pisatelj je sam blodil po potih splošnega obupa, dan za dnem so ga zadevali udarci usode in je tudi on zaslišal usodni in popolnoma neverjetni »finis Poloniae«. Negotovost in trpljenje sta mu strla srce, nista pa mogla zdrobiti v njem vere v bodočnost, ki bo poplala čala trpljenje in križe... Zato ni čudno, da ta knjiga ni roman ali romantična povest življenjske drame. Verjetno je tudi, da je toliko — toliko oseb, ki so v tej knjigi površno orisane kakor v viziji pod vtisom more, resničnih ljudi, ki nadaljujejo med nami ali kje drugod v Evropi svoje muke polno življenje. Vsekakor tu ni nič umetnega, prečunanege, prirejenega in je vse samo gol razvoj dogodkov. Vse se vrši v vrtinčastem ritmu, v neprestanem begu k neznani cilju. Spis sam je tako priprost, tako objektiv in suhoparen, da se pogosto zdi površen. Kljub temu pa čutimo, da je bilo mogoče te reči samo tako opisati in da prav zato, ker so tako opisane, zares močno učinkujejo.«

Livin Rebreanu.

njena krivda, ki je bila v preveliki ljubezni moža, ter se navezuje na ciganko, ki tudi trpi po nedolžnem. Tako se nam v tej čustveni povesti odkriva nov svet ženskih kaznilnic in ženske ljubezni ter bo povest gotovo našla mnogo hvaležnih bralcev. Druge leposlovno čtivo nudi ta številka Doma in sveta s šajersko novelo Matije Malešiča »Skleda letev«, kjer nasproti statičnosti Jahnovega pripovedovanja stoji dramatičnost Malešičevega slikanja nasilne žentive pastorka oz. sina iz prejšnjega zakona ter sinove zavesti, da kupujejo z gostijami samo njegovo prvorodenstvo. Ko se bo stvar v prihodnji številki končala, bomo lahko pravilno sodili o tej lepi kabinetni stvari znanega pripovednika. V polemični filozofski razpravi Klemučevega pogleda na Vebrovo knjigo »Nacionalizem in krščanstvo« proti neosnovani kritiki v Ljubljanskem zvonu, in sicer tako, da pridejo jasno do izraza osnovna krščanska načela (na pr. pri sociologiji), nasproti učenju dialektičnega materializma, iz katerega je pognala Klemučeva obsodba. Milko Ukmar je končal svoje zapise kraških kolednic ter označil tudi način petja in nagrajanja. Ta študija je dokaz, kako koristno je tudi v sedanjem času zapisovati narodno blago in ga obdelavati ter ohranjati za bodoče rodove, pa tudi sedanje, ki ne žive več z davnim narodnim izročilom.

V delu »Književnost je Dušan Ludvik iz Prage primerjal v smislu metode praškega Lingvističnega kluba prevoda Machovega »Maja«, kakor sta ga Slovencem podala Lah in Debeljak. Od metodološke strani je kritika gotovo zelo zanimiva. Tone Cokan pa govori o knjigi G. Bernansa »Saint Dominique«. V rubriki »Umetnost« ocenjuje St. Mikuz razstavo Karle Bulovčeve ter priobčuje obisk pri slikarju G. A. Kosu ob dovršitvi »Umetnosti slovenskih vojvod«. Slikarski prilogi (Bulovčeva: Portret škofa dr. Rožmana in detajl iz Kosovega velikega platna) ponazarjata oceno. Vran ocenjuje delovanje Narodnega gledališča v zadnjem mesecu. V »Zapiski« je priobčeno zanimivo pismo iz Padove, ki ga je poslal Milko Ukmar in kjer se vidi, kako uspeva v Italiji slavistika in še posebej slovenistika. V. N. pa poroča o madžarskih informacijah o Slovencih, dobrih in slabih ter o potrebi medsebojnih stikov. Na platnicah je pregled knjig, ki jih uprava poklanja novim naročnikom. Vinjete je naslikala akad. slikarica E. Piškane.

Taka je druga številka te odlične revije, ki stopa že v 52. leto in je gotovo vredna vse podpore občinstva. Saj je revija poleg tega tudi še najcenejša slovenska revija, ki bo obsegala 640 strani, velja pa za vse leto samo 80 dinarjev! Naročajte! Dobite jo tudi lahko na ogled! Uprava Doma in sveta, Pred škofijo 5.

»Naš dom«, IV. zvezek. — Naš dom je družinska poljudna revija, ki jo izdaja Cirilova tiskarna v Mariboru pod uredništvom ravnatelja dr. Fr. Sušnika in Fr. Filipiča ter šteje že zavidljivo število letnikov, namreč enaintrideset. Izhaja četrtletno ter znaša letna naročnina 20 din, kar je vsekakor malo. Zato ga vsem podeželekim družinam kakor tudi posameznim družinam toplo priporočamo. Vsebinsko četrtega zvezka je naslednja: Otto Michael: Pohujšanje, poslovenil Ksaver Meško, povest, ki bo izšla tudi v ponatisku. France Zagradnik: Iz naših dni (filozofska podoba naših dni). Jože Čak: Zgodbe izpod sv. Miklavža. France Filipič: Legenda o cerkovniku Viktor Smolej: Iz slovaške proze: Martin Razus: Tinče vošči za praznike; Hronský: Jurež kupuje koledar. To bi bilo leposlovje, pesmi pa so prispevali naslednji pesniki: Ivan Dornik (Molk, Jelen), Beata Linzner (Vranj), St. Janežič (Moje srce, Pesem dopolnjevanja), France Filipič (Večerno sozvočje, Polnočnica), Miha Vodeb (Jesen na planini, Večerna), Stane Suhadolnik (Prerojenje, Od srca do srca, December), Karel Starec (Jesenska pesem), Bogdan Pogacnik (Mimo kamnoseka), Janko Ciglar (Zima) in Ivan Krampač (Zivljenje). Med temi pesmimi so še najboljše Vodebove in Filipičeve. — St. Modic je opasal Lednik. Književni obzornik, ki spada med največje odlike te družinske revije, prinaša seznam novih knjig, ki ga sestavlja in z opombami opremlja F. Filipič. Vendar bi pri tem želeli, da bi bile oznake bolj stvarne in manj poetične, ki ponavadi ne povedo ničesar. Zvezek zaključujejo križanke in rebusi.

JEGLICEV AKADEMSKI DOM BO SPOMENIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI VSI ZAVEDNI SLOVENC, DARUJTE OB TRETJI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN



Nedavno so imeli nemško-japonski akademiki zborovanje v Kühtaju na Tirolskem v višini 2000 m. Sešlo se je 50 japonskih in nemških akademikov, da so imeli razna predavanja in smuške izlete. Na sliki je športni učitelj iz Innsbrucka, ki kaže skupini nemških in japonskih dijakov in dijakinj nekaj smuških vaj

Kje iznajdejo angleško »skrivno orožje«?

Iz Londona poročajo:

Lord Strabolgi je nedavno v visoki zbornici vprašal vlado, ali je v Angliji za preizkuševanje novih iznajdb kakšna centralna organizacija, kakor obstoja skupno delovanje med znanstvenimi oddelki armade, letalskega in pomorskega brodograja.

Lord Charfield, ki je minister skupne obrambe, je podal tozadevno pojasnilo, rekoč, da je vlada odklonila vprašanje o centralni oblasti vojnih ved. Raziskovalna dela so organizirana pri posameznih tozadevnih ministrstvih.

Nastal je poseben obsežen oddelček raziskovanja v ministertvu, ki upravlja oboroževanje. Vsega skupaj je tukaj 900 oseb, ki delujejo v 5 modernih laboratorijih. Vodilne osebnosti angleške tehniško-kemičnih ved pripadajo štatu, ki so mimo tega še v zvezi v drugimi številnimi znanstveniki Anglije. Poprečno prejme ta raziskovalni oddelček po 300 novih iznajdb na teden.

Nedavno so za bolj intenzivno delavnost v raz-

iskovanju ustanovili v ministertvu posvetovalni odbor za znanstveno raziskovanje in tehnični razvoj. Odbor mora skrbeti za to, da se raziskovanje ozira na najmodernejši napredek znanstvenega dognanja. Najboljše tehnične glave v Angliji spadajo k temu posvetovalnemu odboru, to so univerzitetni profesorji, vojaški strokovnjaki, inženirji in drugi strokovnjaki. Ti naj iznajdejo nove naprave za vojevanje, naj stare izboljšajo, naj iznajdejo protisredstva zoper »skrivnostno orožje« sovražnika in naj tudi delujejo na to, kako bi se prisolne surovine nadomestile s ponarejenimi. Članov posvetovalnega odbora je 25. Med njimi so tudi zastopniki mornarškega, letalskega in domovinske zaščitnega ministertva.

Angleška znanost je v najožjih stikih s francosko in ni med obema nobenih skrivnosti. Po vsem tem je razvidno, da je v Angliji mobilizirana vsa znanost v pomoč vodstvu vojne, tako da so vse pa-nože osredotočene v smotru za brambo domovine.

ŠPORT

Drž. prvenstvo v smučarski štafeti 4x10 km

Tekmovanje v štafetnem smučarskem teku je merilo moči klubov. Tu se pokaže ne samo delo kluba v višini, ampak tudi njegov uspeh v delovanju na širino — za uspeh v štafetnem teku treba ne samo enega, ampak kar štiri poprečno enako dobrih tekmovalcev.

Letošnje državno prvenstvo v smučarski štafeti se bo vršilo v Mariboru v izvedbi ISSK Maribor. S tem je dana tudi šajerskim klubom enkrat možnost, da se številneje udeležijo velike smučarske prireditve v teku, kar jim je doslej, ko so se ta tekmovanja večinoma vršila na Gorenjskem, radi prevelikih stroškov običajno bilo nemogoče. Tako je pač v tem danem slučaju predvsem računati s številnejšo udeležbo šajerskih štafet, seveda pa bodo prav gotovo prihiteli tudi najboljše štafete ljubljanskih, zlasti gorenjskih klubov, da branijo prestiž in renome gorenjskega smučarstva.

Zimskošportne prireditve tekočega tedna

17.—18. februarja: Prvenstvo Gorskega Kotara v klasični kombinaciji v Delnicah — HPD »Risnjak«, Delnice.

18. februarja: Zvezno prvenstvo v štafeti 4x10 km v okolici Maribora — I. Slovenski športni klub Maribor.

18. februarja: Medklubska mladinska tekma v skokih — Sm. K. Dovje-Mojstrana.

18. februarja: Medklubska tekma v smuku na Markljevci planini — SK »Bratstvo«, Jesenice.

18. februarja: Skakalne tekme v Kamniku — izvede S. K. Kamnik.

Naša plavale Defilipis in Zizek sta na drugem in tretjem mestu v evropski listi v prostem plavanju na 200 m, kakor prvočrta francoski list »L'auto sport«, ki prinaša lestvice najboljših svetovnih in evropskih plavalcev za leto 1939. Po tej lestvici sta omenjena naša plavalca D) v prostem plavanju na 200 m uvrščena na drugo, odn. tretje mesto. Lestvica izgleda takole:

1	Borgh (Švedska)	2:11.9
2—3	Defilipis (Jugoslavija)	2:14.0
	Zizek (Jugoslavija)	2:14.0
4	Weinwrygt (Anglija)	2:14.4
5	Ohlsson (Švedska)	2:14.9
6	Plath (Nemčija)	2:15.0
7—10	Körösy (Madžarska)	2:15.8
	Laskowsky (Nemčija)	2:15.8
	Takos (Madžarska)	2:15.8
	Van de Kijl (Nizozemska)	2:15.8

Prve hrvatske vsešportne igre I. 1940

Hrvatje nameravajo prirediti v letošnjem letu velike športne prireditve takozvane prve hrvatske vsešportne igre. Tako je namreč predlagala hrvatska atletska zveza hrvatski športni slogi, ki naj organizira letos prve hrvatske vsešportne igre. O stvari bo razpravljaj odbor sloge na prvi prihodnji seji. Po predlogu atletske zveze naj bi trajale te igre osem do štiri najst dni v enem mestu, skoraj gotovo v Zagrebu, ter naj bi sodelovale vse glavne športne panoge. Merodajni hrvatski športni krogi so mnenja, da bi bila stvar izvedljiva. Ker je stvar nujna radi dolžne terminu, se bo kmalu razpravljalo o njej.

Evropski boksarji za Ameriko

Evropska boksarska reprezentanca, ki nastopi 10. aprila v Newyorku proti reprezentanci Amerike, je takole sestavljena: Nardocchia, Sergio, Peire (vsi Italijani), Agren Eric, Noren (Švedska), Cendlich (Poljska) in Tandberg (Švedska).

Nov svetovni rekord Hvegerjeve

Ragnhild Hveger, ki je morala pred par tedni prepušiti svetovni rekord v kravlu na 500 m Belgijčanki Fernande Caroen, je preplavala zadnjo nedeljo v Kopenhagnu omenjeno progo v času 6:27,4 min. S to znamko je prekrosila svojo rivalinjo za eno sekundo in si je zato nazaj priborila svetovni rekord.

Rang-lista naših teniških igralcev

Tehnični odbor jugoslovanske teniške zveze je izdal rang-listo naših najboljših teniških igralcev, ki takole izgleda:

1. Franjo Punčec (Konkordija, Zagreb).
2. Dragutin Mitič (ATK Zagreb).
3. Josip Palada (ATK Zagreb).
4. Franjo Kukuljevič (ATK Zagreb).
5. Franjo Schaefer (Hask Zagreb).
6. Ljubisa Radovanović (BTK Belgrad).
7. Boris Smerdu (BTK Belgrad).
8. Stevan Laslo (BTK Belgrad).
9. Dragutin Fridrich (Hask Zagreb).
10. Matija Derta (BTK Belgrad).

ZFO

Smučarske tekme Krekovega fant. okrožja

Ponovno opozarjamo fantovske oddelke Krekovega okrožja in tudi ostale smučarje fantovskih odsekov na tekme v smuku in slalomu za okrožna prvenstva Krekovega okrožja, ki bo prihodnjo nedeljo v Skofji Loki za člani in mladce. Točen spored vsega tekmovanja smo objavili v včerajšnjem »Slovencu«, katerega točno preberite in se ravnajte po njem. Člani Krekovega okrožja tekmujejo v konkurenci, drugi pa izven konkurence. Prijavitelj se je do 17. februarja 1940.

Smučarske tekme zasavskega okrožja ZFO

Za nedeljo, 18. t. m. razpisuje Zasavsko okrožje smuške tekme v slalomu in smuku. Vse odseke Zasavskega okrožja opozarjamo, da se teh tekem, ki so prve v tem okrožju, udeležijo polnoštevilno in da pošljejo svoje prijave okrožju vsaj do sobote zvečer, t. j. do 17. t. m. Zbirališče je v Sostrem pred cerkvijo ob 8 zjutraj, nakar skupno odidemo na tekmovališče. Razdelitev daril pa bo ob 6 zvečer v Sostrem.

S. K. Ljubljana. Občni zbor kluba bo v ponedeljek, 19. t. m. v restavraciji pri »Šestici« ob 20. uri. Vabljeni vsi člani in simpatizerji kluba. — Odbor.

Vaditeljice ljubljanskih in okoliških krožkov obveščamo, da bo vaditeljska telovadba v nedeljo ob 8 zjutraj v telovadnici Vzemne zavarovalnice.

Kolesarska sekcija ZSK »Hermesa« poziva vse svoje člane, da se v nedeljo, 18. t. m. ob 9 zanesljivo udeležijo rednega občnega zbora matičnega kluba, ki bo pri »Šestici« na Tyrševi cesti. — Odbor.

Gospode duhovnike

vljudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.

Skrivnostni umor s strelom skozi okno

Kamnik, 15. febr. 1940.

V Stahovici pri Kamniku se je zgodil v sredo okrog 8 zvečer zločin, ki se je z veliko naglico razvedel po vsem Kamniku in ki je upravičeno razburil vso javnost. 35 letni trgovec in imoviti posestnik Prodnik Franc iz Stahovice nad Kamnikom je v sredo zvečer po končanih dnevnih poslih v trgovini povečerjal in odšel nato v svojo sobo, kjer je hotel spisati še nekaj poslovnih pismen in urejati trgovske knjige. Okrog 8 zvečer, ko zaradi hudega mraza ni bilo žive duše zunaj v bližini hiše, je nekdo, kakor so pokazali sledovi v snegu, opazoval Prodnika skozi okno, kako je zatopljen v delo pisal ob svoji delovni mizi. Neznani zločinec je najbrž kmalu za tem oddal iz precejšnje bližine več strelom na Prodnika, ki je sedel za mizo. Streljal je kar skozi okno. Eden od strelav je zadel tudi Prodnika in sicer naravnost v srce. Smrtno zadeti Prodnik se je zgrudil poleg delovne mize. Prvi je prihitel občinski sluga, ki je zaslišal strel, nato pa bližnji sosedje in tudi Francetovi bratje Viktor, Peter in Andrej. Takoj je bil poklican domači župnik g. Langerholz, ki je nesrečnemu Francetu še podelil poslednje sveto

olje. Na pomoč poklicani okrajni sanitetni inspektor dr. J. Polec in zdravnik dr. Pucelj nesrečnemu ni sta mogla več pomagati. Ugotovili so, da je ena od krogel zadela pokojnega Franceta naravnost v srce, tako, da je krogla izstopila pod lopatico. Smrtna krogla je obšla v zidu in ugotovili so, da jo je morilec napilil zato, da bi napravila večjo rano in povzročila pri obstreljenem smrt. Strela so bili oddani, kakor je bilo ugotovljeno po krogli, iz vojaške puške ali karabinke. Ko so se sosedje, ki so prihiteli na pomoč, razhajali, so nekateri v temi opazili v neposredni bližini Prodnikovega posestva visoko moško postavlo. Krenili so proti njej, da bi sumljivega neznanca ustavili. Nenadoma pa so zaslišali repetiranje puške, nakar so se premislili in vrnilli nazaj na cesto in v svoje domove, ker nihče ni hotel tvegati, da postane druga žrtev na isti večer. Ves okoliš ugiha, kdo bi mogel biti podli morilec in kaj je dalo povod zločinu. Obveščena je bila tudi kamniška orožniška postaja in upati moremo, da bo zagonezni umor pojasnjen. V četrtek je bila sodna obdukcija, v petek pa bo pogreb pokojnika v Stranjah. Vsem bratom in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

Lep pogreb orožnika Medena

Celje, 15. februarja.

Današnji pogreb pokojnega orožnika Janeza Medena v Sv. Juriju ob Taboru je pokazal, kako visoko ceni naše ljudstvo one, ki so v prvi vrsti poklicani, da dajajo v korist naroda in države ter izpostavljajo s tem v nevarnost svoje življenje, kakor je to storil pokojni Janez Meden. Množica ljudstva iz vseh krajev Savinjske doline, zlasti iz krajev, kjer je pokojni Janez služboval, je prišla izkazati zadnje spoštovanje vsemu fantu, ki je padel pod zločinsko roko. Zatočniki oblasti, Medenovi predpostavljani in tovariši pa so bili priča, da je bil pokojni Meden vzoren in vreden orožnik. Truplo Janeza Medena so večer odpeljali iz Celja v Kaplo pri St. Juriju ob Taboru na dom njegove zaročenke gđe. Angele Zilnik, s katero bi se moral v najkrajšem času poročiti. Danes ob 9 dopoldne se je zbrala množica ljudstva, da spremlja na zadnji poti pokojnega Medena. Pred Zilnikovo hišo so zapeli pevci moškega pevekega zbora iz Gotovelj pri Zalcu, pokojnikovi tovariši, žalostinko »Vigreda«. Kredo pokojnega so nosili njegovi tovariši iz Celja, za njo pa so stopali orožniški poveljnik major g. Stefan Vindakijević, okrajni podnačelnik g. dr. Otrin, policijska nadzornika gđ. Zavec in Potokar, orožniški vodnik g. Rekar iz Celja, polječnikova sestra in brat ter drugo sorodstvo iz Begunj pri Cerkljici, pokojnikova zaročenka gđe. Angela Zilnik ter mnogo ljudstva. Ob 10 je bila v župni cerkvi ev. maša in žalni obredi, ki jih je opravil duhovnik g. župnik Jože Pečnak. Peveki zbor je zapel v cerkvi žalostinko »Človek, glej!« Nato se je razvil sprevod iz cerkve na župnijsko pokopališče.

Vsem udeležencem bodo ostale v spominu prelepe besede g. župnika Pečnaka pri odprtem grobu. G. župnik je z lepimi besedami poudarjal odgovorno službo orožnika, ki je v vedni nevarnosti

za svoje življenje. Prosil je Boga, da bi bil pokojnemu Janezu milosten sodnik in da bi Janez tudi svojemu morilecu izprosil milost kesanja nad svojim groznim zločinom.

Orožniški poveljnik g. major Vindakijević je v svojem ganljivem govoru opisal pokojnikovo vestno službovanje in se poslovlil v imenu njegovih tovarišev z obljubo, da bodo delali tako dolgo, da pride prosluli morilec v roke pravice. Množica je pokojniku zaklicala trikrat »Slava«, nakar je pevski zbor spet zapel žalostinko »Zbogom, o prijatelj dragi!«

Oboroženi fantje in mošje zasledujejo Haceta

Celje, 15. februarja.

Orožniki so vso noč in danes kljub strupenemu mrazu, —28 stopinj C, zasledovali Haceta, ki se je pojavil, kakor smo že poročali, v vranskem okrožju. Zvedeli so, da je vprašal nekega moškega za neko posestnico v hriboh. Patrole so pod osebnim vodstvom majorja Vindakijevića, ki zasledujejo razbojnika po visoko zasneženih hriboh. Razbojnika niso našli, pač pa so v nekem hlevu izsledili nekega tatu iz Pišec pri Brežicah, ki ga je oblast že delj časa zasledovala. Sumljivo je, da je imel ta tat pri sebi časopis in natančen opis Grebenskih vlogov in tatvin. Popoldne so žalski orožniki aretirali sumljivega moškega pri zasledovanju. Že sredi so se pridružili orožnikom mošje in fantje in skupno z njimi zasledovali razbojnika. Danes pa se je prijavilo še več oseb. Vsi so oboroženi s puškami. Mnogokje se slišijo

grožnje onim, ki prikrivajo zločince ali pa mu pomagajo na kakršenkoli način. Kako se prebivalstvo živo zanima za zasledovanje Haceta, dokazuje pismo, ki ga je prejel danes dopoldne iz Škofje Loke g. major Vindakijević. V pismu neki znani gospod piše, da s svojim podpisom jamči, da dobi tisti, ki bi Haceta mrtvega ali živega izsledil, 1000 din nagrade. Vsakogar, ki bi videl ali spoznal razbojnika, prosimo, da to takoj sporoči najbližji orožniški postaji. Opozorjamo prebivalstvo, da ima razbojnik razmesarjen mezinac na desni roki.

Celjske novice

c Glavni turnir celjskega šahovskega kluba. V sredo je bilo odigrano 9. kolo glavnega turnirja. Rezultati so naslednji: Fajš—Grašar 1:0; Schneider—Pešič 1:0; Černelc—dr. Čerin 1:0; ing. Sajovic—ing. Marjanovič 1:0; Csörgö—Cijan 0:1. Stanje po 9. kolu: Pešič 6 (1), Grašar 5, Cijan 4½ (2), ing. Sajovic 4½ (1), Schneider 4½, Černelc 4 (2), Fajš in Rupar 4 (1), Diehl 3½ (1), dr. Čerin 3, Tavcar 1 (3), Rajhman 1 (2), Csörgö ½, ing. Marjanovič 0 (2). V nedeljo je igralo drugo moštvo celjskega šahovskega kluba prijateljsko tekmo s šahovskim klubom Gaberje. Tekma se je končala z rezultatom 5:5. Posamezni rezultati so naslednji: Prvo imenovani so Celjani: Pešič—Csörgö E. venis, Schneider—Esh 1:0, Černelc—Golja 1:0, Vozliš—Regner 1:0, Eisenbacher—Hajsiner 0:1, Latinovič—Habenšuš venis, Rajhman—Mirnik 0:1, Skitek S.—Csörgö F. 0:1, Grein—Mojmanko 0:1, Davidovac—Rapek 1:0.

c Pododbor UKOIR obvešča vse rezervne oficirje, ki so se prijavili ali se še žele prijaviti k tečaju, da bo prvo predavanje v soboto 17. februarja ob 18.15 v Oficijskem domu.

c Gasilica župa Celje priredi v nedeljo 18. februarja ob pol 9 dopoldne v ljudski šoli v Braslovčah predavanje o organiziranju pasivne obrambe pred zračnimi napadi. Predaval bo g. kapetan Franjo Toš. Poleg gasilcev je vabljen tudi ostalo občinstvo.

c Živnorojsko selekcijsko društvo v Vojniku ima v nedeljo 25. februarja ob 8 dopoldne v kavarni Kaš svoj občni zbor.

c Popravlil V »Slovenec« z dne 3. februarja smo v zvezi s poročilom o tatvini 1900 din v neki gostilni na Mariborski cesti poročali, da je bil kot krivec osumljen Alojz Cjanko iz Gaberje. Resnici na ljubo sporočamo, da je bilo proti zgoraj omenjenemu vsako kazensko postopanje ustavljeno ter je torej oproščen vsakega suma.

c Uradne ure za Delavsko zbornico bodo v bodoče vsak delavnik od 8 do 14.

c Kmetijska predavanja v območju celjske mestne občine bodo po naslednjem sporedu: V ne-

deljo 18. februarja ob pol 3 popoldne pri posestniku Šlandru v Košnici; 21. februarja ob 7 zvečer pri posestniku Krušiču Janezu v Lokrovcu; 28. februarja ob 7 zvečer pri posestniku Fazarincu Francu na Ostrožnem, 16. in 23. februarja ob 7 zvečer v gasilskem domu na Babnem.

c Izredno hud mras je pritisnil večeraj zjutraj v Celju in celjski okolici, kakor tudi v vsej Savinjski dolini. V mestu samem je toploter padel na 28 stopinj pod ničlo, v okolici in Savinjski dolini pa celo na 29—30 stopni. Vso ostrino mraza posebno bridko občutijo reveži, ki prezebajo brez tople obleke, brez kuriva in zadostne hrane v svojih kočah in kletnih ali podstrešnih stanovanjih.

c Z vročo kavo se je polila in opekla po rokah in desni nogi 4 letna hčerka delavca Strnad Nežka iz Migojnice pri Grižah. Pripeljali so jo v celjsko bolnišnico.

c V celjski bolnišnici sta umrli: 42 letna služkinja Tavzes Terezija iz Ostrožnega, in 30 letna žena delavca Podgoršek Uršula iz Zepine pri Škofji vasi. — Naj počivata v miru!

Novo mesto

Viš. sod. svetnik Grebene Karel je te dni prav na tistem praznovanju svoj 80letni jubilej. Jubilar se je rodil 3. februarja 1860 v Novem mestu, kjer je obiskoval ljudsko šolo in dovršil gimnazijo. Posvetil se je pravnim študijem in kot sodnik je deloval v Gornjem gradu, Kostanjevici in v Novem mestu. L. 1892 je poročil edinko takratnega predsednika sodišča Gerdešičevo Mimi, katera je pa žal po sedmih mesecih umrla. Od takrat je živel g. svetnik bolj zase in se še bolj posvetil vsestranskemu študiju. O obširni izobrazbi jubilara pričča bogata znanstvena knjižnica. Zanimal se je predvsem za botaniko in bil sploh velik prijatelj narave. G. svetnik je tudi muzikalno zelo nadarjen in je v prejšnjih časih igral več instrumentov. L. 1910. si je omislil prvovrsten gramofon in ima veliko zbirko najboljših plošč. Prištevamo ga lahko največjim ljubiteljem naše Krke, saj se je poleti vsaki dan hladil v njej. Od l. 1922. vodi natančen seznam, kolikokrat se je kopal izven kopalne sezone v mesecih od septembra do 31. decembra in od januarja do 30. aprila. Iz seznama je razvidno, da ni izostal noben mesec, tudi v najhujši zimi l. 1929. ne! Hodil je vedno v samostansko kopalnico. Znano je, kako je g. svetnika, ko je šel v kopalnico ustavljal v najhujši zimi pok. p. Alfonz Furlan in mu v strahu rekel: »V vodi boste ostali.« Pazil in počakal je dobri g. Alfonz, da se je g. svetnik zopet prikazal iz kabine. G. svetnik je še vedno krepak. Želimo velikemu, a tihemu prijatelju ubogih še nadaljnje jubileje!

Spomini na sibirskie zime

Sedanja huda zima vzbuja v ljudeh spomine na nekdanje mrzle zime. Šele od leta 1848 imamo redne zapise o vremenu.

V poslednjih 100 letih je bila najhujša zima l. 1929. Takrat je bilo ponekod v naših krajih tudi do 37º mraza, in sredi februarja so imeli še 20 do 35 stopinj mraza. S tem so bili vsi tozadovni rekordi v poslednjih 100 letih potolčeni. Slična zima je bila le še l. 1850, ko je bilo mraza tudi do 38º. Taki mrzli valji, kakor so sedanji, se raztezajo kar po vseh zemljinah, vendar se razlikujejo po posameznih deželah. Medtem ko v Angliji tudi v najhujših zimah nimajo več ko 16 stopinj mraza, je v Franciji mnoga hujši mras. Rekordni mras v Parizu je 24º pod ničlo. Najnižja temperatura, ki so jo kdajkoli imeli v Franciji, je 43º, a to seveda na vrhu Montblanca! — Tudi v Italiji more biti hudo mrzlo, kakor so nam povedala letošnja poročila. V nižini reke Pada imajo tudi po 18 stopinj pod ničlo, in ljudje ondi več trpijo od mraza, ker so radi svojega milega podnebja bolj razvajeni in pa ker večina nimajo ne peči in ne pravega kuriva. Na Švedskem in Laponskem je živo srebro v toplotomeru že večkrat zdrknilo do 40º pod ničlo, v severni Rusiji celo do 50 stopinj. — Najhujši mras na zemlji pa je vendarle »sibirski mras«. Že v zahodni Sibiriji imajo večkrat po 60º mraza, a še hujši mras je v vzhodni Sibiriji. Do nedavnega je bil kraj Verhojansk znan kot najbolj mrzel kraj na svetu, saj so imeli ondi nekoč že 68 stopinj pod ničlo! V mrzli zimi leta 1929 pa je ruski raziskovalec določil v južno-vzhodnih krajih od Verhojanske, v Emikonu, 70 stopinj mraza!

Huda zima v Madridu

Prva zima v mirnem času (izra l. 1936) je zadelo Španijo in zlasti mesto Madrid jako hudo. Ledena burja s prazne in gole planote krog mesta žvižga skozi razvaline porušenihih predmestij, kjer po kotih podrtih hiš, v zasliho narejenih barakah, v prostorih brez strehe, brez luči in kurjave bivajo spet nekdanji prebivalci teh predmestij kot

brezdomci v lastnih hišah. V te ulice, v katerih je gospodarila tri leta dolgo samotija vojne, se je povrnilo življenje, a to življenje je trdo in črno. Po ulicah ob reki Manzanares, kjer so nedavno treskale granate, se mora na stotine družin v dežju in mrazu teh okrutnih zimskih noči za silo ustanoviti. Madridski listi pozivajo prebivalstvo, naj tem nesrečnem pomaga in naj prisrčki vsaj ženskam in otrokom toplo, skupno ležišče. Za Španijo vojne še ni konec. Še zmeraj nedostaja mnogo živil, še vedno si morajo pomagati z izkaznicami za živila. Neumestno bi bilo prikrivati kruto resničnost, ki obstoja še zdaj, dasi je že 10 mesecev minilo po vojni. Sam general Franco in tudi minister Suner nista v svojih govorih prikrivala skrbi. Težkoče glede na preskrbo z živilii niso skoraj nič poenostale od jeseni sem, zakaj, medtem je evropska vojna, ki je prehitro prišla za špansko vojno, oteževala prehranjevanje. Nihče ne bo zaradi tega doživel generala Franca, saj so tudi druge države, ki so bile bolj odporne, potrebovale po svojih vojnah več let, da so se mogle okrečiti.

Novo smrtno žrtev mraza

Iz Berlina poročajo 15. februarja: Nov val mraza je v Evropi spet iznova zavrl promet in povzročil hude motnje zaradi kuriva, ki jih v navadnih zimah sploh ni. Evropa zares ni že več desetletij doživela take hude zime. Nekatera poročila opisujejo novo stisko takole:

Tudi na Ogrskem je nastal nov mras. Nekaj krajev je povsem odrezanih od sveta, ker je novi sneg zametel železniške proge. Mras je tako hud, da je v Budimpešti več ko 15 stopinj mraza.

Mras je zahteval tudi smrtno žrtev in je 15 oseb zmrazilo, zlasti žalostna je smrt dveh žensk, in sicer je zmrazilo žena protestantskega duhovnika in žena višjega notarja, ker so obtičale sani, ki sta se peljali iz Nyireghaza, v snegu. Medtem ko je šel voznik po pomoč, sta obe ženi v sanch zasпали in zmrazil.



Službujoči višji pomorščak poroča, da je razumel povelje. Slika je posneta na Severnem morju, ko lovijo mine

Jakob K. Heer

Berninski kralj

Roman o švicarskega pogorja

»Prisegel ne bom,« je odvrnil Paltram previdno, »sumim samo zaradi njegovih besed, ki so mu ušle v vročici.«

Ona je pa iz Gruberjevih namigavanj o dolgem Nacu sklepala, da je bilo v resnici tako — senca je legla na ime, ki ga je izza nekaj ur spoštovala, in molčala je mučno zamišljena.

»Nekateri viličarji,« je šel Marko Paltram dalje za svojimi mislimi, »pa ne čakajo, da bi živali oslabele, temveč se jim približajo, brž ko so se ujele. Tedaj zabrligaja gamaja straha na krnu in prestrašene živali se začno s tako silo trgati izmed prečk, da si zlomijo roglice in se osvobodijo. Čim se prikažejo v loviških gamsi z odbitimi roglij, vedo lovci, kaj to pomeni. Po vseh naših gorah pa velja nepisana postava in se podeduje od očeta na sina, da je namreč zapadel viličar krogli prvega lovca, ki naleti nanj.« Marko Paltram je dejal to ostro in razdraženo.

»Ali bi pomerili nanj tudi vi?« je vprašala Cilgija boječe. »Tudi jaz!« je odgovoril Paltram mirno in odločno.

Tedaj se je Cilgija spozabila in se živo razburjena oklenila njegove roke s svojo drhtečo desnico.

»Poglejte me, Paltram; odkar sva se srečala v Fetanu, sem vaša prijateljica in niče na svetu vam ne more želiti kaj boljšega od mene.« Glas ji je trepetal. »Rada bi vam pokazala višji cilj nego da si kopljete na glavo božjo jezo, se vrnete kdaj z Bernine obremenjen s težko vestjo!«

Milo, skoraj ponižno je stala poleg njega, swareč ga z ognjem mlade duše, in je govorila bolj z očmi nego z besedo.

»Gospodična Premont,« je zasopel in njegove oči so željno objemale lepo postavbo.

»Čujte, Paltram! Tudi vi ste brezbožen lovec! Povejte, ali more kateri človek mirne duše pomeriti živali v oko? Strašno! Groza mi stresa prsi! Srce divje koke, ki je še pravkar vroče in radostno bilo, naj hipoma zaustane! In ali mislite, da ne dvigajo živali svojih oči proti ozarjenim snežnikom prav tako veselo ko mi? In zares, vse vas lovec peče vest, to izpričujejo vaše pripovedke! Menite, da ste pomerili v gorah na divjo kozo, po čudežu pa zadene krogla lastno sestro ali nevesto, ki sedi mirno doma za preslico.«

16 Marko Paltram je nemo strmel v plamteči dekletov obraz. — Kdo mu tako govori? Zdi se mu, kakor bi mu lila v dušo svetla luč.

Toda trpkost se zasmije: »Vidite, gospodična Premont, saj je prav vseeno, kaj počenjam. Kamogaskar! mi kričijo na uho, kjer sem in hodim. Domotožje me je prignalo iz tujine, toda prvi pozdrav, ki sem ga slišal, so bile besede: Tako, kamogaskar je torej zopet doma? Kaj pravite na to, gospodična?«

Cilgija je za trenutek pomislila, nato pa dejala iz duše dobrotljivo in slovesno: »Premagajte to preklestvo, Marko Paltram!«

Temna rdečica zalije Markov obraz.

»Nasrkal sem se srda na svet in ljudi prezgodaj, že kot otrok,« bruhne iz sebe, »razjeda me ko strup! Jaz sem resnično kamogaskar!«

V njegovih besedah ni bilo ne jeze ne zasmeha, ne, kričnil je od bolečine.

Cilgija je pa rekla nežno: »Pokažite, povedala vam bom neko zgodbo. Biti utegne dober nauk za vas. Zgodba je, za katero ste me bili nekoč poslušali. Ali pa se vam mogoče mudi v gore?«

»Ne, ne!«

»Dobro, potem sediva tu na parobek. Povedala vam bom zgodbo o prvi protestantski župnici v Pontresini — rada imam to zgodbo, četudi sem po očetu katoličanka.«

Sedla sta kraj gozda. Za daljine skalne grebene je zahajalo sonce kot krvavordeča krogla. Bernina je z desne žarela v pasu demantov, z leve pa tonila v blede luč, da jo je bilo komaj videti, in snežišča so bila z ene strani podobna cvetočim breskvam, z druge pa zalenkasti bledici mrtvaške maske.

In Cilgija je začela s čudno pritaženim glasom pripovedovati: »Bilo je v nemirnih časih verske reformacije. In Pavel Vergerij, ki je bil zaradi svoje verske vneme še mlad postavljen za škofa v Koprju, je hotel služiti Bogu s tem, da je zatiral krivoverce v istrskih mestih. V Rovinju je živel odlična družina Dianti in se udeleževala protestantskih obredov. S papeževim pismom, ki mu je dajalo pravico, da je smel po vsej Benečiji zasledovati krivoverce in jih preganjati, je vdril Vergerij v tajno božjo službo in zajel vse, ki so bili pri njej navzoči, med njimi tudi družino Dianti. Mnogi so se v ječi spreobrli, drugi so pa ostali stanovitni v svoji veri, tako tudi mlada, lepa Katarina Dianti. Komaj razcvetela deklica, se je Vergeriju smilila, toda njegova zgornost se je razbila ob njeni odločnosti. Tedaj se je razsrdil nanjo, in rablji so jo žgali z razbeljenim železom po čelu in rokah in obsojena je bila, da bo sežgana. Vergerij je gnil od srda zaradi njene upornosti in od sočutja zaradi njene mladosti. V noči pa, ko so na trgu že nakladali grmado, na kateri bi morala biti

mladenka sežgana, ga je poklical glas: Vergerij, kaj preganjaš nedolžno bitje? Planil je iz spanja in pod pretezo, da jo hoče nagnati, naj bi se izpovedala, je odšel v ječo. Svobodna si — odidi, beži! In sam jo je odvedel po skrivnih potih skozi mesto na ladjo. Tudi sam je bilo ni bilo nič slišati o škofu Pavlu Vergeriju. Tedaj so začeli leteti iz Lombardije po Italiji siloviti napadi na papeštvo. Pavel Vergerij Krivo palico škofa je bil zamenjal s pismenkami stavca in vijakom tiskarja, po večerih je s starim ognjem zgornosti vodil protestantska zborovanja. Preganjan in izobčen je prišel v Sondrio, pozneje v Puschlav kot tiskar in njegov sloves luteranskega predikanta se je razširil čez gore. Pontresinci, ki so bili pač slišali o novem nauku, pa niso vedeli, kaj naj o njem mislijo, so poslali k Vergeriju sle in ga prosili, naj pride k njim in naj jim ga razloži. Po drugi pridigi so valčani, združeni v nov veri, odstranili srebrno monštranco z oltarja in podobe s sten ter jih vrgli s starega kamnitega mostička slovesno v valove Berninščice. Predikanta, nekdanj škofa, so prosili, naj ostane pri njih za župnika. Tako se je zgodilo. Čez nekaj časa pa, ko so se drugi luteranski župniki v Engadinu poženili, so želeli tudi Pontresinci imeti svojo župnico in so Vergerijevo samstvo krivo razlagali kot uslugo stari veri. Vergerij se je smehljaj in je prosil za dopust, da si poišče župnico. In ne mnogo kasneje je privedel čez Bernino Katarino Dianti, lepo lstranko, v župnišče svoje planinske vasi. Domovino in sorodstvo je zapustila zaradi njega, zaradi katerega je nosila brazogotne na čelu, in iz občudovanja zanj je dal naslikati obe podobici in je pod obema zapisal sam z rdečo barvo: Taki so in bil premagan. — Ljubila ga je in je zmagala. — Oba pa živita v blagoslovljenem spominu pri ljudeh.«

Tako je pripovedovala Cilgija in poudarjala besede na način, da je sijala iz njih vsa njihova pomembnost.

Dolgo sta molčala oba, Cilgija z bleščečimi očmi. »Zakaj ste tako tihi, Paltram?« je vprašala čudno nestrpna.

»Preudarjam,« je odgovoril zamišljeno, »kaj naj iz te lepe zgodbe posnamem.«

»Kaj pač, ako tega ne čutite sami, vam ne morem pomagati,« je odvrnila hladno in razočarano ter vstala.

»Hoteli ste povedati, naj bom kakor Katarina Dianti? Da naj pozabim in odpuštim, da naj bom junak, kakor je bila ona junakinja!«

»Razumete me, Marko Paltram,« je dejala in obraz se ji je razvedril.

»Zgodba je čudovito lepa,« je rekel globokomislen. »Toda pravljica je; zakaj ženska kakor Katarina Dianti ni nikoli živila na naši podli zemlji!«

Glavna kolektura Drž. razr. loterije



VRELEC SREČE

Alojzij Planinšek

Ljubljana, Beethovnova ulica 14

javlja izid žrebanja z dne 15. februarja

V. razreda 39. kola.

80.000 din št. 35185,
40.000 din št. 11473,
30.000 din št. 34797, 48746,
24.000 din št. 4032, 25427,
16.000 din št. 26090, 58131, 81313,
12.000 din št. 92534, 98409,
10.000 din št. 9273, 9802, 24011, 27847, 63799,
64973, 86988, 89674, 98603,
8.000 din št. 10164, 11219, 13526, 22701, 30683,
35552, 35779, 48146, 50889, 55586, 61946, 88058,
80431, 91579, 91862, 93088,
6.000 din št. 324, 2507, 12920, 20682, 20688,
24506, 25090, 28536, 43657, 53125, 61516, 61547,
66509, 78786, 85090, 97799, 99905,
5.000 din št. 8179, 9189, 13945, 14118, 16185,
18324, 37683, 44567, 46519, 51514, 54729, 57837,
59588, 64816, 68583, 71092, 78310, 82725, 83505,
92504, 94060, 95551,
4.000 din št. 2257, 2517, 5450, 5545, 8959,
17756, 20540, 16764, 27749, 28242, 30889, 33159,
38848, 34266, 34707, 35716, 37557, 44151, 40460,
47065, 49144, 54964, 55124, 55959, 61761, 65053,
68009, 69252, 71674, 73775, 75676, 77313, 78658,
79837, 80697, 85900, 94843, 95219.

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko število dobitkov po 1000 din.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično, eventualna pomota ni izključena.

Srečke so še na razpolago.

Prihodnje žrebanje bo v petek, dne 16. t. m.



Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; šeststopenjski oglas 6 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonjska, 5 mm visoka belitna vrstica po 1 din. - Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemko.

Službe iščejo

17-letno dekle
zdravo — želi k manjši mestni družini. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Dekle« št. 1838. (a)

Mizarski pomočnik
išče službo, grem tudi za slugo ali hišnika. - Savo Ludvik, mlekarna, Ljubljana, Karlovska 8. (a)

Prodajalka
začetnica prosi nameščenja v trgovini mešanega blaga. Nastop takoj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1699. (a)

Pletilja
z znanjem entlanja, ažuriranja in nekoliko pri krojevanja - išče službo za takoj. Naslov v upr. »Slovenca« pod 1698. (a)

Šef davčne uprave
odlično kvalificiran, ki v kratkem stopi v pokoj. Želi primerne zaposlitve v podjetju ali veleposlovju v Ljubljani ali okolici Ljubljane. Ponudbe na upr. »Slovenca« pod št. »52«. 2054

Pošteno dekle
z gospodinjstvom išče službo pri mali družini. Naslov: Kozole Marija, Loke 334, Trbovlje. (a)

Šofer
vaje tovrstnih in osebnih voz kakor tudi Diesel strojev in prevoznih, išče službo. - Naslov v upr. »Slovenca« 1875.

Vajenci

Učenca
z nekaj razredov srednje šole sprejemem v večjo trgovino z mešanim bl. na dežel. Samo pismene ponudbe na upravo »Sl.« pod značko »Učenec« št. 1972.

Službo dabi

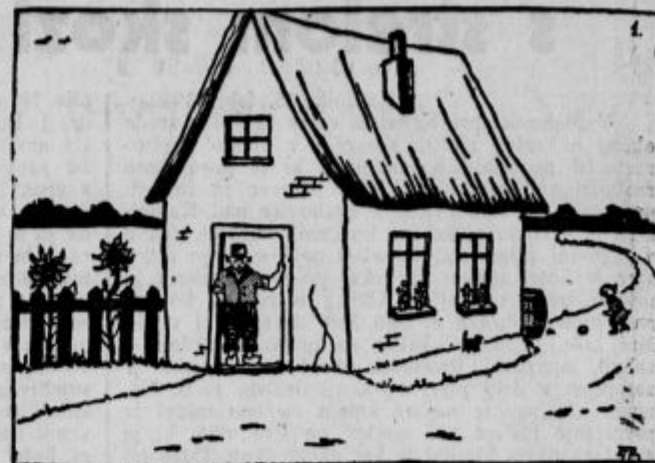
Pekovskega pomočnika
mladega, z lastnim kolosom, sprejemem. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 2070.

Hišnika
ki ima veselje do ps. sp. sprejemem s 1. marcem t. l. Polzve se v pisarni dr. Luckmanna, Ljublj., Gradišče 4.

Otroški kotichek

ZAČARANI GOZD

(1) V prijazni majhni hišici, ne prav daleč od gozda, je stanovala mala Ančka s svojim očetom in materjo. Hišica je bila res ljubka, s pravo slamnato streho. Zraven je bil vrtiček z velikimi, velikimi sončnicami, ki so bile čisto kot iz zlata, kadar je nanje sijalo sonce.



(2) Oče je bil drvar in je ostajal po ves dan v bližnjem gozdu. In kadar se je pričnalo večeriti in je mati že pogrinjala mizo za večerjo, je šla Ančka vedno čakat, kdaj se bo prikazal oče. Danes je naredila mati čudovito dobro marmelado iz rdečih gozdnih jagod. Ančka je lahko že takoj pokusila na kruh namazano predobro marmelado.

Prodamo

Po lopato za sneg
v železnino Fr. Stupica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1.

Fizol za kuho
dobite poceni pri Sever & Komp., Gosposvetska cesta 5. (1)

Premog

koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20-59
Postrežba brezhibna

Zamrznjene
vodovodne cevi se odta-
ljujejo najhitreje in brez
razkopavanja zidu samo
z električnim tokom. Take
aparate dobite pri Fur-
lanu, Crnuče p. Ljubljani

Galoše

dežne, in snežke pri
ALEKS. OBLAT
veletrgovina s čevlji
Sv. Petra c. 18, tel. 24-35.
TRGOVCI POPUST!

Denar

Hranilne knjižice
3% obveznice
in druge vrednostne
papirje kupuje in plača
najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR
Aleksandrova cesta 40

Posestva

Hišo z gostilno
mesarjijo in nekaj po-
sestva - na prometnem
kraju pri Mariboru, takoj
prodam. Ponudbe v upr.
»Slovenca« pod »Promet«
št. 2064.

Glasba

Piano
vzamem na posodo proti
mesečni odškodnini - na
deželo. Ponudbe na upr.
»Slovenca« pod »Piano«
št. 2053.

Objave

Lovski pes
mlad, dolgouk, bel z
rjavo liso in rjavimi vi-
sečimi ušesi, sliši na ime
Vitez, se je zgubil. Spo-
ročila proti nagradi na:
Mencingerjeva 43.

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-
ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in
dobite razne informacije. - Poslovne ure od
pol 8 zjutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.
Telefonska številka 30-30



Umrla nam je naša ljuba mama in omama, gospa

IDA ŠKOF
ROJ. WANER

Pogreb bo v soboto, dne 17. februarja, ob dveh
popoldne iz Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska
cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. februarja 1940.

ŽALUJOČI OSTALI



Brez posebnega obvestila

Prenehalo je utripati plemenito srce naše iskreno
ljubljene sestre, svakinje, sestrične, tete in stare
tete, gospodične

FRANJICE
POGAČNIK

učiteljice v pokoju

ki je dne 15. t. m. zjutraj, po dolgi, mučni bolezni,
Bogu vdano za vedno zatisnila svoje blage oči.
Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, 17. t. m.
ob pol 4 popoldne iz hiše žalosti na Dobravi pri
Podnartu na domače pokopališče.

Sveti maši zadržnici se bosta brali na Dobravi pri
Podnartu in v Ljubljani.

Dobrava pri Podnartu, dne 15. februarja 1940.

Žalujoči bratje in sestre
in ostalo sorodstvo

V globoki žalosti javljamo vsem znancem in prijateljem,
da je za vedno zaspala po kratki bolezni, gospodična

HENRIKA SANTEL

akademska slikarica

Na zadnji poti jo spremimo v soboto, dne 17. februarja,
ob 4 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vi-
dovdanska cesta 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. februarja 1940.

Saša, brat; Avgusta, sestra; Ruža, svakinja; nečak in nečakinji
ter ostalo sorodstvo



Umrl nam je naš ljubljani soprog, oče, sin, brat, stric,
svak in tast, gospod

Svetozar Koser

Pogreb blagega pokojnika bo v petek, 16. februarja,
ob 4 popoldne izpred mrliške veže Zavetišča sv. Jožefa
(Vidovdanska c. 9) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 15. februarja 1940.

Žalujoči ostali



Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je
tragično umrl naš brat, stric in svak, gospod

Franc Prodnik

trgovec in posestnik v Stahovici

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 17. februarja 1940, ob pol desetih
popoldne izpred hiše žalosti na župno pokopališče v Stranjah.

Prosimo tihega sožalja in molitve.

Stahovica, dne 15. februarja 1940.

Žalujoči bratje in sestre — ter ostalo sorodstvo

LJUBLJANA

15. februar doslej najbolj mrzel dan v letošnji zimi

V letošnjem letu smo imeli mraza že kar dovolj in zato smo se včeraj zjutraj prebudili kaj presenečeni, ko smo zapazili, kako je mraz novorojenec. Posebno čudo se je poznal skok, ki je nastal kar čez noč, saj se je mraz tako rekoč podvojil. Do ušes zaviti in z rdečimi nosovi so hiteli ljudje v ranem jutru na svoj posol. Zliviški trg pa je v pravem pomenu besede zamrznil, saj ni bilo skoraj nikogar, ki bi v tem mrazu hotel prodajati, kaj šele kupovati.

Le malo je namikalo, pa bi sedanji mraz posekal rekord, ki smo ga v zimi dosegli lani na kraju decembra, ko smo ga namerili v Ljubljani — 26° C pod ničlo. V vremenski hišici v Zvezdi je najnižja temperatura zarana dosegla — 23,5° C. Na letališču so ga merili kar — 28° C in tudi v mestnih okrajih, ki leže izven središča mesta, je bilo nekoliko bolj mraz kakor v središču. Pa mraz ni zajel le Ljubljane, ampak vso Slovenijo, saj se Maribor ni odrezal nič slabše kakor letališče v Ljubljani in tudi v Celju je toplomer pokazal — 24° C. Mraz, ki je pritisnil, je posebno hudo prizadel živali in z dežele prihajajo sporočila, da se sicer najbolj plašne poljske in gozdne živali zatekajo v bližino vasi. Isto velja za ptice pevke. Najhuje je zanje to, da je zemlja povsod pokrita

na debelo z močno in trdno snežno odejo, na katero je zapadel spet sveži sneg.

Mraz je povzročil tudi precejšnje motnje v železniškem prometu, vendar ne tako hudih, kakor bi jih mogli pričakovati. Zanimivo je namreč, da je imel dopoldanski brzovlak, ki prihaja v Ljubljano iz Belgrada ob pol 10, v sredo polne štiri ure zamude, dočim je imel v četrti le dve uri zamude. Tudi Simplon Orient-ekspres je imel nad tri ure zamude. Krajevni vlaki pa se zadovolje z zamudami do pol ure. Da ni hujših zamud, se imamo zahvaliti dejstvu, da v južnih predelih države mraz ni tako hudo pritisnil. V ljubljanskem cestnem prometu pa je mraz ustavil tudi ljubljanski tramvaj, ki ob četrti na osem zjutraj ni mogel speljati po podvozu na Šmartinski cesti proti Sv. Križu. Na železniškem nadvozu stoji namreč čisto lokomotive, ki spuščajo vodo. Ta se odteka na cesto in na tramvajske tirnice v podvozu. Pri hudem mrazu pa je voda snoči sprti zmrzovala na tramvajskih tirnicah in prvi tramvaj čez led ni mogel speljati, dokler delavci niso očistili tirnic.

Verjetno je, da se bo v kratkem spet obrnilo in da je ta zadnji mraz tudi zadnji pozdrav letošnje trde zime, ki bo morala kmalu popustiti.

1 Postna pridiga v stolnici. Drevi ob tri četrt na 7 bodo v stolnici sv. Nikolaja litanije, ob 7 sv. križevi pot s petjem, ob pol 8 pa bo druga postna pridiga prevz. g. knezoškofa dr. Gregorija Rožmana. Verniki pridite v obilnem številu.

1 Ženski samostani na Slovenskem je naslov predavanja, ki bo drevi ob 8 v franč. dvorani. Predava ga. dr. Melita Pivec, ki je zbrala zgodovinske podatke o starih ženskih samostanih, ki so bili nekoč na naših tleh in so s svojim delom posegli v široke plasti našega naroda. Predavanje je opremljeno s ekliptičnimi slikami in bo zaradi tega zelo zanimivo za naše čeno. — Predprodaja vstopnic pri Prosvetni zvezi in v trgovini Štiglihof za franč. cerkvijo.

1 Vincencijeva in Elizabetna konferenca za Bežigradom je imela svoj občni zbor. Iz poročil odobora, ki mu predseduje g. inšpektor Mavrič Jože, je razvidno ogromno delo, ki je bilo izvršeno v prid revnih in zapuščenih. Niso jim prinašali samo kruha, ampak so ekrebeli tudi v obilni meri za njih zdravila in potirja srca. Tem tihim delavcem in delavkam na karitativnem polju gre vsa zahvala. — Ob tej priliki je spregovoril nekaj bodril besed pisatelj g. F. S. Finžgar. Bežigrad, ki so se v velikem številu zbrali, so ga verno poslušali. Marekdo je uvidel ob tem govoru velik pomen dela za tiste, ki so pomoči potrebni ter odšel domov, a sklepom, bolj zvesto izpolniti dolžnost krščanske ljubezni do bližnjega.

— Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve časi naravne »Franz-Josefove« gorenje vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

1 Slomškova družba vabi svoje ljubljanske članice, da se udeležijo prosvetnega večera, ki bo drevi ob 8 v frančiskanski dvorani. Nastopi ga. dr. Melita Stele-Pivec z velezanimivim predavanjem? Ženski samostani na Slovenskem.

1 Krščansko žensko društvo opozarja članice na XV. prosvetni večer, ki bo danes, 16. februarja ob 8 v frančiskanski dvorani. Predava ga. dr. Melita Stele-Pivec. Tema: Ženski samostani na Slovenskem. Vljudno vabilje!

1 Zveza dekliških krožkov opozarja članice iz Ljubljane na današnje zanimivo predavanje dr. Melite Pivec na XV. prosvetnem večeru v frančiskanski dvorani in jih vabi k čim večji udeležbi.

1 Ruska Matica. V 60. letih 19. stoletja so bile v Rusiji izvršene reforme (odprava tlačanstva, uvedba krajevnih samouprav, predvsem sodstva), ki so do temelja izpremenile njen notranji ustroj. Ob priliki 75. obletnice reforme sodstva v Rusiji priredi Ruska Matica v ponedeljek, dne 19. t. m., ob 20, v prostorih Francoškega instituta spominški večer z naslednjim epredom: 1. Univ. prof. Evgen Spektor-eki: Uvodna beseda; 2. Univ. prof. Aleksander Maklekov: Slavoslovni govor. Vstop prost.

1 Peidesetletnico življenja praznuje danes znani pekovski mojster g. Vidmar Karel na Cesti 29. oktobra v Ljubljani. Ugledni jubilar je rodom iz okolice Mirne na Dolenjskem in je že v Ljubljani, odkar se je izučil. Svojo obrt izvršuje samostojno že 21 let. G. Vidmar se zelo mnogo udeležuje v obrtniških organizacijah ter je dolgoletni predsednik Združenja pekovi in predsednik Pekovskega društva, poleg tega pa zavzema tudi vidna in važna mesta v ostalih obrtniških organizacijah ter ustanovah, kjer se njegovo udejstvovanje dobro pozna. K življenskemu jubileju naše najlepše čestitke z željo, da bi jubilar še mnogo let uspešno

deloval v stroki in javnosti ob strani ge. Soproge Ivanke, kar mu toplo želimo tudi kot našemu dolgoletnemu naročniku.

1 Sadržarska in vrtnarska podružnica Ljubljane-Bežigrad vabi svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba blagopokojnega g. Dougana Rudolfa, ki bo danes popoldan ob 4 iz Vilharjeve ulice. Pokojnik je bil soustanovitelj naše podružnice in je s svojim vzornim vrtom, ki ga je osebno oskrboval, dajal ostalim članom najlepši vzgled za uspešno olepšavo našega Bežigrada. Zato ga bomo bežigradski sadjarji ohranili v najlepšem spominu.

1 Za mestne reveže je spet podarila 200 din. ga. Ivanka Vodnikova iz Kolodvorske ulice; Združenje zidarskih mojstrov je pa poslalo 100 din v počaščenje spomina svojega člana g. Edvarda Černiča; učiteljica gđc. Rada Jovanović, Marmontova 35, je podarila 100 din, za brata g. Emil in g. Evgen Frelih, Hrenova ul. 19, sta v počaščenje spomina svoje umrle mamicе poslala 200 din; neimenovana L. F. je poslala 150 din, g. Hinko Kislinger, lastnik trdnice Drago Schwab, je pa poslalo 100 din mesto venca pok. Francu Gorjup, očetu krojaškega mojstra trdnice Schwab, a mestna vrtnarija je v znamenje ter odkupnine od razkošja pri pogrebnih položila na krsto preprost venec. Trdnica Jelencih in Simončič, trgovina z manufakturnim blagom Pred školijo 13, je podarila raznega manufakturnega blaga v vrednosti 400 din, g. Gustav Eger, Metelkova ul. 15, je pa nakazal 500 din. Mestno županstvo izreka najtoplejšo zahvalo vsem dobrotnikom tudi v imenu podpiranih.

1 Nepošten prodajalec preprog. Na prošnjo ljubljanske policije je bil prepeljan iz Zagreba Bosanec M. S., prodajalec preprog, ki je lani v oktobru premeteno ukanil nekatere kupce na Jesenicah in v Ljubljani. Prodajal je nepravre perzijske preproge, navidez podobne pravim dragocenim preprogam, in z njimi spravil težke denarce iz žepov kupcev, ki so mu zaupali. Tako je na Jesenicah obesil neki gospej »perzijsko« preprogo, vredno 3000 din. Dobil je zanj 4000 din in 100 holandskih goldinarjev (280 din). Tudi v Ljubljani je prodal nekemu trgovcu štiri preproge za lepe denarje, tako da so bile preproge dvakrat preplačane. Kupci so šele kasneje zvedeli za prevaro in nihče ni več mislil, da bo policija nepoštenega prodajalca še dobila v roke. Prav verjetno je, da je ukanil še druge kupce, ki doslej svoje nesreče še niso prijavili.

»Angeli garjevih lic« v Kino Matici

Ni dolgo tega, ko je ljubljanski dnevnik prinašal kot podlistek roman »Angeli garjevih lic«. Prav gotovo je vsebina tega romana ugajala vsem, ki so čitali to izredno lepo in pretresljivo socialno delo današnje dobe. S filmom »Angeli garjevih lic« je režiser Kertez dosegel višek svojega dela, k čemer mu je v prvi vrsti pripomogla bogata vsebina in snov. Film je tako kakor roman, poln napetih, neverjetnih prizorov, pomešanih z genljivimi idilami in vzgladi močnatosti.

Tudi naš kraljevi dvor se je zanimal za ta izredni film in je po ogledu istega prejela trdnica Warner Bros iz dvone pisarne posebno zahvalo za to delo, z opazko, da lepšega socialnega filma še niso gledali.

Film priporočamo prav vsem slojem, osebno tudi našim ženam-materam, katere so najmerodajnejši faktor pri vzgoji naše mlade generacije. Zasedba vlog je v najboljših rokah, tako: James Cagney, ki direktno elektrizira človeka, Pat O'Brien, lepa Ann Sheridan in »mlada hollywoodska garda«. Torej pomnite: Premijera filma »Angeli garjevih lic« je danes v kino Matici.



Nemški oklopniki na pohodu

Samo še danes ob 16., 19. in 21. uri in kot dopolnilo »Krvna osveta«. Pustolovni film ameriških gangsterjev
KLIC S SEVERA
po znanem romanu J. Oliver Curwooda **KINO SLOGA, telefon 27-30**

Danes zadnjikrat ob 16., 19. in 21. uri
S'jajna burka René Clairova umetnina
Strah na gradu
SALVE SMEHA!
KINO UNION, tel. 22-21

Najnovejša poročila

Göringov govor o nemškem gospodarskem načrtu

»Sedaj bomo še bolj stisnili!«

Berlin, 15. febr. AA. DNB: Pruski ministrski predsednik maršal Göring je imel zvečer po radiu govor. Ko je omenil, da se je nemško kmetijstvo, ki je bilo leta 1935 v obupnem stanju, zdaj zelo razmahnilo, je Göring poudaril, da zahteva sedanja vojna velike napore zlasti od vsakega življa. Nacionaln-socialistično vodstvo je dobro upoštevalo nauke svetovne vojne. Storiло je vse potrebno za okrepitev nemške vasi. Maršal Göring je nato razlagal, da je preteklo leto prineslo Nemčiji rekordno letino pšenice, krompirja in sladkorne pese. Vzporedno s kmetijstvom je napredovala tudi živinoreja. Številčno stanje živine se je znatno povečalo.

Nato je Göring poudaril, da so izgledi za uspeh angleške blokade v sedanji vojni zelo slabi. Po eni strani so se odprla vrata Nemčiji za preskrbovanje na vzhodu, jugu in severu, na drugi strani pa imajo sovražniki, ki bi radi blokirali Nemčijo, danes opravka z Nemčijo, ki je gospodarsko neprimerno bolj krepka in odpornejša, kakor pa je bila Nemčija leta 1914. Temelji današnjega nemškega gospodarstva so trdni in globoki. To ne velja samo za kmetijstvo, temveč tudi za industrijo in obrt. Surovine, ki nam jih primanjkuje, smo uspešno nadomestili z domačimi umetnimi proizvodi, ki se še naprej razvijajo in izpopolnjujejo. Ti domači umetni proizvodi so že danes boljši od naravnih proizvodov, ki smo jih prej uvažali iz tujine. Kar se pa tiče teh naravnih proizvodov, ki smo jih prej uvažali iz tujine, kar se pa tiče teh naravnih proizvodov, brez katerih ne moremo shajati, pa smo se pravočasno pobrigali in nakopičili velike zaloge.

V naslednjem je maršal Göring rekel: Ker nas na gospodarskem polju ne morejo premagati, nas bodo na vojaškem še manj, celo pa ne s stališča duha in odporne sile našega naroda. V gospodarski borbi Nemčiji nihče nič ne more. V tem pogledu predstavljamo naša domovina granitno steno brez razpok, v katere bi se dalo vtakniti dinamit. Mislim, da so že sami Angliji izgubili upanje, da bi nas mogli kdaj utruditi in zlomiti. Pri tem delu ni menda nobenega našega sonarodnjaka, ki bi mogel reči, da je bil sploh kdaj lačen. Angliži, ki gledajo nered in zmedo v svoji lastni organizaciji za prehrano, pa nas ne morejo prepričati o tem, koliko smo mi že pred njimi zavoljo svoje načrtne in dosledne kmečke politike. Oni se še danes trudijo, da bi nas na tem polju po-

snemali. Prisiljeni so že bili vpeljati sistem kart za življenjske potrebe. Ali ni to ironija, če govori Anglija danes o blokadi, ki bo Nemčiji onemogočila mast, istočasno pa mora sama vpeljati sistem legitimacij za tedensko dobivanje masti. Pri tem je treba omeniti, da porabi angleški državljani manj masti kakor nemški.

Nato je maršal Göring rekel: Ne da se na nek čaroben način čez noč spraviti skupaj cele armade, nikakor pa se ne dajo v nekaj mesecih sestaviti velike letalske sile. Še manj pa se da v kratkem času obnoviti sloj, ki je bil svojčas upropačen, to je kmečki sloj, ki je bil uničen pod oblastjo plutokracije. Angliži se hvalijo z ogromnimi zalogami hrane, ki jih imajo v svojem svetovnem imperiju in delajo primerjave s sorazmerno neznatnim zemljiščem, ki ga imajo Nemci. Toda čisto drugo vprašanje je, če so te tolikokrat omenjene ogromne zaloge v isti meri tudi neposredno na razpolago Angležem, kakor je nam na razpolago tistih sedem milijonov ton žita. Anglija pa je preveč globoko skrila velike zaloge žita, ki jih je privlekla iz čezmorskih krajev. Hočem reči, da jih je skrila na morskem dnu, kamor so prispale zavoljo delovanja naših podmornic. Pri vsem tem pa se za nadaljnje vojskovanje ne smemo zanašati izključno na te zaloge, temveč moramo storiti vse, da bi še nadalje okrepili svojo proizvodnjo.

Maršal Göring je nato podrobno razlagal ukrepe, ki so bili izdani, da bi se čim bolj okrepila kmetijska proizvodnja. Med drugim je omenil, da je bilo zaradi pomladanskih kmečkih del odpuščenih iz vojske veliko številu gospodarjev. Poleg vojnih ujetnikov, ki že delajo na našem kmetijstvu, bomo privedli v Nemčijo še okrog milijon kmečkih delavcev s Poljske. Prvih 100.000 delavcev je že na nemških zemljiščih. Vsi ti ljudje so zadovoljni, ker so v Nemčiji, kajti tu so našli delo, red in kruh. Površina zemlje, posejana z oljnatimi rastlinami, se bo povečala za najmanj 200.000 ha. Iz istega namena bomo okrepili tudi proizvodnjo krompirja, ki je potreben za gojitev svinj. Nato je napovedal Göring podražitev masla.

Na koncu svojega govora je maršal Göring rekel, da poziva nemške kmetovalce na novo proizvodnjalno bitko leta 1940. Za zaključek je rekel: »Sedaj bomo še bolj stisnili, toda zmaga je naša!«

Drobne novice

Rim, 15. febr. AA. Reuter: Po sporočilu italijanske uradne agencije se je italijanska tovorna ladja »Jurij Olsen« potopila ne daleč od vzhodne angleške obale, ker je zadela na mino. Na imenovani ladji je bilo 32 častnikov in mornarjev.

Sofija, 15. febr. AA. V sofijskih diplomatskih krogih govore, da bo dosedanji ministrski predsednik Kiosevanov imenovan za poslanika v Rimu.

Stockholm, 15. febr. AA. Reuter: Tukaj so z velikim zanimanjem spremljali obisk ameriškega veleposlanika v Moskvi Stanharda v pre-

stolnicah baltičskih držav. Stanhard je znan kot izkušen diplomat in kot intimen prijatelj Roosevelta. Zanimivo je, da pada ta obisk v isti čas, ko se širijo vesti, da pošilja Sovjetska Rusija baltičskim državam svoje nove zahteve.

Belgrajske novice

Belgrad, 15. februarja, m. Predstavniki hrvatske gostinske zveze so obiskali finančnega ministra glede vprašanja spremenitve trošarine in ukinitve registrov ter zaradi zaštite gostinskega stanja. Minister je zastopnikom obljubil, da bo v največjem obsegu možnosti upošteval njihove prošnje in zahteve.

Maribor

m Najhuji mraz v letošnji zimi in tudi najhuji mraz, kar ga Mariborčani pomnijo, smo imeli v noči na četrtek. Na meteorološki postaji na Tezmem je bilo namreč 28,3 stopinje pod ničlo mraza. V mestu, kjer je temperatura ponavadi nekoliko znosnejša kakor na odprtem terenu, je bilo 28 stopinj pod ničlo. Ze v sredo zvečer, ko se je zjasnilo ter so sijale na nebu zvezde, je kazalo, da bo pritisnil strašen mraz. Zvečer ob 20 je bilo že 20 stopinj pod ničlo. Včeraj je bil mraz ves dan neznošen, četudi je sijalo sonce, ki pa ni imelo nobene moči. Zanimivo je to, da je zavladal tak mraz pri zelo nizkem pritisku barometra, ki kaže jedva 733 mm, dočim je po navadi hud mraz le pri visokem zračnem pritisku. Zaradi hudega mraza niso mogli včeraj zjutraj primerno ogreti šolskih prostorov, pa so poslali mnogi zavodi šolarje in dijakе domov.

— Pri saprtju, motnji v prebavi, vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »Franz-Josefe gredence«.

m Odhod požrtvovalnega narodnega delavca. Danes se je iz Maribora odšel notarski pripravnik g. Anton Jakopič, ki je imenovan za notarja v Metliki. G. Jakopič se je za časa svojega službovanja v Mariboru uveljavil kot požrtvovalen delavec in odbornik pri Slovenski Straži v Mariboru. Priljubljenemu in aglinemu društvenemu delavcu želimo na njegovem mestu mnogo uspehov.

m Lepa darila. V trgovini Šraj v palači Hranilnice Dravske banovine so razstavljena darila za zmagovalce pri smuških tekmah za državno prvenstvo v štafeti. Lep in dragocen srebrni pokal je daroval mestni župan dr. Alojzij Juvan, darila pa so poklonili tudi mariborski Putnik, Zimskošportna zveza v Ljubljani, Zimskošportna podzveza v Mariboru in prireditelj tekem SSR Maribor. Tekme bodo v nedeljo v Mariboru.

m Namesto venca za pokojnega ravnatelja Piška je poklonila podružnica Zadrúžne gospodarske banke v Mariboru Vincencijevi konferenci pri Materi Milosti 200 din. V imenu revežev se konferenca za lep dar zahvaljuje.

Žrebanje 500 nagrad za naročnike Bogoljuba

V sredo, dne 14. t. m. je bilo v upravi »Bogoljuba« pred komisijo naročnikov žrebanje za naročnike »Bogoljuba«. — Srečo je delila mala Marija Trtnikova iz Ljubljane. — Naklonjena usoda je zbrala v svoj krog naročnike iz raznih krajev Slovenije — ni pozabila Ljubljane — ne škofjeloških hribov — ne Prekmurja — ne Stajerske itd., še celo več, izbrala je svoje varovance na Gorškem v Trstu — poletela čez morje in celo tja v Ameriko in na Kitajsko. Ves seznam naročnikov bo prinesel »Bogoljube«, ki bo izšel te dni. — Tu pa objavljamo izid žrebanja le za 20 glavnih nagrad, ki so bile žrebane med vse naročnike. Ostale nagrade so bile razdeljene na 40 skupin po 12 nagrad in so bile žrebane med 40 skupin naročnikov.

Izid žrebanja glavnih nagrad je sledeč:

1. nagrada šivalni stroj: Naročnik 4. Kosmač Julija, Mrzli vrh 4, Ziri.
2. Radijski aparat: Papež Ignac, Višnje 37, Zagradec.
3. Dvokolo »Wolsit«: Obolnar Brigita, Dolnja vas 12, Vel. Loka.
4. Dvokolo »Wolsit«: Sestra Pulherija Gorenc, hiralnica, Ptuj.
5. Dvokolo: Frlic Nežka, Žirovski vrh, Ziri.
6. Dvokolo: Jagodic Rotija pri Jagodic Ana, Podgora 16, Dol pri Ljubljani.
- 7.—20. Blago za eno žensko obleko in molitvenik »Filoteja« so dobili sledeči: Zupane Marija, Cesta na Golnik 2, Kranj. Zupane Urška, Senovo 16, Rajhenburg. Šolske sestre. Marijin dom, Naklo. Ambrožič Ana, Žirovnica 27. Zupni urad Cerklje pri Kranju 252. Rožič Alojzija pri Mar. družbi pri Uršulinkah Ljubljana. Presnik Jožefa, Zdole. Nakrst Franca, Planjava 20, Lukovica. Hlakov Janko, Tržaška 24, Ljubljana. Hrovat Elica, Gosposvetska 19, Jesenice—Gor. Zmrzlikar Peter, Hrstje, Kranj. Pevce Marija, Ponikva ob juž. žel. Klemen Rozalija, Sidoleb, Smartno p. Tuhinju. Pižmoh Marija, Trstenik, St. Rupert.

KULTURNI OBZORNIK

Kuczynskega »Beg iz Varšave« v romunskem prevodu



Bogusław Kuczynski, pisatelj našega podlistka Beg iz Varšave.

Kuczynskega reportaža »Bege iz Varšave«, ki izhaja v našem podlistku, prevedena naravnost iz

† Slikarica Henrika Santel



Danes v četrtek, 15. t. m., je umrla v Ljubljani pri svoji sestri slikarici Avgusti Santel, znana slovenska slikarica in ena najboljših sedanjih naših slikaric sploh, gđ. Henrika Santel iz znane umetniške rodbine Santelov. Poleg nje slikata tudi njena sestra Avgusta in njen brat Saša Santel, profesor slikanja na Obrtni šoli. Slikarica pa je bila tudi njihova mati Avgusta, ki je delala v Gorici, kakor tudi oče, ki pa ni bil tako znan. Mati Avgusta pa je bila vnukinja slavnega goriskega slikarja Tomina. Tako je torej že v tradiciji družine slikarski talent prevladujoč. Ker pa je bila Henrika že od rojstva precej naglušna, se je slikarstva poprijela še s toliko večjim veseljem ter se mu vsa posvetila do zadnjega diha. Bila je samo umetnica, ki je živela svojim barvam. Rodila se je l. 1874 in se je šolala slikarstva najprej v Monakovem pri prof. Fehru, ki je bil tedaj znani vodja »damske akademije«, privatne slikarske šole, kakor so bile tedaj v navadi in kakršnih eno je vodil profesor Ažbe. Učila se je tudi pri slavnem karikaturnistu Wagenbarthu ter na Dunaju pri prof. Michelaku, prijatelju našega Jurija Šubica. Pokojna slikarica Henrika Santel je veliko delala na najrazličnejših področjih, v boljših časih najraje figuralne kompozicije, tudi cerkvene podobe (Križev pot in sv. Lucijo za cerkev sv. Lucije na Tolminkem, če se ne motim), sicer pa portrete, akvarele (v njih najraje interiere) ter tihotitja, ki jih je zadnji čas slikala zaradi pomanjkanja modelov, pa je dosegla v njih prav na zadnji razstavi slovenskih slikaric velik uspeh. Saj je kritika njena tihotitja ocenila za najboljše deli na razstavi (primerjaj oceno v Domu in svetu, 1939, št. 10, kjer je priobčena tudi reprodukcija »Tihotitja«). Razstavljala je na vseh večjih slovenskih razstavah ter bi prav letos praznovala 40letni jubilej prve svoje razstave v Ljubljani, v Mestnem domu. V Belgradu je bila na znani l. slovenski razstavi pred vojno celo odlikovana. Razstavljala je tudi na potovalni razstavi po Nemčiji ter v razstavi ženske male antante v Romuniji, Češkoslovaški in Jugoslaviji (Belgrad, Zagreb, Ljubljana). Zelo rada je tudi kopirala velike svetovne mojstre po galerijah v Monakovem, Dunaju in Benetkah. Škoda, da je veliko njenih slik bilo uničenih za časa bega iz Gorice. Pokojna slikarica Henrika Santel je bila članica umetniškega kluba »Lade«, ki je tako v enem letu izgubil dva člana: Fr. Koširja in H. Santel. Naj počiva v miru — ožaloščenim sorodnikom pa naše sožalje!

Dom in svet, letnik 52, št. 2

Izšla je druga številka Doma in sveta na 64 straneh in točno v času, kakor je bila napovedana. Vidi se, da je tako Dom in svet spet dohitel svoj termin in začel redno mesečno prihajati k svojim naročnikom, kar je gotovo veliko vredno. Uvodno pesem je napisal Severin Sali: Večernost pesem, v kateri poje hvalnice Bogu za povezanost z davnimi rodovi na tej zemlji, za te lepe dole in pobočja, za lepoto prejšnjih let, obenem pa toži žalost kakor Jeremija, ko se v strahu sprašuje za bodočnost:

Ali res ognjišča bomo pogasili,
mučeni od časa znamenja in tesnobe?
Ali res planjave bodo nam pokrili
križi, posejani na tihotne grobe?

Vso lepo pesem, melanholičen spomin na lepoto davnih rodov, ki so mistično povezani s sedanjim nesrečnim rodom, pa strne v prošnjo Bogu: Ne izpusti zemlje naše iz naročja!

Poleg te uvodne pesmi ima Severin Sali še ciklus Tihih pesmi, v katerih se je uveljavila njegova mehka erotika, tako v pesmi Metulj kakor Tebi. V Japonskem motivu pa je preprenil japonski erotični motiv in mu dal svoje svojstveno razpoloženje. S svojimi pesmimi spada Severin Sali med najpomembnejše mlajše slovenske pesnike. Jalen Jalez je drugo poglavje svoje celoletne povesti »Ograde« postavil v begunjsko kaznilnico, kjer nekdanja gospa goriskega advokata po nedolžnem delu pokoro za svojega moža in plete »razkošno balo« za svojo nekdanjo sošolko v loškem samostanu. V spominjanju lepših časov se odkriva

rokopisa, je te dni izšla v romunskem prevodu kot knjiga. Tako je v »Slovenec« ta reportaža iz jesenskih dni začela izhajati preje kot se je pokazala na knjižnem trgu v izvirniku v poljščini, toda kot knjiga je izšla najprej v romunščini, kjer se pisatelj nahaja sedaj. Nas zanima uvod, ki ga je napisal prevajalec Livin Rebreanu in kjer karakterizira to svojevrstno pripovedovanje z naslednjimi besedami:

»Ni to vojni roman, kakršnih je bilo na tisoče knjig, ki so slikale trpljenje in junaštvo mednarodnih borb pred četrstoletnjem. Saj vendar nobena sodobna vojna ni podobna drugi. V tej knjigi ni spopadov armad, niti besnih naskokov in tudi ne vsaj velikega gmenja topov. Tu je drugačna vojna kar čez noč preplavila celo deželo, podobna ogromnemu ciklonu, ki jo je razrukal do zadnje vasi in povsod širil okrog sebe strašno razdejanje in strah, pred katerim nemi volja, samozavest in up in ki spreminja mesta in vasi v velike čete beguncev brez cilja. Poljski pisatelj je sam blodil po potih splošnega obupa, dan za dnem so ga zadrževali udarci usode in je tudi on zaslišal usodni in popolnoma neverjetni »finis Poloniae«. Negotovost in trpljenje sta mu strla srce, nista pa mogla zadržati v njem vere v bodočnost, ki bo poplavalala trpljenje in križe... Zato ni čudno, da ta knjiga ni roman ali romantična povest življenjske drame. Verjetno je tudi, da je toliko — toliko oseb, ki so v tej knjigi površno orisane kakor v viziji pod vtisom mōre, resničnih ljudi, ki nadaljujejo med nami ali kje drugod v Evropi svoje muke polno življenje. Vsekakor tu ni nič umetnega, prečunanege, prirejenega in je vse samo gol razvoj dogodkov. Vse se vrši v vrtincastem ritmu, v neprestanem begu k neznanemu cilju. Spis sam je tako priprost, tako objektivni in suhoparen, da se pogosto zdi površen. Kljub temu pa čutimo, da je bilo mogoče te reči samo tako opisati in da prav zato, ker so tako opisane, zares močno učinkujejo.«

Livin Rebreanu.

njena krivda, ki je bila v preveliki ljubezni moža, ter se navezuje na ciganko, ki tudi trpi po nedolžnem. Tako se nam v tej čustveni povesti odkriva nov svet ženskih kaznilnic in ženske ljubezni ter bo povest gotovo našla mnogo hvaležnih bralcev. Drugo leposlovno živno nudi ta številka Doma in sveta s štajersko novelo Matije Malešiča »Slede leče«, kjer nasprotni statičnosti Jalmovega pripovedovanja stopi dramatičnost Malešičevega slikanja nasilne ženitve pastorka oz. sina iz prejšnjega zakona ter sinove zavesti, da kupujejo z gostijami samo njegovo prvorodnost. Ko se bo stvar v prihodnji številki končala, bomo lahko pravilno sodili o tej lepi kabineti stvari znanega pripovednika. V polemiki filozofski razpravi Klemučevega pogled na Vebrovo knjigo brani Leon Zlebnik Vebrovo knjigo »Nacionalizem in krščanstvo« proti neosnovani kritiki v Ljubljanskem zvonu, in sicer tako, da pridejo jasno do izraza osnovna krščanska načela (na pr. pri sociologiji) nasproti učenju dialektičnega materializma, iz katerega je pognala Klemučeva obsodba. Milko Ukmars je končal svoje zapise kraških kolednic ter označil tudi način petja in nagajanja. Ta študija je dokaz, kako koristno je tudi v sedanjem času zapisovati narodno blago in ga obdelavati ter ohranjati za bodoče rodove, pa tudi sedanje, ki ne žive več z davnim narodnim izročilom.

V delu »Književnost je Dušan Ludvik iz Prage primerjal v smislu metode praškega Lingvističnega kluba preroda Machovega »Maja«, kakor sta ga Slovencem podala Lah in Debeljak. Od metodološke strani je kritika gotovo zelo zanimiva. Tone Čokan pa govori o knjigi G. Bernanosa »Saint Dominique«. V rubriki »Umetnost« ocenjuje St. Mikuš razstavo Karle Buloveve ter priobčuje obisk pri slikarju G. A. Kosu ob dovršitvi »Umetnosti slovenskih vojvod«. Slikarski prilogi (Buloveva: Portret škofa dr. Rožmana in detajl iz Kosovega velikega platna) ponazarjata oceno. Vraž ocenjuje delovanje Narodnega gledališča v zadnjem mesecu. V »Zapiski« je priobčeno zanimivo pismo iz Padove, ki ga je poslal Milko Ukmars in kjer se vidi, kako uspeva v Italiji slavistika in še posebej slovenistika. V. N. pa poroča o madžarskih informacijah o Slovencih, dobrih in slabih ter o potrebi medsebojnih stikov. Na platnicah je pregled knjig, ki jih uprava poklanja novim naročnikom. Vinjete je naslikala akad. slikarica E. Pištanec.

Taka je druga številka te odlične revije, ki stopa že v 52. leto in je gotovo vredna vse podpore občinstva. Saj je revija poleg tega tudi še največja slovenska revija, ki bo obsegala 640 strani, velja pa za vse leto samo 80 dinarjev! Naročajte! Dobite jo tudi lahko na ogled! Uprava Doma in sveta, Pred štampiljo 5.

»Naš dom«, IV. zvezek. — Naš dom je družinska poljudna revija, ki jo izdaja Cirilova tiskarna v Mariboru pod uredništvom ravnatelja dr. Fr. Sušnika in Fr. Filipiča ter šteje že zavidljivo število letnikov, namreč enaintrideset. Izhaja četrtletno ter znaša letna naročnina 20 din, kar je večkakor malo. Zato ga vsem podeželskim društvom kakor tudi posameznim družinam toplo priporočamo. Vsebinska četrta zvezka je naslednja: Otto Michael: Pohujšanje, poslovenil Ksaver Meško, povest, ki bo izšla tudi v ponatisku. France Zagradnik: Iz naših dni (filozofska podoba naših dni). Jože Čakš: Zgodbe izpod sv. Miklavža. France Filipič: Legenda o cerkovniku Viktor Smolej: Iz slovaške proze: Martin Razus: Tinče vošči za praznike: Hronskič: Jureč kupuje koledar. To bi bilo leposlovje, pesmi pa so pripeljali naslednji pesniki: Ivan Dornik (Molk, Jesen), Beata Linzner (Vrani), St. Janežič (Moje srce, Pesem dopolnjevanja), France Filipič (Večerno sozvočje, Polnočnica), Miha Vodeb (Jesen na planini, Večerna), Stane Suhadolnik (Prerojenje, Od srca do srca, December), Karel Starec (Jecenska pesem), Bogdan Pogačnik (Mimo kamnoseka), Jenko Ciglar (Zima) in Ivan Krampac (Zivljenje). Med temi pesmimi so še najboljše Vodebove in Filipičeve. — St. Modic je pisal Lednik. Književni obzorik, ki spada med največje odlike te družinske revije, prinaša seznam novih knjig, ki ga sestavlja in z opombami opremlja F. Filipič. Vendar bi pri tem želeli, da bi bile označene bolj stvarne in manj poetične, ki ponavadi ne povedo ničesar. Zvezek zaključujejo križanke in rebusi.

JEGLICEV AKADEMSKI DOM BO SPOME-
NIK POKOJNEMU SLOVENSKEMU VLADIKI
VSI ZAVEDNI SLOVENC! DARUJTE OB TRET-
JI OBLETNICI NJEGOVE SMRTI V TA NAMEN



Nedavno so imeli nemško-japonski akademiki zborovanje v Kühtaju na Tirolskem v višini 2000 m. Sešlo se je 50 japonskih in nemških akademikov, da so imeli razna predavanja in smuške izlete. Na sliki je športni učitelj iz Innsbrucka, ki kaže skupini nemških in japonskih dijakov in dijakin nekaj smuških vaj.

Kje iznajdejo angleško »skrivno orožje«?

Iz Londona poročajo: Lord Strabolgi je nedavno v visoki zbornici vprašal vlado, ali je v Angliji za preizkuševanje novih iznajdb kakšna centralna organizacija, kakor obstoja skupno delovanje med znanstvenimi oddelki armade, letalskega in pomorskega brodograja. Lord Charfield, ki je minister skupne obrambe, je podal tozadevno pojasnilo, rekoč, da je vlada odklonila vprašanje o centralni oblasti vojnih ved. Raziskovalna dela so organizirana pri posameznih tozadevnih ministrstvih. Nastal je poseben obsežen oddelček raziskovanja v ministrstvu, ki upravlja oboroževanje. Vsega skupaj je tukaj 900 oseb, ki delujejo v 5 modernih laboratorijih. Vodilne osebnosti angleške tehniško-kemičnih ved pripadajo štatu, ki so mimo tega še v zvezi v drugimi številnimi znanstveniki Anglije. Povprečno prejme ta raziskovalni oddelček po 300 novih iznajdb na teden.

Nedavno so za bolj intenzivno delavnost v raz-

iskovanju ustanovili v ministrstvu posvetovalni odbor za znanstveno raziskovanje in tehnični razvoj. Odbor mora skrbeti za to, da se raziskovanje ozira na najmodernejši napredek znanstvenega doseganja. Najboljše tehnične glave v Angliji spadajo k temu posvetovalnemu odboru, to so univerzitetni profesorji, vojaški strokovnjaki, inženirji in drugi strokovnjaki. Ti naj iznajdejo nove naprave za vojevanje, naj stare izboljšajo, naj iznajdejo protisredstva zoper »skrivnostno orožje« sovražnika in naj tudi delujejo na to, kako bi se prisotne surovine nadomestile s ponarejenimi. Članov posvetovalnega odbora je 25. Med njimi so tudi zastopniki mornariškega, letalskega in domovinskega zaščitnega ministrstva.

Angleška znanost je v najožjih stikih s francosko in ni med obema nobenih skrivnosti. Po vsem tem je razvidno, da je v Angliji mobilizirana vsa znanost v pomoč vodstvu vojne, tako da so vse pango osredotočene v smotru za branbo domovine.

ŠPORT

Drž. prvenstvo v smučarski štafeti 4x10 km

Tekmovanje v štafetnem smučarskem teku je merilo moči klubov. Tu se pokaže ne samo delo kluba v višini, ampak tudi njegov uspeh v delovanju na širino — za uspeh v štafetnem teku treba ne samo enega, ampak kar štiri poprečno enako dobrih tekmovalcev.

Letošnje državno prvenstvo v smučarski štafeti se bo vršilo v Mariboru v izvedbi ISSK Maribor. S tem je dana tudi štajerskim klubom enkrat možnost, da se številneje udeležijo velike smučarske prireditve v teku, kar jim je doslej, ko so se ta tekmovanja večinoma vršila na Gorenjskem, radi prevelikih stroškov običajno bilo nemogoče. Tako je pač v tem danem slučaju predvsem računati s številnejšo udeležbo štajerskih štafet, seveda pa bodo prav gotovo prihitele tudi najboljše štafete ljubljanskih, zlasti gorenjskih klubov, da branijo prestiž in renome gorenjskega smučarstva.

Zimskošportne prireditve tekočega tedna

17.—18. februarja: Prvenstvo Gorskega Kotara v klasični kombinaciji v Delnicah — HPD »Risnjak«, Delnice.

18. februarja: Zvezno prvenstvo v štafetah 4x10 km v okolici Maribora — I. Slovenski športni klub Maribor.

18. februarja: Medklubska mladinska tekma v skokih — Sm. K. Dobje-Mojstrana.

18. februarja: Medklubska tekma v smuku na Markljevi planini — SK »Bratstvo«, Jesenice.

18. februarja: Skakalne tekme v Kamniku — izvede S. K. Kamnik.

Naša plavalca Defilipis in Žižek sta na drugem in tretjem mestu v evropski listi v prostem plavanju na 200 m, kakor prvočrta francoski list »L'auto« soldat, ki prinaša lestvice najboljših svetovnih in evropskih plavalcev za leto 1939. Po tej lestvici sta omenjena naša plavalca D) v prostem plavanju na 200 m uvrščena na drugo, odn. tretje mesto. Lestvica izgleda takole:

1	Borgh (Švedska)	2:11.9
2—3	Defilipis (Jugoslavija)	2:14.0
	Žižek (Jugoslavija)	2:14.0
4	Weinwryght (Anglija)	2:14.4
5	Ohlsson (Švedska)	2:14.9
6	Plath (Nemčija)	2:15.0
7—10	Körösy (Madžarska)	2:15.8
	Laskowsky (Nemčija)	2:15.8
	Takos (Madžarska)	2:15.8
	Van de Kijl (Nizozemska)	2:15.8

Prve hrvatske vsešportne igre I. 1940

Hrvatje nameravajo prirediti v letošnjem letu velike športne prireditve takozvane prve hrvatske vsešportne igre. Tako je namreč predlagala hrvatska atletska zveza hrvatski športni slogi, ki naj organizira letos prve hrvatske vsešportne igre. O stvari bo razpravljal odbor sloge na prvi prihodnji seji. Po predlogu atletske zveze naj bi trajale te igre osem do štiri najst dni v enem mestu, skoraj gotovo v Zagrebu, ter naj bi sodelovale vse glavne športne panoge. Merodajni hrvatski športni krogi so mnenja, da bi bila stvar izvedljiva. Ker je stvar nujna radi določitve termina, se bo kmalu razpravljalo o njej.

Evropski boksarji za Ameriko

Evropska boksarska reprezentanca, ki nastopi 10. aprila v Newyorku proti reprezentanci Amerike, je takole sestavljena: Nardicchia, Sergio, Peire (vsi Italijani), Agren Eric, Noren (Švedska), Cendlach (Poljska) in Tandberg (Švedska).

Nov svetovni rekord Hvegerjeve

Ragnhild Hveger, ki je morala pred par tedni prepušiti svetovni rekord v kravlu na 500 m Belgijčanki Fernande Caroen, je preplavala zadnjo nedeljo v Kopenhagnu omenjeno progo v času 6:27,4 min. S to znamko je prekosla svojo rivalinjo za eno sekundo in si je zato nazaj priborila svetovni rekord.

Rang-lista naših teniških igralcev

Tehnični odbor jugoslovanske teniške zveze je izdal rang-listo naših najboljših teniških igralcev, ki takole izgleda:

1. Franjo Punčec (Kondordija, Zagreb).
2. Dragutin Mitč (ATK Zagreb).
3. Josip Palada (ATK Zagreb).
4. Franjo Kukuljevič (ATK Zagreb).
5. Franjo Schaefer (HASK Zagreb).
6. Ljubisa Radovanović (BTK Belgrad).
7. Boris Smerdu (BTK Belgrad).
8. Stevan Laslo (BTK Belgrad).
9. Dragutin Fridrich (HASK Zagreb).
10. Matija Derta (BTK Belgrad).

ZFO

Smučarske tekme Krekovega fant. okrožja

Ponovno opozarjamo fantovske oddelke Krekovega okrožja in tudi ostale smučarje fantovskih odsekov na tekme v smuku in slalomu za okrožna prvenstva Krekovega okrožja, ki bo prihodnjo nedeljo v Skofji Loki za člane in mladce. Točen spored vsega tekmovanja smo objavili v večeršnjem »Slovenec«, katerega točno preberite in se ravnajte po njem. Člani Krekovega okrožja tekmujejo v konkurenci, drugi pa izven konkurence. Prijavitelj se je do 17. februarja 1940.

Smučarske tekme zasavskega okrožja ZFO

Za nedeljo, 18. t. m. razpisuje Zasavsko okrožje smuške tekme v slalomu in smuku. Vse odseke Zasavskega okrožja opozarjamo, da se teh tekem, ki so prve v tem okrožju, udeležijo polnoštevilno in da pošljejo svoje prijave okrožju vsaj do sobote zvečer, t. j. do 17. t. m. Zbirališče je v Sostrem pred cerkvijo ob 8 zjutraj, nakar skupno odidemo na tekmovališče. Razdelitev dail pa bo ob 6 zvečer v Sostrem.

S. K. Ljubljana. Občni zbor kluba bo v ponedeljek, 19. t. m. v restavraciji pri »Sestici« ob 20. uri. Vabljeni vsi člani in simpatizerji kluba. — Odbor.

Vaditeljice ljubljanskih in okoliških krožkov obveščamo, da bo vaditeljska telovadba v nedeljo ob 8 zjutraj v telovadnici Vzajemne zavarovalnice.

Kolesarska sekcija ZSK »Hermesa« poziva vse svoje člane, da se v nedeljo, 18. t. m. ob 9 zanesljivo udeležijo rednega občnega zbora matičnega kluba, ki bo pri »Sestici« na Tyrševi cesti. — Odbor.

Gospode duhovnike

vijudno obveščamo, da dobe za župne urade potrebne tiskovine v podružnici Jugoslovanske knjigarne v Kranju, Majdičeva hiša, sodnija.